

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ
KİLİS VALİLİĞİ
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK İL MÜDÜRLÜĞÜ**

**KİLİS İLİ
2019 YILI ÇEVRE DURUM RAPORU**

**HAZIRLAYAN:
ÇED VE ÇEVRE İZİNLERİNDEN SORUMLU ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜ**

KİLİS - 2020

ÖNSÖZ

Çevre insanların ve diğer canlıların yaşamları boyunca ilişkilerini sürdürdükleri ve karşılıklı olarak etkileşim içinde buldukları, fiziki, biyolojik, sosyal, ekonomik ve kültürel ortam yani kısaca canlı varlıkları etkileyen dış tesirlerin tümüdür.

Canlıların kendi aralarındaki ve fiziksel ortamlarıyla olan ilişkileri ne yazık ki günümüzde artan nüfus, sanayileşme ve şehirleşmeye bağlı olarak olumsuz yönde etkilenmektedir. Çevre kirliliği ise insanların bütün faaliyetleri sonucu havada, suda ve toprakta meydana gelen olumsuz gelişmelerle doğal dengenin bozulmasıdır.

Çeşitli kaynaklardan çıkan katı, sıvı ve gaz halindeki kirletici maddelerin hava, su ve toprakta yüksek oranda birikmesi ile çevre kirliliği meydana gelmektedir.

Çevre meselelerinin çözümünde temel hareket noktası çevre kirliliğinin tespiti ve bu sorunları tanımlamaktır. Çevresel durumu anlamaya yönelik olarak hazırlanan bu Çevre Durum Raporu çevre ile sektörler arasındaki ilişkiyi yansıtmaya ve genel gidişat hakkında fikir sahibi olunması açısından önemlidir.

Hazırlanan bu rapor Kilis ilindeki çevre sorunları irdelenmekte ve çevre konusundaki değişmelerin takip edilebileceği kaynak niteliği taşımaktadır.

Gelecek kuşaklara daha yaşanabilir bir çevre ve daha yaşanabilir kentler bırakmak için yapılan bu çalışmaların çevre kirliliğinin sebeplerinin algılanmasını sağlaması ve önlenmesine katkı sağlayıcı nitelikte olmasını temenni ediyorum.

Cengiz HAMDEMİRCİ
Kilis Çevre ve Şehircilik İl Müdürü

İÇİNDEKİLER

Sayfa

GİRİŞ	1
A. HAVA	4
A.1. HAVA KALİTESİ	4
A.2. HAVA KALİTESİ ÜZERİNE ETKİ EDEN KİRLİTİCİLER	7
A.3. HAVA KALİTESİNİN KONTROLÜ KONUSUNDAKİ ÇALIŞMALAR	10
A.3.1. Temiz Hava Eylem Planları	10
A.4. ÖLÇÜM İSTASYONLARI	11
A.5. GÜRÜLTÜ	12
A.6. İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ EYLEM PLANI ÇERÇEVESİNDE YAPILAN ÇALIŞMALAR	13
A.7. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	14
B. SU VE SU KAYNAKLARI	16
B.1. İLİN SU KAYNAKLARI VE POTANSİYELİ	16
B.1.1. Yüzeysel Sular	16
B.1.1.1. Akarsular	16
B.1.1.2. Doğal Göller, Göletler ve Rezervuarlar	16
B.1.2. Yeraltı Suları	16
B.1.2.1. Yeraltı Su Seviyeleri	19
B.2. SU KAYNAKLARININ KALİTESİ	23
B.3. SU KAYNAKLARININ KİRLİLİK DURUMU	25
B.3.1. Noktasal kaynaklar	25
B.3.1.1. Endüstriyel Kaynaklar	25
B.3.1.2. Eysel Kaynaklar	25
B.3.2. Yayılı Kaynaklar	25
B.3.2.1. Tarımsal Kaynaklar	25
B.3.2.2. Diğer	26
B.4. DENİZLER	26
B.4.1. Deniz Kıyı Sularının Kirlilik Durumu	26
B.4.2. Plajların Su Kalitesi ve Mavi Bayrak Durumu	26
B.4.3. Acil Müdahale Planları	26
B.4.4. Atık Kabul Tesisleri ve Atık Alma Gemileri	26
B.4.5. Denizdeki Balık Çiftlikleri	26
B.5. SEKTÖREL SU KULLANIMLARI VE YAPILAN SU TAHSİSLERİ	26
B.5.1. İçme ve Kullanma Suyu	26
B.5.1.1. Yüzeysel su kaynaklarından kullanılan su miktarı ve içme suyu arıtım tesisi mevcudiyeti	26
B.5.1.2. Yeraltı su kaynaklarından temin edilen su miktarı ve içme suyu arıtım tesisi mevcudiyeti	28
B.5.1.3. İçme Suyu temin edilen kaynağın adı, mevcut durumu, potansiyeli vb.	28
B.5.2. Sulama	29
B.5.2.1. Salma sulama yapılan alan ve kullanılan su miktarı	29
B.5.2.2. Damlama, yağmurlama veya basınçlı sulama yapılan alan ve kullanılan su miktarı	29
B.5.3. Endüstriyel Su Temini	30
B.5.4. Enerji Üretimi Amacıyla Su Kullanımı	30
B.5.5. Rekreatyonel Su Kullanımı	30
B.6. ÇEVRESEL ALTYAPI	31
B.6.1. Kentsel Kanalizasyon Sistemi ve Atıksu Arıtma Tesisi Hizmetleri	31
B.6.2. Organize Sanayi Bölgeleri ve Münferit Sanayiler Atıksu Altyapı Tesisleri	40
B.6.3. Katı Atık (Düzenli) Depolama Tesisleri Atıksuları İçin Önlemler	41
B.6.4. Atıksuların Geri Kazanılması ve Tekrar Kullanılması	41
B.7. TOPRAK KİRLİLİĞİ VE KONTROLÜ	42
B.7.1. Noktasal Kaynaklı Kirlenmiş Sahalar	42

B.7.2. Arıtma Çamurlarının Bertaraf Yöntemi	42
B.7.3. Madencilik faaliyetleri ile bozulan arazilerin doğaya yeniden kazandırılmasına ilişkin yapılan çalışmalar	43
B.7.4. Tarımsal Faaliyetler İle Oluşan Toprak Kirliliği	44
B.8. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	45
C. ATIK	46
C.1. BELEDİYE ATIKLARI (KATI ATIK BERTARAF TESİSLERİ)	46
C.2. HAFRİYAT TOPRAĞI, İNŞAAT VE YIKINTI ATIKLARI	48
C.3. SIFIR ATIK YÖNETİMİ	48
C.3.1. Eğitimler	48
C.3.2. Atık Getirme Merkezleri	49
C.3.3. Atık Miktarları	49
C.3.4. Sisteme Geçen Kuruluş Sayısı	51
C.3.5. Ekipman	51
C.3.6. Kompost	52
C.4. AMBALAJ ATIKLARI	52
C.5. TEHLİKELİ ATIKLAR	54
C.6. ATIK MADENİ YAĞLAR	56
C.7. ATIK PİL VE AKÜMÜLATÖRLER	56
C.8. BİTKİSEL ATIK YAĞLAR	58
C.9. ÖMRÜNÜ TAMAMLAMIŞ LASTİKLER	58
C.10. ATIK ELEKTRİKLİ VE ELEKTRONİK EŞYALAR	59
C.11. ÖMRÜNÜ TAMAMLAMIŞ ARAÇLAR	61
C.12. TEHLİKESİZ ATIKLAR	61
C.12.1 Demir ve Çelik Sektörü ve Cüruf Atıkları	62
C.12.2 Kömürle Çalışan Termik Santraller ve Kül	62
C.12.3 Atıksu Arıtma Tesisi Çamurları	62
C.13. TIBBİ ATIKLAR	63
C.14. MADEN ATIKLARI	63
C.15. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	63
Ç. BÜYÜK ENDÜSTRİYEL KAZALARIN ÖNLENMESİ ÇALIŞMALARI	65
Ç.1. BÜYÜK ENDÜSTRİYEL KAZALAR	65
Ç.2. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	65
D. DOĞA KORUMA VE BİYOLOJİK ÇEŞİTLİLİK	66
D.1. FLORA	66
D.2. FAUNA	68
D.3. ORMANLAR VE MİLLİ PARKLAR	70
D.3.1. Ormanlar	70
D.3.2. Milli Parklar	71
D.3.3. Tabiat Parkları	71
D.4. ÇAYIR VE MERA	71
D.5. SULAK ALANLAR	71
D.6. TABİAT VARLIKLARINI KORUMA ÇALIŞMALARI	72
D.6.1. Tabiat Anıtları	72
D.6.2. Tabiatı Koruma Alanları	72
D.6.3. Anıt Ağaçlar	72
D.6.4. Özel Çevre Koruma Bilgileri	73
D.6.5. Doğal Sit Alanları	74
D.7. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	74
E. ARAZİ KULLANIMI	75

E.1. ARAZI KULLANIM VERİLERİ.....	75
E.2. MEKÂNSAL PLANLAMA.....	78
E.2.1. Çevre Düzeni Planı	78
E.3. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	79
F. ÇED, ÇEVRE İZİN VE LİSANS İŞLEMLERİ	80
F.1. ÇEVRESEL ETKİ DEĞERLENDİRMESİ İŞLEMLERİ.....	80
F.2. ÇEVRE İZİN VE LİSANS İŞLEMLERİ	81
F.3. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	82
G. ÇEVRE DENETİMLERİ VE İDARİ YAPTIRIM UYGULAMALARI	83
G.1. ÇEVRE DENETİMLERİ	83
G.2. ŞİKÂyetLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ.....	84
G.3. İDARİ YAPTIRIMLAR	85
G.4. ÇEVRE KANUNU UYARINCA DURDURMA CEZASI UYGULAMALARI.....	86
G.5. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	86
H. ÇEVRE EĞİTİMLERİ	87

ÇİZELGELER DİZİNİ

	<u>Sayfa</u>
Çizelge A.1 – Hava kalitesi değerlendirme ve yönetiminde limit değerlerinde kademeli azaltım ve uyarı eşikleri.....	5
Çizelge A.2 - Ulusal hava kalite indeksi kesme noktaları.....	6
Çizelge A.3 - Ulusal hava kalitesi indeksi.....	6
Çizelge A.4 – Kilis ilinde 2019 yılı itibariyle sürekli emisyon ölçüm sistemleri.....	7
Çizelge A.5 – Kilis ilinde 2019 yılında kullanılan yakıt türleri ve miktarları.....	9
Çizelge A.6 - 2019 yılında Kilis ilindeki araç sayısı ve egzoz ölçümü yaptıran araç sayısı	9
Çizelge A.7 - Kilis ilinde 2019 yılında hava kalitesi ölçüm istasyon yerleri ve ölçülen parametreler..	11
Çizelge A.8 - Kilis ilinde 2019 yılı hava kalitesi parametreleri aylık ortalama değerleri ve sınır değerini aştığı gün sayıları ($\mu\text{g}/\text{m}^3$; CO : mg/m^3).....	12
Çizelge B.9 – Kilis ilinin akarsuları	16
Çizelge B.10 - Kilis ilinde mevcut göl, gölet ve rezervuarlar	16
Çizelge B.11 – Kilis ilinin yeraltı suyu potansiyeli.....	16
Çizelge B.12 - Musabeyli alt havzası 2014 yılı Nisan, Ekim ve 2015 yılı Nisan yeraltısuyu seviye ölçümleri.....	20
Çizelge B.13 - Elbeyli alt havzası 2014 Nisan-Ekim, 2015 Nisan ayları yeraltısuyu seviye ölçümleri	21
Çizelge B.14 - Su Numunesi Lokasyonları (WGS-84)	22
Çizelge B.15 - Kilis ilinde 2019 yılı yüzey ve yeraltı sularında tarımsal faaliyetlerden kaynaklanan nitrat kirliliği ile ilgili analiz sonuçları.....	24
Çizelge B.16 – Kilis ilinde 2019 yılı itibariyle kentsel atıksu arıtma tesislerinin durumu.....	39
Çizelge B.17 – Kilis ilinde 2019 yılı OSB, Serbest Bölgeler ve Sanayi Sitelerinde atıksu arıtma tesislerinin (AAT) durumu	40
Çizelge B.18 – Kilis ilinde 2019 yılı itibariyle münferit sanayiye ait atıksu arıtma tesisi (AAT) sayısı	40
Çizelge B.19 – Kilis ilinde 2019 yılı itibariyle arıtıldıktan sonra bertaraf edilen atıksu durumu	42
Çizelge B.20 - Kilis ilinde 2019 yılı için tespit edilen noktasal kaynaklı toprak kirliliğine ilişkin veriler	42
Çizelge B.21 – Kilis ilinde 2019 yılında kullanılan ticari gübre tüketiminin bitki besin maddesi bazında ve yıllık tüketim miktarları	44
Çizelge B.22 - Kilis ilinde 2019 yılında tarımda kullanılan girdilerden gübreler haricindeki diğer kimyasal maddeleri (tarımsal ilaçlar vb)	44
Çizelge B.23 - Kilis ilinde 2019 yılında topraktaki pestisit vb tarım ilacı birikimini tespit etmek amacıyla yapılmış analizin sonuçları	44
Çizelge C.24 - Kilis ilinde 2019 yılı için il/ilçe belediyelerince toplanan ve yerel yönetimlerce (büyükşehir belediyesi/ belediye/ birliklerce) yönetilen belediye atığı miktarı ve toplanma, taşınma ve bertaraf yöntemleri	47
Çizelge C.25 – 2019 yılı itibariyle hafriyat toprağı, inşaat ve yıkıntı atıkları yönetimi.....	48
Çizelge C.26 – 2019 yılında sıfır atık yönetimi kapsamında verilen eğitimler	48
Çizelge C.27 – 2019 yılı itibariyle Atık Getirme Merkezleri.....	49
Çizelge C.28 – 2019 yılında sıfır atık yönetimi kapsamında toplanan atık miktarı	50
Çizelge C.29 – 2019 yılı itibariyle sıfır atık sistemini uygulayan kurum/kuruluş sayısı	51
Çizelge C.30 – 2019 yılı itibariyle sıfır atık yönetimi kapsamındaki ekipmanlar.....	51
Çizelge C.31 – 2019 yılı itibariyle sıfır atık yönetimi kapsamında kompost üretimi bilgileri	52

Çizelge C.32 - Kilis ilinde 2018 yılı ambalaj ve ambalaj atıkları istatistik sonuçları*	52
Çizelge C.33 - 2019 yılında Kilis ilinde kayıtlı ekonomik işletme sayısı	52
Çizelge C.34- 2019 yılında Kilis ilinde kayıtlı ambalaj atığı toplama ayırma tesisi sayısı.....	53
Çizelge C.35 - 2019 yılında Kilis ilinde ambalaj atığı geri kazanım tesisi sayısı	53
Çizelge C.36 – 2019 yılında Kilis ilinde Belediyelerin Ambalaj Atık Yönetim Planı (AAYP) durumu	54
Çizelge C.37 - 2019 yılında Kilis ilinde Atık Getirme Merkezleri ile ilgili durum	54
Çizelge C.38 - Kilis ilinde 2018 yılında atık işleme ve miktarı*	55
Çizelge C.39 – Kilis ilinde 2018 yılı için atık madeni yağ geri kazanım ve bertaraf miktarları*	56
Çizelge C.40 –Kilis ilinde 2018 yılında toplanan akümülatörlerle ilgili veriler*	57
Çizelge C.41 – Kilis ilinde yıllar itibariyle toplanan atık akü miktarı (kg)*	57
Çizelge C.42 - Kilis ilinde yıllar itibariyle toplanan atık pil miktarı (kg)*	57
Çizelge C.43 – Kilis ilinde 2018 yılı için atık bitkisel yağlarla ilgili veriler	58
Çizelge C.44 – Kilis ilinde 2018 yılında oluşan ömrünü tamamlamış lastikler ile ilgili veriler*	58
Çizelge C.45 – Yıllar itibariyle Kilis ilinde geri kazanım tesislerine ve Atık Yakma Tesislerine gönderilen toplam ÖTL miktarları (kg/yıl)	59
Çizelge C.46 – Kilis ilinde 2019 yılı AEEE toplanan ve işlenen miktarlar	61
Çizelge C.47 - Kilis ilinde 2019 yılı hurdaya ayrılan araç sayısı	61
Çizelge C.48 – Kilis ilinde 2018 yılı için sanayi tesislerinde oluşan tehlikesiz atıkların toplanma ve bertaraf edilmesi ile ilgili verileri.....	62
Çizelge C.49 – 2019 yılında Kilis ili sınırları içinde oluşan yıllık tıbbi atık miktarı	63
Çizelge C.50 - Kilis ilinde yıllara göre tıbbi atık miktarı.....	63
Çizelge C.51 – Kilis ilinde 2019 yılında maden zenginleştirme tesislerinden kaynaklanan atık miktarı	63
Çizelge C.52 – 2018 yılı itibariyle Kilis ilinde bulunan atık işleme tesisi sayısı	64
Çizelge Ç.53 – Kilis ilinde 2019 yılında BEKRA kuruluşlarının sayısı	65
Çizelge Ç.54 – Kilis ilinde 2019 yılında BEKRA bildirimleri sorgulanan kuruluş sayıları	65
Çizelge D.55 - Kilis ilindeki yaygın flora familya ve türleri.....	67
Çizelge D.56 - Kilis ili faunası	68
Çizelge D.57 - Kilis ilinde Orman varlığı	70
Çizelge E.58 – Kilis ilinde arazi kullanım sınıflandırması.....	77
Çizelge F.59 – Kilis İlinde Bakanlık merkez ve ÇŞİM tarafından 2019 yılı içerisinde alınan ÇED Olumlu ve ÇED Gerekli Değildir Kararlarının sektörel dağılımı	80
Çizelge F.60 – Kilis ilinde 2014-2019 yılları arasında verilen iade/iptal kararlarının sektörel dağılımı	81
Çizelge F.61 – Kilis ilinde 2019 yılında Bakanlık Merkez teşkilatı ve ÇŞİM tarafından verilen Geçici Faaliyet Belgesi ve Çevre İzni/Çevre İzni ve Lisansı Belgesi sayıları.....	82
Çizelge G.62 - Kilis ilinde 2019 yılında ÇŞİM tarafından gerçekleştirilen denetimlerin sayısı	83
Çizelge G.63 – Kilis ilinde 2019 yılında ÇŞİM'e gelen tüm şikâyetler ve bunların değerlendirilme durumları	84
Çizelge G.64 – Kilis ilinde 2019 yılında ÇŞİM tarafından uygulanan ceza miktarları ve sayısı.....	85

GRAFİKLER DİZİNİ

Sayfa

Grafik A.1 - Kilis ilinde 2019 yılında Hava Kalitesi İzleme istasyonu PM ₁₀ parametresi günlük ortalama değer grafiği*	11
Grafik A.2 - Kilis ilinde 2019 yılında Hava Kalitesi İzleme istasyonu SO ₂ parametresi günlük ortalama değer grafiği*	12
Grafik A.3 – Kilis ilinde 2019 yılında gürültü konusunda yapılan şikâyetlerin dağılımı	13
Grafik B.4 - Kasım 2014 – Eylül 2019 arası Akpınar Mevkii 63127 ve 63647 nolu DSİ Rasat Kuyuları Grafiği	20
Grafik B.5 - Kilis ilinde 2019 yılı belediyeler tarafından içme ve kullanma suyu şebekesi ile dağıtılmak üzere temin edilen su miktarının kaynaklara göre dağılımı	27
Grafik B.6 - Kilis ilinde 2019 yılında endüstrinin kullandığı suyun kaynaklara göre dağılımı	30
Grafik B.7 – 2019 yılında Kilis ilinde kanalizasyon hizmeti verilen nüfusun belediye nüfusuna oranı	32
Grafik B.8 – 2019 yılında Kilis ilinde atıksu arıtma tesisi ile hizmet edilen nüfusun toplam belediye nüfusuna oranı	32
Grafik B.9 - Kilis ilinde 2019 yılında belediyelerden kaynaklanan arıtma çamurunun yönetimi	43
Grafik B.10 - Kilis ilinde 2019 yılında sanayiden kaynaklanan arıtma çamurunun yönetimi	43
Grafik C.11 - Kilis ilinde 2019 yılı itibariyle katı atık kompozisyonu.....	46
Grafik C.12 – Yıllar bazında sıfır atık yönetimi kapsamında verilen eğitimlere katılan kişi sayısı.....	49
Grafik C.13 – Yıllar bazında sıfır atık yönetimi kapsamında toplanan atık miktarı	50
Grafik C.14 – Yıllar itibariyle sıfır atık sistemine geçen kurum/kuruluş binası sayısı	51
Grafik C.15 – Yıl bazında Kilis ilinde kayıtlı ekonomik işletme sayısı.....	53
Grafik C.16 – Yıl bazında Kilis ilinde bulunan ambalaj atığı geri kazanım tesisi sayısı	54
Grafik C.17 – Atık yönetim uygulaması verilerine göre ilimizdeki tehlikeli atık yönetimi*	55
Grafik C.18 – Yıllar itibariyle Kilis ilinde atık madeni yağ toplama miktarları ^{&*}	56
Grafik C.19 – Kilis ilinde yıllar itibariyle atık akü toplama ve geri kazanım miktarı (kg)*	57
Grafik C.20 – Yıllar itibariyle Kilis ilinde geri kazanım tesislerine ve Atık Yakma Tesislerine gönderilen toplam ÖTL miktarları (kg/yıl)	59
Grafik C.21 - Kilis ilinde yıllar itibariyle atık elektrikli ve elektronik eşya toplama miktarları (ton) ..	60
Grafik C.22 - Yıllar itibariyle Kilis ilinde AEEE işleyen tesis sayısı	60
Grafik E.25 – Kilis ilinde 2019 yılı arazi kullanım durumuna göre arazi sınıflandırması	75
Grafik F.26 – Kilis ilinde 2019 yılında ÇED Olumlu Kararı alınan projelerin sektörel dağılımı	80
Grafik F.27 – Kilis ilinde 2019 yılında ÇED Gerekli Değildir Kararı alınan projelerin sektörel dağılımı	81
Grafik F.28 – Kilis ilinde 2019 yılında verilen Çevre İzin/ Çevre İzin ve Lisans Belgelerinin konularına göre dağılımı	82
Grafik G.29 – Kilis ilinde ÇŞİM tarafından 2019 yılında gerçekleştirilen planlı ve ani çevre denetimlerinin dağılımı	83
Grafik G.30 – Kilis ilinde 2019 yılında ÇŞİM gelen şikâyetlerin konulara göre dağılımı.....	84
Grafik G.31 – Kilis ilinde 2019 yılında ÇŞİM tarafından uygulanan idari para cezaları miktarının konulara göre dağılımı.....	85
Grafik G.32 - Kilis ilinde 2019 yılında ÇŞİM tarafından uygulanan idari para cezaları sayısının konulara göre dağılımı.....	85

HARİTALAR DİZİNİ

	<u>Sayfa</u>
Harita A.1 – Kilis ilinde bulunan hava kirliliği ölçüm cihazlarının yerleri.....	11
Harita B.2 - Analiz için su numunesi alınan yerlerin genel vaziyet planı	22
Harita B.3 - Katı Atık Düzenli Depolama Alanı	41
Harita E.4 – Kilis ilinin Çevre Düzeni Planı	78

GİRİŞ

İlin nüfusu Türkiye İstatistik Kurumu Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi veri tabanı 2017 yılı verilerine göre toplamda 136.319 kişi olarak tespit edilmiştir. Bu nüfusun 69.352 erkek ve 66.967 kadından oluşmaktadır. 2017 yılı verilerine göre nüfus dağılımı ise Kilis Merkez de 112.553 kişi, Elbeyli İlçesinde 5.325 kişi, Musabeyli İlçesinde 13.251 kişi, Polateli İlçesinde 5.190 kişidir.

Akdeniz iklimi (tropikal) ile karasal iklimin kesiştiği yerde bulunan Kilis ve yöresinde, söz konusu iklim kuşaklarının özellikleri egemendir. Yazın sıcak ve kurak, kışın soğuk ve yağışlı geçer. Bu yapı; biri sıcak-kuru diğeri serin nemli olmak üzere farklı klimatolojik özellik içerir.

Yüzölçümü 1.521 km² olan Kilis, Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde, Hatay-Maraş oluğu ile Fırat Irmağı arasında uzanan Gaziantep Platosu'nun güneybatı kısmında, Türkiye - Suriye sınırı boylarında 36,800833 °K enlemi ve 37,123889 °D boylamı değerleri arasındadır. Şehir bu konumuyla Akdeniz ve Güneydoğu bölgeleri arasındaki geçiş kuşağı üzerinde bulunur. Ortalama yüksekliğinin fazla olmadığı (680 metre) bölgenin değişik kısımları arasında büyük yükselti farkları bulunmamaktadır. Genel durumu bozan küçük istisnalar göz önüne alınmadığında bölge; kuzeybatı, kuzey ve kuzeydoğudan daha yüksek kısımlarla çevrili korunmuş bir güney yamaç özelliği gösterir. 1995 yılında il statüsüne kavuşan Kilis' in sınır hattı, güneyden Türkiye - Suriye sınırı, batı ve kuzey batıda Gaziantep-İslahiye, kuzey ve kuzeydoğudan Gaziantep merkez ve doğuda Gaziantep- Oğuzeli ilçeleriyle çevrilidir.

Kilis ili Merkez İlçesi, Gaziantep Yolu üzeri Organize Sanayi Bölgesi ve Küçük Sanayi Sitesi bulunmaktadır. Organize Sanayi Sitesi 90 hektar alan üzerine kurulu olup, 43 firma bulunmaktadır. 128 hektarlık kamulaştırma çalışmaları devam eden genişleme alanı için ise 48 adet olmak üzere toplamda 91 adet sanayi parselinden oluşmaktadır.

Bölgedeki firmaların 27 faal, 8 kapalı ve 5 inşaat halinde ve 2 proje halinde olmak üzere toplam 42 firma bulunmaktadır. Firmaların sektörlere göre dağılımı ise tekstil 7, inşaat 2, kimya 3, gıda sanayi 13, tıbbi 1, otomotiv 1, yapı sistemleri 2, lojistik 1, metal 1, ahşap 1, plastik 2, konteynır 1, kağıt peçete 1 ve proje aşamasında 1 adet şeklindedir.

Kilis'te OSB alanı dışında da sanayi tesisleri bulunmaktadır. Bu tesislerde; pekmez, zeytinyağı, bulgur, döğme, biber, tahin-helva, suma (saf alkol), plastik ambalaj çantaları, sabun, yorgan, hazır yemek üretilmekte ayrıca 39 adet zeytinyağı fabrikası bulunmaktadır.

Kilis İli Polateli İlçesi sınırları içerisinde, Gaziantep İli ile ortaklaşa OSB kurmak amacıyla Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı'na başvuruda bulunulmuştur. Bölge Polateli İlçesi sınırları içerisinde bulunan Maliye Hazinesine ait arazi üzerinde kurulacaktır. Kilis İli sınırları içerisinde 35.000 dönüm ve Gaziantep İli sınırları içerisinde 11.000 dönüm olmak üzere toplam 46.000 dönüm üzerinde Polateli - Şahinbey Tekstil OSB kurulacaktır. Yeni oluşacak olan bu OSB alanı için talep toplanmış ve toplanmaya devam etmektedir. Şu ana kadar toplam 1.200 adet firmanın 230.000 dönüm talebi alınmıştır. "Polateli Şahinbey Tekstil Organize Sanayi Bölgesi Sanayiciler Derneği" kurulmuştur.

İlde tarımı yapılan tarla ürünleri arasında en fazla yetiştirilen ürün buğdaydır. Buğday ekim alanı 224.116 da olup, il toplam tarım alanları (1.055.000 da) içerisindeki payı %21,2'dir. Türkiye buğday ekim alanları (77.726.000 da) içerisindeki payı ise %0,28'dir. Üretim miktarı ise 70.083 ton olup, Türkiye buğday üretim miktarı içerisindeki payı yine (22.050.000 ton) % 0,31'dir.

İkinci sırada yer alan arpa ekim alanı 67.870 da olup Türkiye arpa ekim alanına oranı (27.205.100 da) % 0,25'dir. Üretim miktarı ise 20.257 ton olup, Türkiye arpa üretim miktarı içerisindeki payı (7.900.000 ton) % 0,25'dir.

Üçüncü sırada yer alan kırmızı mercimek ekim alanı 28.599 da olup Türkiye kırmızı mercimek ekim alanına oranı (2.605.000 da) % 1,1'dir. Üretim miktarı ise 4.379 ton olup, Türkiye kırmızı mercimek üretim miktarı içerisindeki payı (395.000 ton) % 1,1'dir.

İlde tarımı yapılan sebze ürünleri arasında en fazla yetiştirilen ürün biberdir. Biber ekim alanı 21.900 da olup, il toplam tarım alanları (1.055.000 da) içerisindeki payı % 2,07'dir. Üretim miktarı ise 43.800 ton olup, Türkiye biber üretim miktarı içerisindeki payı (1.975.269 ton) % 2,21'dir.

Sebze üretimi içerisinde ikinci sırada yer alan domates ekim alanı 8.796 da olup, il toplam tarım alanları (1.055.000 da) içerisindeki payı %0,83'dür. Üretim miktarı ise 35.184 ton olup, Türkiye domates üretim miktarı içerisindeki payı (11.820.000 ton) %0,3'tür.

Sebze üretimi içerisinde üçüncü sırada yer alan karpuz ekim alanı 7.288 da olup, il toplam tarım alanları (1.055.000 da) içerisindeki payı % 0,69'dur. Üretim miktarı ise 21.864 ton olup, Türkiye karpuz üretim miktarı içerisindeki payı (3.887.324 ton) % 0,56'dır.

İlde tarımı yapılan meyve ürünleri arasında en fazla yetiştirilen ürün zeytindir. İlde zeytin genellikle yağlık olarak yetiştirilmektedir ve 3 kg zeytinden yaklaşık 1 kg zeytinyağı alınabilmektedir. Zeytin ekim alanı 263.157 da olup, İlin toplam tarım alanları (1.055.000 da) içerisinde zeytinin payı % 25,42'dir. Üretim miktarı ise 48.276 ton'dur.

Meyve üretimi içerisinde ikinci sırada yer alan ürün üzumdür. İlde üzüm genellikle şaraplık olarak yetiştirilmektedir. Üzüm ekim alanı 207.868 da olup, bunun 165.314 da'sı şaraplık, 38.708 da'sı kurutmalık ve ancak 3.846 da'sı ise sofralık olarak yetiştirilmektedir. Üzümün il toplam tarım alanları (1.055.000 da) içerisindeki payı % 19,7'dir. Üretim miktarı ise 123.869 ton olup, Türkiye üzüm üretim miktarı içerisindeki payı (4.011.409 ton) % 3,08'dir.

Kültür turizmi açısından önemli bir yere sahip olması gereken Kilis İli, Sosyal Tesislerin bulunmaması ve iyi tanıtım yapılmaması gibi nedenler ile hak ettiği yeri bulamamıştır. Yerleşim tarihi kesin olarak bilinmeyen Kilis İli Asur kaynaklarında Ki-Li-Zi, Roma döneminde ise Ciliza Sive Urmagiganti adıyla geçmektedir. Hititlerden bu yana önemli yerleşim merkezlerindedir. Hitit Roma Bizans kalıntıları yanında, Memluk ve Osmanlı yapıları bulunmaktadır. Çevrede yer altı mağaraları ve eski mezarlar vardır. En erken tarihli Türk yapıları Memluklu dönemindedir. Osmanlı yapıları da plan ve süsleme açısından bu yapıların etkisinde kalmıştır. Yapıların yazıtlarıyla günümüze ulaşması, sanat tarihi açısından önemlidir.

Yörede mevcut turizm çeşitleri şunlardır;

- 1- Kültür ve Tarih Turizmi
- 2- İnanç Turizmi
- 3- Av Turizmi
- 4- Eko Turizm (Doğa yürüyüşü, Tracking- Martavan Bölgesi)

1.521 kilometrekarelik Kilis coğrafyasında doğa turizmine yönelik alanlar oldukça sınırlı olup; alt yapısı yapıp işletmeye açıldığında yöre halkına hizmet verebilecek 'günöbirlik tesis olabilir', 2006 yılında yaban domuzu avına yönelik ' Av Turizmi Proje' çalışması başlatılmıştır.

Tarihsel ve arkeolojik değerler “Açık Hava Müzesi” , “Ören Yeri” , “Arkeo Park” biçiminde projelendirilebilir düşüncesinden hareketle, 2006 yılında: Oylum Höyük Mozaikli Bazilika ve Açık Hava Müzesi Projelendirilmiştir. Taşınmaz kültür varlıklarının onarımı için “8” tane konuta proje yardımı yapılmıştır.

İL MÜDÜRLÜĞÜNÜN YAPILANMASI

Bakanlık taşra teşkilatının yapılanması Bakanlık Makamı'nın 20/07/2011 tarih ve 1892 sayılı Olur'u ile kabul edilmiş ve beş ayrı tipte taşra teşkilatı kurulmuştur.

Teşkilat tiplerine göre Kilis İli D Tipi İl Teşkilatlanması içerisinde tanımlanmış ve buna bağlı;

- A) İl Müdürlüğü,
- B) İl Müdür Yardımcılığı,
- C) Şube Müdürlüğü olmak üzere idari olarak sınıflandırılmıştır.

Müdürlükte;

- 1- İmar ve Planlamadan Sorumlu Şube Müdürlüğüne bağlı 1 Şube Müdürü, 1 teknik personel,
- 2- Proje ve Yapım İşlerinden Sorumlu Şube Müdürlüğüne bağlı 1 Şube Müdürü, 7 teknik personel,
- 3- Yapı Denetim ve Yapı Malzemelerinden Sorumlu Şube Müdürlüğüne bağlı 1 Şube Müdür V. 1 teknik personel,
- 4- ÇED ve Çevre İzinlerinden Sorumlu Şube Müdürlüğüne bağlı 1 Şube Müdürü, 1 teknik personel,
- 5- Çevre Yönetimi ve Denetimden Sorumlu Şube Müdürlüğü; ÇED ve Çevre İzinlerinden Sorumlu Şube Müdürlüğü tarafından yürütülmektedir.
- 6- Altyapı ve Kentsel Dönüşüm Hizmetlerinden Sorumlu Şube Müdürlüğü, 1 adet teknik personel
- 7- Bilgi Teknolojileri, İnsan Kaynakları ve Destek Hizmetlerinden Sorumlu Şube Müdürlüğüne bağlı 1 Şube Müdürü, 9 memur, 4 Hizmetli ve 2 4/C'li personel kamu hizmetlerine devam etmektedir.
- 8- Tabiat Varlıklarını Koruma İşlerinden Sorumlu Şube Müdürlüğü, İmar ve Planlamadan Sorumlu Şube Müdürlüğü tarafından yürütülmektedir.
- 9- Yerel Yönetimler Şube Müdürlüğü, 1 adet Şube Müdürü, 1 adet memur tarafından yürütülmektedir.

Ayrıca İl Müdürüne bağlı, Milli Emlak Müdürlüğü mevcut olup, 1 Milli Emlak Müdürü, 2 Milli Emlak Müdür Yardımcısı, 1 Uzman Yardımcısı, 3 VHKİ, 1 harita teknikeri tarafından İl Merkezinde yer almakta olup, 3 ilçede Kaymakamlıklar bünyesinde Milli Emlak Birimleri mevcuttur.

A. HAVA

A.1. Hava Kalitesi

Modern yaşamın getirdiği şehirleşmenin bir sonucu olan hava kirliliği, yerel ve bölgesel olduğu kadar küresel ölçekte de etki alanına sahiptir. Hava kirliliğinin insan sağlığına önemli etkileri olması sebebiyle, hava kalitesi konusuna tüm dünyada büyük önem verilmektedir. Hava kirliliği problemlerini çözmek ve strateji belirlemek için, bilimsel topluluk ve ilgili otoritenin her ikisi de atmosferik kirletici konsantrasyonlarını izlemek ve analiz etmek konusuna odaklanmışlardır (Kyrkilis vd, 2007). Otoritelerin hava kalitesinin korunması ve iyileştirilmesi konusunda sorumluluklarının yanı sıra, halk sağlığını doğrudan etki eden bir konu olması sebebiyle, kamuoyuna iletişim araçları vasıtasıyla hava kirliliği güncel bilgilerini sunması da sorumlulukları arasındadır.

Ülkemizde dış ortam hava kalitesine ilişkin parametrelerin yönetimi Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliği gereğince gerçekleştirilmektedir. Bu kapsamda, 2019 yılı itibarıyla geçerli olan hava kalitesi limit değerlerine ilişkin bilgi Çizelge A.1’te verilmektedir.

Ancak farklı kirleticilere ait ölçümleri anlamak bu konuda çalışan bir bilim insanı için mümkün olsa bile genel halk ve yerel otoriteler için oldukça zor olmaktadır. Bu sebeple, hava kirliliğinin/hava kalitesinin durumunu kamuoyuna açıklarken halkın kolayca anlayabileceği bir sınıflama sistemi kullanılmaktadır. Tüm dünyada yaygın olarak kullanılan, Hava Kalitesi İndeksi (HKİ) denilen bu sınıflama sistemi ile havadaki kirleticilerin konsantrasyonlarına göre hava kalitesi için iyi, orta, kötü, tehlikeli vb şeklinde derecelendirme yapılmaktadır. Dünyanın pek çok ülkesinde indeks hesaplanmasında kullanılan yöntem ve kriterler, kendi ülkelerinde uygulanan hava kalitesi standartlarına uygun şekilde oluşturulmuştur.

Bir ulusun hava kalitesinin iyileştirilmesi konusundaki başarısı, yerel ve ulusal hava kirliliği sorunları ve kirlilik azaltmadaki gelişmeler konusunda doğru ve iyi bilgilendirilmiş vatandaşların desteğine bağlıdır (Sharma vd, 2003a). Bir bölgedeki kirletici seviyelerini anlamak için uygun bir aracın geliştirilmesi büyük önem taşımaktadır. Bu araç, vatandaşın hava kirliliği seviyesi hakkında doğru ve anlaşılabilir şekilde bilgi sağlarken, aynı zamanda ilgili otoritelerin toplum sağlığını korumak için önlem almaları konusunda kullanılabilir olmalıdır (Kyrkilis vd, 2007).

Bu amaçla, geliştirilen standart değerler, gerek uyarıcı ve anlaşılabilir olması gerekse de kullanımı açısından yaygın olarak bir indekse çevrilerek sunulabilmektedir. Belli bir bölgedeki hava kalitesinin karakterize edilmesi için ülkelerin kendi sınır değerlerine göre dönüştürdükleri ve kirlilik sınıflandırılmasının yapıldığı bu indekse Hava Kalitesi İndeksi (HKİ) (Air Quality Index/AQI) adı verilmektedir. İndeks belirli kategorilerde farklı tanım ve renkler kullanılarak ifade edilmekte ve ölçümü yapılan her kirletici için ayrı ayrı düzenlenmektedir (Yavuz, 2010).

Ulusal Hava Kalitesi İndeksi, ulusal mevzuatımız ve sınır değerlerimize uygun olarak oluşturulmuştur. 5 temel kirletici için hava kalitesi indeksi hesaplanmaktadır. Bunlar; partikül maddeler (PM₁₀), karbon monoksit (CO), kükürt dioksit (SO₂), azot dioksit (NO₂) ve ozon (O₃) dur.

Çizelge A.1 – Hava kalitesi değerlendirme ve yönetiminde limit değerlerinde kademeli azaltım ve uyarı eşikleri

KİRLLETİCİ	ORTALAMA SÜRE	LİMİT DEĞER		UYARI EŞİĞİ
		2018 ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)	2019 ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)	
SO ₂	saatlik -insan sağlığının korunması için-	380	350	500 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ (hava kalitesinin temsili bölgelerinde bütün bir “bölge” veya “alt bölge”de veya en azından 100 km ² ,de – hangisi küçükse- üç ardışık saatte ölçülür)
	24 saatlik -insan sağlığının korunması için-	150	125	
	yıllık ve kış dönemi (1 Ekim’den 31 Mart’a kadar) -insan sağlığının korunması için-	20	20	
NO ₂	saatlik -insan sağlığının korunması için-	260	250	400 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ (hava kalitesinin temsili bölgelerinde bütün bir “bölge” veya “alt bölge”de veya en azından 100 km ² ,de – hangisi küçükse- üç ardışık saatte ölçülür)
	yıllık -insan sağlığının korunması için-	44	40	
NO _x	yıllık -vegetasyonun korunması için-	30	30	----
PM ₁₀	24 saatlik -insan sağlığının korunması için-	60	50	----
	yıllık -insan sağlığının korunması için-	44	40	
Pb	yıllık -insan sağlığının korunması için-	0,6	0,5	----
BENZEN	yıllık -insan sağlığının korunması için-	8	7	----
CO	maksimum günlük 8 saatlik ortalama -insan sağlığının korunması için-	10.000	10.000	----

(Kaynak: Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliği)

Hava kalitesine ilişkin hava kalite indeksi karşılaştırması da Çizelge A.2’ de verilmektedir.

Çizelge A.2 - Ulusal hava kalite indeksi kesme noktaları

İndeks	HKİ	SO ₂ [µg/m ³]	NO ₂ [µg/m ³]	CO [µg/m ³]	O ₃ [µg/m ³]	PM10 [µg/m ³]
		1 Sa. Ort.	1 Sa. Ort.	8 Sa. Ort.	8 Sa. Ort.	24 Sa. Ort.
İyi	0 – 50	0-100	0-100	0-5.500	0-120 ^L	0-50
Orta	51 – 100	101-250	101-200	5.501-10.000	121-160	51-100
Hassas	101 – 150	251-500	201-500	10.001-16.000 ^L	161-180 ^B	101-260
Sağlıksız	151 – 200	501-850	501-1.000	16.001-24.000	181-240 ^U	261-400
Kötü	201 – 300	851-1.100	1.001-2.000	24.001-32.000	241-700	401-520
Tehlikeli	301 – 500	>1.101	>2.001	>32.001	>701	>521

L: Limit Değer

B: Bilgi Eşiği

U: Uyarı Eşiği

Çizelge A.3 - Ulusal hava kalitesi indeksi

Hava Kalitesi İndeksi (AQI) Değerler	Sağlık Endişe Seviyeleri	Renkler	Anlamı
Hava Kalitesi İndeksi aralığında buhava kalitesi koşulları..	..bu renkler ile sembolize edilir..	..ve renkler bu anlama gelir.
0 - 50	İyi	Yeşil	Hava kalitesi memnun edici ve hava kirliliği az riskli veya hiç risk teşkil etmiyor.
51 - 100	Orta	Sarı	Hava kalitesi uygun fakat alışılmadık şekilde hava kirliliğine hassas olan çok az sayıdaki insanlar için bazı kirlleticiler açısından orta düzeyde sağlık endişesi oluşabilir.
101- 150	Hassas	Turuncu	Hassas gruplar için sağlık etkileri oluşabilir. Genel olarak kamunun etkilenmesi olası değildir.
151 - 200	Sağlıksız	Kırmızı	Herkes sağlık etkileri yaşamaya başlayabilir, hassas gruplar için ciddi sağlık etkileri söz konusu olabilir.
201 - 300	Kötü	Mor	Sağlık açısından acil durum oluşturabilir. Nüfusun tamamının etkilenme olasılığı yüksektir.
301 - 500	Tehlikeli	Kahverengi	Sağlık alarmı: Herkes daha ciddi sağlık etkileri ile karşılaşabilir.

Çizelge A.4 – Kilis ilinde 2019 yılı itibariyle sürekli emisyon ölçüm sistemleri (ÇŞİM, 2019)

SEKTÖR	TESİS SAYISI	BACA SAYISI
Ağaç İşleme Tesisleri	-	-
Asit Üretim Tesisleri	-	-
Atık Geri Kazanım ve Bertaraf Tesisleri	-	-
Cam Üretim Fabrikaları	-	-
Çimento	1	58
Demir - Çelik ve Metalurji Fabrikaları	-	-
Doğalgaz Çevrim ve Termik Santraller	-	-
Gıda Fabrikaları	-	-
Gübre Fabrikaları	-	-
Kağıt Fabrikaları	-	-
Kimya Fabrikaları	-	-
Kireç Fabrikaları	-	-
Lastik Üretim Tesisleri	-	-
Otomotiv	-	-
Petrol ve Petrokimya Tesisleri	-	-
Şeker Fabrikaları	-	-
Tekstil Fabrikaları	-	-
TOPLAM	1	58

A.2. Hava Kalitesi Üzerine Etki Eden Kirleticiler

Hava kirliliği, doğrudan veya dolaylı olarak insan sağlığını etkileyerek yaşam kalitesini düşürmektedir. Günümüzde hava kirliliği nedeniyle yerel, bölgesel ve küresel sorunlar yaygın olarak yaşanmaktadır.

Yoğun şehirleşme, şehirlerin yanlış yerleşmesi, motorlu taşıt sayısının artması, düzensiz sanayileşme, kalitesiz yakıt kullanımı, topoğrafik ve meteorolojik şartlar gibi nedenlerden dolayı büyük şehirlerimizde özellikle kış mevsiminde hava kirliliği yaşanabilmektedir.

Bir bölgede hava kalitesini ölçmek, o bölgede yaşayan insanların nasıl bir hava teneffüs ettiğinin bilinmesi açısından çok büyük önem taşımaktadır. Ayrıca, önemli bir nokta da, bir bölgede meydana gelen hava kirliliğinin sadece o bölgede görülmeyip meteorolojik olaylara bağlı olarak yayılım göstermesi ve küresel problemlere de (küresel ısınma, asit yağmurları, vb) sebep olmasıdır.

Renksiz bir gaz olan kükürtdioksit (SO₂), atmosfere ulaştıktan sonra sülfat ve sülfürik asit olarak oksitlenir. Diğer kirleticiler ile birlikte büyük mesafeler üzerinden taşınabilecek damlalar veya katı partiküller oluşturur. SO₂ ve oksidasyon ürünleri kuru ve nemli depozisyonlar (asitli yağmur) sayesinde atmosferden uzaklaştırılır.

Azot Oksitler (NO_x), Azot monoksit (NO) ve azot dioksit (NO_2), toplamı azot oksitleri (NO_x) oluşturur. Azot oksitler genellikle (%90 durumda) NO olarak dışarı verilir. NO ve NO_2 ' nin ozon veya radikallerle (OH veya HO_2 gibi) reaksiyonu sonucunda oluşur. İnsan sağlığını en çok etkileyen azot oksit türü olması itibari ile NO_2 kentsel bölgelerdeki en önemli hava kirleticilerinden biridir. Azot oksit (NO_x) emisyonları insanların yarattığı kaynaklardan oluşmaktadır. Ana kaynakların başında kara, hava ve deniz trafiğindeki araçlar ve endüstriyel tesislerdeki yakma kazanları gelmektedir.

İnsan sağlığına etkileri açısından, sağlıklı insanların çok yüksek NO_2 derişimlerine kısa süre dahi maruz kalmaları, şiddetli akciğer tahribatlarına yol açabilir. Kronik akciğer rahatsızlığı olan kişilerin ise bu derişimlere maruz kalmaları, akciğerde kısa vadede fonksiyon bozukluklarına yol açabilir. NO_2 derişimine uzun süre maruz kalınması durumunda ise buna bağlı olarak solunum yolu rahatsızlıklarının ciddi oranda arttığı gözlenmektedir.

Toz Partikül Madde (PM_{10}), partikül madde terimi, havada bulunan katı partikülleri ifade eder. Bu partiküllerin tek tip bir kimyasal bileşimi yoktur. Katı partiküller insan faaliyetleri sonucu ve doğal kaynaklardan, doğrudan atmosfere karışırlar. Atmosferde diğer kirleticiler ile reaksiyona girerek PM 'yi oluştururlar ve atmosfere verilirler. (PM_{10} -10 μm 'nin altında bir aerodinamik çapa sahiptir) 2,5 μm 'ye kadar olan partikülleri kapsayacak yasal düzenlemeler konusunda çalışmalar devam etmektedir. PM_{10} için gösterilebilecek en büyük doğal kaynak yollardan kalkan tozlardır. Diğer önemli kaynaklar ise trafik, kömür ve maden ocakları, inşaat alanları ve taş ocaklarıdır. Sağlık etkileri açısından, PM_{10} solunum sisteminde birikebilir ve çeşitli sağlık etkilerine sebep olabilir. Astım gibi solunum rahatsızlıklarını kötüleştirebilir, erken ölümü de içeren çeşitli ciddi sağlık etkilerine sebep olur. Astım, kronik tıkayıcı akciğer ve kalp hastalığı gibi kalp veya akciğer hastalığı olan kişiler PM_{10} 'a maruz kaldığında sağlık durumları kötüleşebilir. Yaşlılar ve çocuklar, PM_{10} maruziyetine karşı hassastır. PM_{10} yardımıyla toz içerisindeki mevcut diğer kirleticiler akciğerlerin derinlerine kadar inebilir. İnce partiküllerin büyük bir kısmı akciğerlerdeki alveollere kadar ulaşabilir. Buradan da kurşun gibi zehirli maddeler %100 olarak kana geçebilir.

Karbonmonoksit (CO), kokusuz ve renksiz bir gazdır. Yakıtların yapısındaki karbonun tam yanmaması sonucu oluşur. CO derişimleri, tipik olarak soğuk mevsimlerde en yüksek değere ulaşır. Soğuk mevsimlerde çok yüksek değerlere ulaşılmasının bir sebebi de enverziyon durumudur. CO'nin global arka plan konsantrasyonu 0.06 ve 0.17 mg/m^3 arasında bulunur. 2000/69/EC sayılı AB direktifinde CO ile ilgili sınır değerler tespit edilmiştir.

Enverziyon, sıcak havanın soğuk havanın üzerinde bulunarak, havanın dikey olarak birbiriyle karışmasının engellenmesi durumudur. Kirlilik böylece yer seviyesine yakın soğuk hava tabakasının içerisinde toplanır.

CO'nin ana kaynağı trafik ve trafikteki sıkışıklıktır. Sağlık etkileri, akciğer yolu ile kan dolaşımına girerek, kimyasal olarak hemoglobinle bağlanır. Kandaki bu madde, oksijeni hücrelere taşır. Bu yolla, CO organ ve dokulara ulaşan oksijen miktarını azaltır. Sağlıklı kişilerde, daha yüksek seviyelerdeki CO'e maruz kalmak, algılama ve gözün görme gücünü etkileyebilir. Hafif ve daha ağır kalp ve solunum sistemi hastalığı olan kişiler ve henüz doğmamış ve yeni doğmuş bebekler, CO kirliliğine karşı en riskli grubu oluşturur.

Kurşun (Pb), doğada metal olarak bulunmaz. Kurşun gürültü, ışın ve vibrasyonlara karşı iyi bir koruyucudur ve hava yoluyla taşınır. Kurşun, maden ocakları ve bakır ve tunç (Cu+Sn) alaşımı

işlenmesi, kurşun içeren ürünlerin geriye dönüştürülmesi ve kurşunlu petrolün yakılmasıyla çevreye yayılır. Kurşun içeren benzin ilavesi ürünlerinin de kullanılması, atmosferdeki kurşun oranını yükseltir.

Ozon (O₃), kokusuz renksiz ve 3 oksijen atomundan oluşan bir gazdır. Ozon kirliliği, özellikle yaz mevsiminde güneşli havalarda ve yüksek sıcaklıkta oluşur (NO₂+ güneş ışınları = NO + O => O + O₂ = O₃). Ozon üretimi uçucu organik bileşikler (VOC) ve karbon monoksit sayesinde hızlandırılır veya güçlendirilir. Ozonun oluşması için en önemli öncü bileşimler NO_x (Azot oksitler) ve VOC'dır. Yüksek güneş ışınlarının etkisiyle ozon derişimi Akdeniz ülkelerinde Kuzey-Avrupa ülkelerinden daha yüksektir. Sebepi ise güneş ışınlarının ozon'un fotokimyasal oluşumundaki fonksiyonundan kaynaklanmasındır.

Diğer kirleticilere kıyasla ozon doğrudan ortam havasına karışmaz. Yeryüzüne yakın seviyede ozon karmaşık kimyasal reaksiyonlar yoluyla oluşur. Bu reaksiyonlara NO_x, metan, CO ve VOC'ler (etan (C₂H₆), etilen (C₂H₄), propan (C₃H₈), benzen (C₆H₆), toluen (C₆H₅), xylene (C₆H₄) gibi kimyasal maddelerde eklenir. Ozon çok güçlü bir oksidasyon maddesidir. Birçok biyolojik madde ile etkileşimde bulunur. Tüm solunum sistemine zarar verebilir. Ozonun zararlı etkisi derişim oranına ve ozona maruziyet süresine bağlıdır. Çocuklar büyük bir risk grubunu oluşturur. Diğer gruplar arasında öğlen saatlerinde dışarıda fiziksel aktivitede bulunanlar, astım hastaları, akciğer hastaları ve yaşlılar bulunur.

İlde gerek evsel ısınmada, gerekse sanayide ve araçlarda kullanılan yakıt miktarları ve cinsi aşağıdaki bilgiler doğrultusunda ilgili kurum/kuruluşlardan toplanarak çizelgelere işlenmiştir.

Çizelge A.5 – Kilis ilinde 2019 yılında kullanılan yakıt türleri ve miktarları
(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2020)

	Katı Yakıt			Doğalgaz		Fuel Oil	
	Kullanım Yeri	Cinsi	Tüketim Miktarı (ton)	Kullanım Yeri	Tüketim Miktarı (sm ³)	Kullanım Yeri	Tüketim Miktarı (kg)
Sanayi	Sanayi	İthal Kömür	645	Sanayi	52.8646		
	Tüketim Miktarı (ton)			Tüketim Miktarı (sm ³)		Tüketim Miktarı (m ³)	
Konut	570			20.766.158		0	

Çizelge A.6 - 2019 yılında Kilis ilindeki araç sayısı ve egzoz ölçümü yaptıran araç sayısı
(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2020)

Egzoz Gazı Emisyon Ölçüm Yetki Belgesi Düzenlenen Firma Sayısı	İldeki Toplam Araç Sayısı	Egzoz Ölçümü Yaptıran Araç Sayısı
3	14.786	14.017

A.3. Hava Kalitesinin Kontrolü Konusundaki Çalışmalar

A.3.1. Temiz Hava Eylem Planları

İlde Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliği ve ilgili Bakanlık Genelgesi çerçevesinde hazırlanmış olan Temiz Hava Eylem Planları ve bu planlar dahilinde belirlenmiş eylemlerin, gerçekleşme durumu ile ilgili bilgilere burada yer verilecektir.

İller tarafından halihazırda kullanılan THEP-İZ İzleme yazılımından bilgi alınması, süreci kolaylaştıracaktır.

THEP İlimizde yazılmış ve onaylanmıştır. Plan dahilinde, İlimizde faaliyet gösteren ve Çevre İzin ve Lisans Yönetmeliği gereğince alması gereken “Çevre İzni-Lisansı” kapsamında yükümlülüğü olan tesisler belirlenmiş ve gerekli Çevre İzin ve Lisans işlemleri yapılmış ve yapılmaya devam etmektedir.

Bu kapsamda tesislerden “Emisyon “ konulu Çevre İzni alanların “Teyit Emisyon Ölçümleri” takip edilmektedir. 2019 yılı içinde ilimizde Anız yangınlarından dolayı, 19.974,82 TL idari para cezası uygulaması yapılmıştır.

İlimizde bulunan pide fırınlarının, bacalarından kaynaklanan is-duman için sulu baca filreleri yaptırılmış ve Kilis Belediyesince kontrol ve denetimleri devam edilmektedir.

İlimizde 3 adet Yetkili Egzoz Emisyon Ölçüm İstasyonu mevcuttur. Bunlar periyodik olarak denetlenmektedir.

1 adet Hava Kalitesi Ölçüm Cihazımız mevcuttur.

İlimizde katı yakıt satıcısı belgesi olan tüm işyerleri denetlenmekte ve satış izin belgesi alınmamış kömür satışına izin verilmemektedir. Kontrol ve denetimler yapılmaktadır.

Kilis Belediyesi tarafından bisiklet yolu yapılmış olup, ayrıca yürüyüş yollarıda yapılmıştır. 2019 yılı itibari ile toplam 6700 metre Bisiklet yolu mevcuttur.

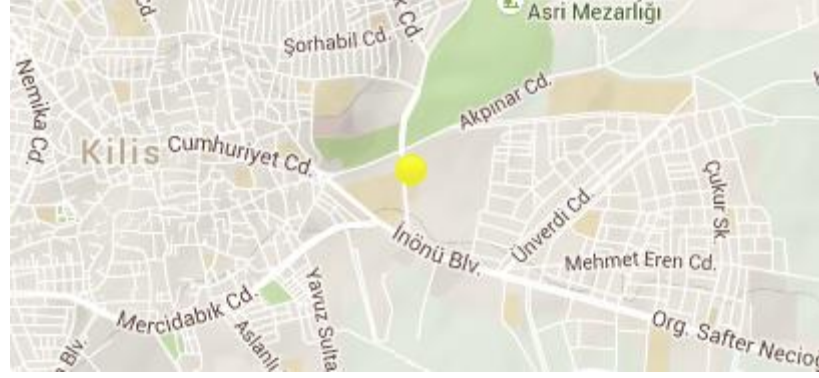
İlimizde ısıtma güçlerine göre ve faaliyetleri çerçevesinde değerlendirmeleri yapılmakta ve mevzuat gereği işlemleri yapılmaktadır.

Yeni kurulma aşamasında olan tesislerden ÇED Yönetmeliğine tabi olanların ÇED uygulaması yapılmaktadır.

Kilis Belediyesi tarafından 2019 yılı itibari ile toplam park sayısı 120 adettir.

A.4. Ölçüm İstasyonları

İlimizde hava kalitesinin kontrolü; İlimizde hava kalitesini bozan emisyon miktarları Hava Kalitesi Ölçüm Cihazı tarafından ölçülmektedir. İlimizde bulunan 1 adet Hava Kalitesi Ölçüm İstasyonunun yeri Harita A.1 'de gösterilmektedir.

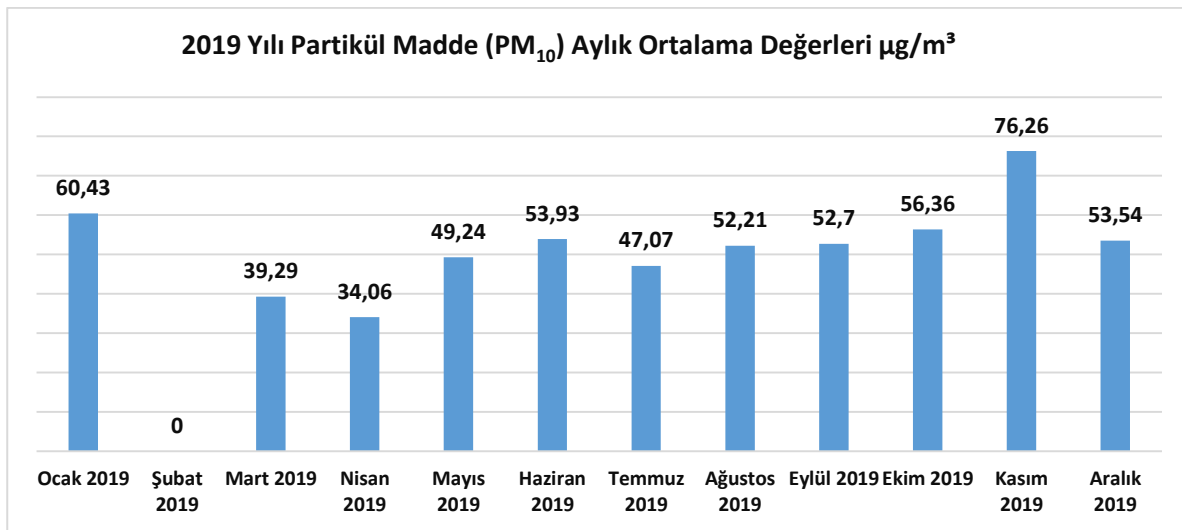

Harita A.1 – Kilis ilinde bulunan hava kirliliği ölçüm cihazlarının yerleri

Çizelge A.7 - Kilis ilinde 2019 yılında hava kalitesi ölçüm istasyon yerleri ve ölçülen parametreler

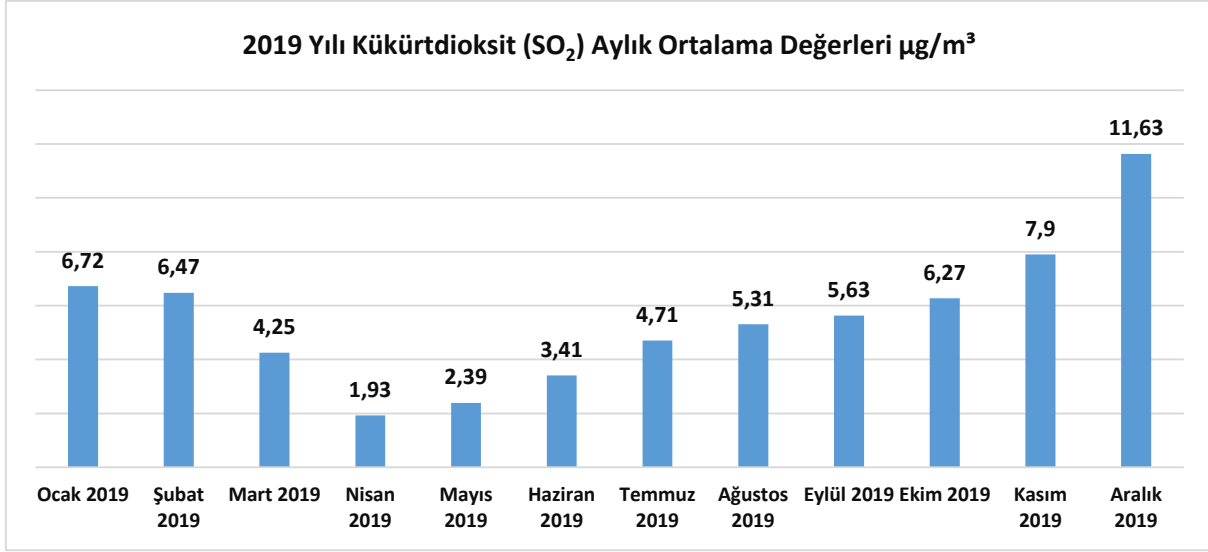
İSTASYON YERLERİ	KOORDİNATLARI (Enlem, Boylam)	HAVA KİRLİTİCİLERİ					
		SO ₂	NO _x	CO	O ₂	HC	PM
Kilis	36.71525717398012, 37.12709507620369	X					X

(havaizleme.gov.tr, 2019)

Grafik A.1 - Kilis ilinde 2019 yılında Hava Kalitesi İzleme istasyonu PM₁₀ parametresi günlük ortalama değer grafiği*

(havaizleme.gov.tr, 2019)

Grafik A.2 - Kilis ilinde 2019 yılında Hava Kalitesi İzleme istasyonu SO₂ parametresi günlük ortalama değer grafiği*
(havaizleme.gov.tr, 2019)

Çizelge A.8 - Kilis ilinde 2019 yılı hava kalitesi parametreleri aylık ortalama değerleri ve sınır değerlerin aşıldığı gün sayıları (µg/m³; CO: mg/m³)
(havaizleme.gov.tr, 2019)

İSTASYON ADI	SO ₂	AGS*	PM10	AGS*	CO	AGS*	NO	AGS*	NO ₂	AGS*	NO _x	AGS*	OZON	AGS*
Ocak	6,72	0	60,43	13										
Şubat	6,47	0	0	10										
Mart	4,25	0	39,29	3										
Nisan	1,93	0	34,06	3										
Mayıs	2,39	0	49,24	10										
Haziran	3,41	0	53,93	14										
Temmuz	4,71	0	47,07	13										
Ağustos	5,31	0	52,21	20										
Eylül	5,63	0	52,7	17										
Ekim	6,27	0	56,36	19										
Kasım	7,9	0	76,26	27										
Aralık	11,63	0	53,54	16										

*AGS: Sınır değerlerin aşıldığı gün sayısı

A.5. Gürültü

2019 yılında İl Müdürlüğümüze **5 adet** gürültü şikayeti gelmiş olup, yerinde yapılan denetimlerle şikayet neticelendirilmiştir. Ayrıca İl Müdürlüğümüze ulaşan gürültü şikâyetlerinin konu bazında dağılımı Grafik A.3'deki gibidir

Grafik A.3 – Kilis ilinde 2019 yılında gürültü konusunda yapılan şikayetlerin dağılımı
(Kilis Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü,2019)

A.6. İklim Değişikliği Eylem Planı Çerçevesinde Yapılan Çalışmalar

İklim Değişikliği Eylem Planı çerçevesinde ildeki diğer resmi kurumlar ile yazışmalar gerçekleştirilmiş, Belediye tarafından şehir merkezine **toplam 120 adet park yapıldığı, bunun 11 tanesinin 2019 yılında yapıldığı bilgisi alınmış olup,** düzenli depolama sahasının işletmeye alınmış olup, metan gazından elektrik üretimi projesi kapsamında işlemlerin devam ettiği, sistemin kurulması için konunun takip edildiği bildirilmiştir.

Ülkemizde, emisyonların tesis seviyesinde takibine yönelik mevzuat çalışmaları 2010 yılında başlamış, Bakanlığımız ve ilgili kurumlar ile kuruluşlar arasında oluşturulan teknik bir çalışma grubu Sera gazı emisyonlarının takibine ilişkin yasal çerçevenin temelleri “ Sera Gazı Emisyonlarının Takibi Hakkında Yönetmelik ” in 25 Nisan 2012 Tarihli ve 28274 Sayılı Resmi Gazete’ de yayımlanarak yürürlüğe girmesiyle atılmıştır. Yönetmelik, Doğrulayıcı Kuruluşlar için TÜRKAK tarafından yapılması gereken akreditasyon yükümlülüğünü 2017 yılına ertelemek üzere revize edilerek 17 Mayıs 2014 tarih ve 29003 Sayılı Resmi Gazete’ de tekrar yayımlanmıştır. Yönetmeliğimiz ihtiyaçlar doğrultusunda bir kez daha revize edilmiş, 31 Mayıs 2017 tarihli ve 30082 sayılı Resmi Gazete’ de yayımlanmıştır.

Söz konusu yönetmelik, 2003/87/EC sayılı AB Emisyon Ticareti Direktifinin, sera gazı emisyonlarının izlenmesi, raporlanması ve doğrulanması konularını uyumlaştıracak şekilde hazırlanmış olup, AB Çevre Müktesebatına uyum çerçevesinde önemli bir adım atılmıştır.

Ulusal mevzuat kapsamında, elektrik, çimento, demir-çelik, rafineri, seramik, kireç, kâğıt ve cam üretimi gibi sektörlerden kaynaklanan ve ulusal sera gazı emisyonlarının yaklaşık yarısını teşkil eden sera gazı emisyonları tesis seviyesinde izlenmektedir.

Yönetmelik kapsamında yürütülecek izleme ve raporlama iş ve işlemlerinin detaylandırılmasına yönelik “Sera Gazı Emisyonlarının İzlenmesi ve Raporlanması Hakkında Tebliğ” 22 Temmuz 2014 tarih ve 29068 sayılı Resmi Gazete’ de, tesis bazında hazırlanacak emisyon raporlarının Bakanlığa

gönderilmeden önce yetkili bağımsız kuruluşlarca doğrulanması ile ilgili hususlar ve bahse konu doğrulayıcıların yetkilendirilmesine ilişkin şartlara yönelik “Sera Gazı Emisyon Raporlarının Doğrulanması ve Doğrulayıcı Kuruluşların Yetkilendirilmesi Tebliği” ise 02 Nisan 2015 tarihli ve 29314 sayılı Resmi Gazete’ de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Yönetmelik kapsamındaki tesisler öncelikle sera gazı izleme planlarını hazırlayarak sera gazı emisyonlarının ilk izlenmeye başlanacağı tarihten en az 6 ay önce Bakanlığa onay için göndermekle yükümlüdür. İzleme planı onaylandıktan sonra tesis, sera gazı emisyonlarını bu plan çerçevesinde *her takvim yılı (1 Ocak -31 Aralık) için izlemek ve her yılın 30 Nisan tarihine kadar bir önceki yılın sera gazı emisyon raporunu Bakanlıktan tarafından yetkilendirilmiş doğrulayıcı kuruluşlara doğrularak Bakanlığa raporlamakla yükümlüdür.*

Türkiye İklim Değişikliği Eylem Planı’nda bulunan sektörel hedefler kapsamında illerde yapılan iklim değişikliğiyle ilgili çalışmaların Çevre ve Şehircilik İl Müdürlükleri tarafından yerel yönetimlerden temin edilerek İl Çevre Durum Raporlarında yer verilmesi büyük önem arz etmektedir.

Çevre ve Şehircilik İl Müdürlükleri tarafından elde edilecek bilgilerin kapsamı; Bakanlığımızın Stratejik Planıyla ve Planda belirtilen iklim değişikliği ile ilişkili Üst politika belgeleriyle uyumlu olma bazında değerlendirilerek; Eksen 1: Çevre başlığı altındaki “Hedef 1.2. Hava Kalitesi ve Gürültü Kontrolü, İklim Değişikliği ve Ozon Tabakasının Korunması” na paralel unsurlar içermelidir.

Stratejik Planda yer alan söz konusu hedef kapsamında özellikle; “sera gazı emisyonlarının azaltılması ve iklim değişikliğine uyum ile ilgili ulusal ölçekte plan, proje ve mevzuat çalışmaları devam etmekte olduğu” ifade edilmiştir. Bu doğrultuda iklim değişikliğine uyum, sera gazı azaltımı ve ozon tabakasının korunması bağlamında yürütülen çalışmalar da mevcuttur.

Bakanlığımız 2019-2023 Stratejik Planı kapsamında, 30 Büyükşehir Belediyesinde Yerel İklim Değişikliği Eylem Planının (YİDEP) hazırlanabilmesi için mevzuat çalışmaları yapılacağı belirtilmiştir.

Bu doğrultuda; yerel yönetimlerce Yerel İklim Değişikliği eylem planlarının hazırlanmasına dönük mevzuat ve Teknik Kılavuz hazırlama çalışmaları başlatılmıştır. Son yıllarda ülkemizde yaşanan iklim ile ilişkili afetlerin sayı, sıklık ve şiddetindeki artışa koşut olarak bölgesel düzeyde de iklim değişikliğine karşı direncin artırılması amacıyla bölge ve şehir ölçeğinde ele alınması gereken eylem ihtiyaçlarının tespit edilerek çözüm önerilerinin belirlenmesi doğrultusunda Bölgesel İklim Değişikliği Eylem Planlarının hazırlanması çalışmaları da devam etmektedir.

A.7. Sonuç ve Değerlendirme

Gelişen teknoloji ile beraber Kilis ilinde de hava kirliliği konusunda sıkıntılar yaşanmakta olup, bu sıkıntıların giderilmesi amacıyla Temiz Hava Eylem Planı hazırlanmış ve uygulanması ile ilgili olarak diğer kurumlarla iş birliği yapılmıştır. İl genelinde doğalgaz kullanımı artışı ile beraber ısınmadan kaynaklanan hava kirliliği konusunda azalma olması beklenmekte, yine hava kirliliğine neden olan egzoz gazı emisyonlarının minimize edilmesi için il genelinde üç sabit bir mobil egzoz gazı emisyon ölçüm istasyonu ile araçların egzoz ölçümlerinin yapılması sağlanmaktadır

Kaynaklar

havaizleme.gov.tr

Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü

Kilis Belediyesi

İl Emniyet Müdürlüğü

SYDV

OSB

B. SU VE SU KAYNAKLARI

B.1. İlin Su Kaynakları ve Potansiyeli

B.1.1. Yüzeysel Sular

B.1.1.1. Akarsular

Kilis’de bulunan ve aşağıda çizelgede ortalama akımları verilen akarsulardan, üzerine yapılan baraj ve göletlerle sulama yapılmaktadır. Bu akarsuların akımları düşük olduğu için enerji üretiminde kullanılamamaktadır.

Çizelge B.9 – Kilis ilinin akarsuları

(DSİ Genel Müdürlüğü, 2020)

AKARSU İSMİ	Toplam Uzunluğu (km)	İl Sınırları İçindeki Uzunluğu (km)	Debisi (m ³ /sn)	Kolu Olduğu Akarsu	Kullanım Amacı
Balık Suyu	30.7	13.5	0.5	Fırat Nehri	İçme Suyu
Sinneh Deresi	34.2	25.8	0.4	Fırat Nehri	İçme suyu
Afrin Çayı	64.5	36.7	2.9	Asi Nehri	İçme Suyu
Sabun suyu	55.3	44.1	1.5	Asi Nehri	Sulama

B.1.1.2. Doğal Göller, Göletler ve Rezervuarlar

Çizelge B.10 - Kilis ilinde mevcut göl, gölet ve rezervuarlar

(DSİ Genel Müdürlüğü,2020)

Gölün/Göletin/ Rezervuarın Adı	Tipi	Göl hacmi, hm ³	Sulama Alanı (net), ha	Çekilen Su Miktarı, (hm ³)	Katılan Su Miktarı, (m ³)	Kullanım Amacı
Seve Barajı	Kil Çekirdekli kaya dolgu	19.02		5,8		İçme suyu
Yukarı Afrin Barajı	Kil Çekirdekli Homojen Dolgu	37,77		18,97		İçme suyu
Balıklı Göleti	Homojen	3,64	702	6,875		Sulama
Sapkanlı Göleti	Homojen	1,897	196,5	1,924		Sulama
Üçpınar Göleti	Homojen	3,25	370	3,067		Sulama

B.1.2. Yeraltı Suları

Çizelge B.11 – Kilis ilinin yeraltı suyu potansiyeli

(DSİ Genel Müdürlüğü, 2019)

Kaynağın İsmi	hm ³ /yıl
Kilis Belediyesi’nin açtığı kuyular	10,9
Elbeyli Belediyesi’nin açtığı kuyular	1,22
Mülga Yavuzlu Belediyesi	0.115
Vatandaş ve Tüzel kişilere ait	69,21

İlin emniyetli YAS potansiyeli 68,65 hm³/yıl’dır.

Kilis İlinde de yeraltısuyu kalite gözlem istasyonu bulunmamaktadır. 2015 yılı sonu itibariyle hazırlanan hidrojeolojik etüt çalışması kapsamında araştırmalar tamamlanmış olup o dönemde ölçülen kuyular ve halen ölçülmeye devam edilen 63127 (01.10.2017 tarihinden sonra ölçüm yok) ve 63647 nolu DSİ araştırma kuyularına ait yeraltısuyu seviyeleri ile alınan su numunelerinden elde edilen neticeler

Kaynak Adı	: Akpınar	Pafta no	: Antakya-O38 d2
İli	: Kilis	Kuzey	: 4066955
İlçesi	: Merkez	Doğu	: 335440

YILLAR	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmu	Ağusto	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
1985	68	82	71		52	67	79	78	59	48	55	89
1986	76	120	89	94	69	70	58	76	70	52	70	92
1987	97	62	97	87	69	78	76	75			88	82
1988	91	91										
1989												
1990												
1991	76	79	84	79	79	87	91		64	64	70	86
1992	92	97	97	83	78		111	81	89	63		79
1993	83			78	86	84	92	63	93	82	84	
1994	79		94	83	124		86	90	88		92	86
1995	91	93	88	92	88	86	83	135	105	95	102	98
1996	111	98	93	112	106	98	112	109	114	112	97	103
1997	118	109	117	114	104	98	91	102	112	104	96	107
1998	109	103		98	99	102	93	96	88	63	76	82
1999	87	49	54	65	63	47	45	112	56	48	80	64
2000	67	105	95	82	47	41	30	35	40	41		
2001	59	40										

İlimizde jeotermal kaynak bulunmamaktadır.

Yukarıda bahsi geçen kaynaklar dışında Polateli İlçesi, Polatbey Köyü, Merkez İlçesi Duruca Köyü, Beşenli ve Uzunlu Köyünde de kaynaklar bulunmaktadır. Ancak bu kaynaklar genellikle küçük debilidir (< 15 L/s).

Son yıllarda yağışların azalması ve kaynak beslenme bölgelerinde kontrolsüz olarak açılan sondaj kuyuları nedeniyle büyük kaynakların debileri azalmakta ve özellikle yaz döneminde küçük debili kaynaklar kurumaktadır.

Genel olarak Kilis İlindeki kaynaklar, bazalt (Miyosen) – marn (Paleosen) ve kireçtaşı (Eosen) – marn (Paleosen) kontağında boşalmakta olup dipsavak kaynağı tipindedir. pH, EC ve sulama suyu sınıfları ise sondaj kuyularındaki değerlere benzer özelliktedir.

Kilis Belediye Başkanlığı tarafından 1999 ile 2019 yılları arasında DSİ 20. Bölge Müdürlüğümüze müracaat edilerek 39 adet, içme-kullanma amaçlı yeraltısuyu arama ve kullanma belgesi alınmıştır. Bu kuyular için toplamda 10,9 hm³/yıl yeraltısuyu tahsis edilmiştir.

Yıllar	Kuyu Sayısı	Tahsis Miktarı (hm ³ /yıl)
1999	3	1,58
2001	17	2,00
2002	2	0,13
2009	1	0,22
2011	1	0,015
2015	4	0,17
2018	11	6,78
TOPLAM	39	10,9

Elbeyli Belediye Başkanlığı tarafından 1998 ile 2011 yılları arasında DSİ 20.Bölge Müdürlüğümüze müracaat edilerek 5 adet, içme-kullanma amaçlı yeraltısuyu arama ve kullanma belgesi alınmıştır. Bu kuyular için toplamda 1,22 hm³/yıl yeraltısuyu tahsis edilmiştir.

Yıllar	Kuyu Sayısı	Tahsis Miktarı (hm ³ /yıl)
1998	2	0,76
1999	2	0,32
2011	1	0,14
TOPLAM	5	1,22

Mülga Yavuzlu Belediye Başkanlığı tarafından 2009 ile 2011 yılları arasında DSİ 20. Bölge Müdürlüğümüze müracaat edilerek 5 adet, içme-kullanma amaçlı yeraltısuyu arama ve kullanma belgesi alınmıştır. Bu kuyular için toplamda 0,115 hm³/yıl yeraltısuyu tahsis edilmiştir.

Yıllar	Kuyu Sayısı	Tahsis Miktarı (hm ³ /yıl)
2009	2	0,055
2011	3	0,06
TOPLAM	5	0,115

Kilis İl Özel İdaresi'nden alınan bilgilere göre ise 2015 yılı sonu itibariyle 112 adet yerleşim yerinin içme-kullanma suyu ihtiyacının temini için sondaj kuyusu açılmıştır.

Ayrıca vatandaşlardan ve tüzel kişilerden gelen talepler doğrultusunda, 2019 yılı sonuna kadar toplamda 4274 adet kuyu için, içme-kullanma, zirai sulama, sanayi kullanım ve hayvancılık amaçlı yeraltısuyu kullanma belgesi düzenlenmiştir. Bu kuyular için toplamda 69,21 hm³/yıl yeraltısuyu tahsisi yapılmıştır. İlin emniyetli YAS potansiyeli 68,65 hm³/yıl'dır.

Kilis İlinin jeotermal potansiyeli ile ilgili en sağlıklı bilgi MTA'dan alınabilir. Ancak bilindiği kadarıyla ilde herhangi bir sıcak su kaynağı bulunmamaktadır.

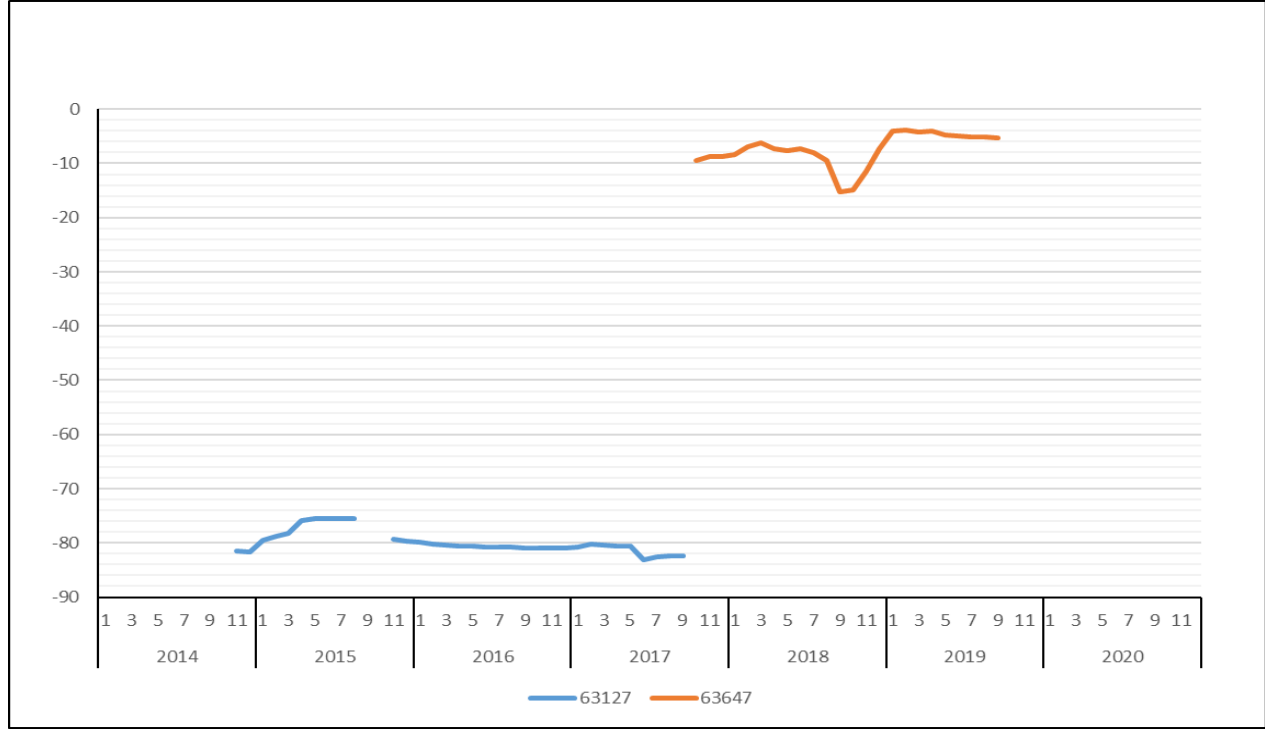
B.1.2.1. Yeraltı Su Seviyeleri

Kilis İli sınırları içerisinde, 2019 yılı sonuna kadar, DSİ tarafından araştırma, bedelli ve Suriyeli Sığınmacıların içme suyu ihtiyacı olarak, 33 ila 500 m derinlikte açılan 95 adet kuyuda yapılan değerlendirmeye göre genel olarak ekonomik olarak yeraltısuyu işletmesine uygun yeraltısuyu potansiyeli bulunmamıştır. Ancak lokal olarak (Yeniyapan kaynak bölgesi gibi) yüksek verim alınan yerler bulunmaktadır. Açılan kuyuların kuyu verimlerinin 0 – 55 L/s arasında, özgül debilerinin 0.01 – 0.89 (L/s)/m arasında, pH değerlerinin 7 – 8 arasında, EC değerlerinin ise 500 – 700 micromho/cm arasında değiştiği ve genel olarak sulama suyu sınıfının C₂S₁ (T₂A₁) olduğu tespit edilmiştir.

DSİ tarafından 2019 yılı sonuna kadar, Elbeyli Konteynirkentin içme-kullanma suyunun temini gayesiyle 150 m ile 305 m arasında değişen derinliklerde 9 adet sondaj kuyusu açılmıştır. Bu sondajlar neticesinde 1,5-5 L/s arasında debi elde edilebilmiştir. Öncüpınar Konteynirkente ise 152-308 m arasında değişen derinlikte 7 adet kuyu açılmış ve 1,5-5 L/s arasında değişen verimler elde edilmiştir. Yine Suriyeli Sığınmacılar nedeniyle artan su ihtiyacının karşılanması için Resul Osman Dağı ile Kent Orman mesire alanlarında ve Yeniyapan kaynak bölgesinde 37 adet Kilis Belediye Başkanlığına (110-350 m arası derinlikte, 0-55 L/s arasında değişen verimde) ve 1 adet Elbeyli Belediye Başkanlığına (130 m derinlikte, 1,6 L/s verimli) kuyu açılmıştır.

Kilis ilinde ayrıca mevsimsel ve sürekli olarak boşalım gösteren kaynaklar mevcuttur. Bunların en önemlileri, Kilis ilinin bir kısım içme suyunu da sağlayan Merkez İlçe, Narlıca köyünde bulunan Narlıca kaynağı, Merkezde yer alan Akpınar ve Yeniyapan kaynakları ve yine Merkez İlçe, Beşenli Köyünde yer alan Başpınar kaynağıdır. Narlıca ve Yeniyapan kaynağı tamamen içme suyuna alındığı için ölçülememektedir. Akpınar ve Başpınar kaynaklarına ait mevcut ölçüm değerleri ise aşağıdaki tablolarda verilmiştir.

Kilis alt havzası 2014 Nisan-Ekim, 2015 Nisan ayları yeraltısuyu seviye ölçümleri

Grafik B.4 - Kasım 2014 – Eylül 2019 arası Akpınar Mevkii 63127 ve 63647 nolu DSİ Rasat Kuyuları Grafiği

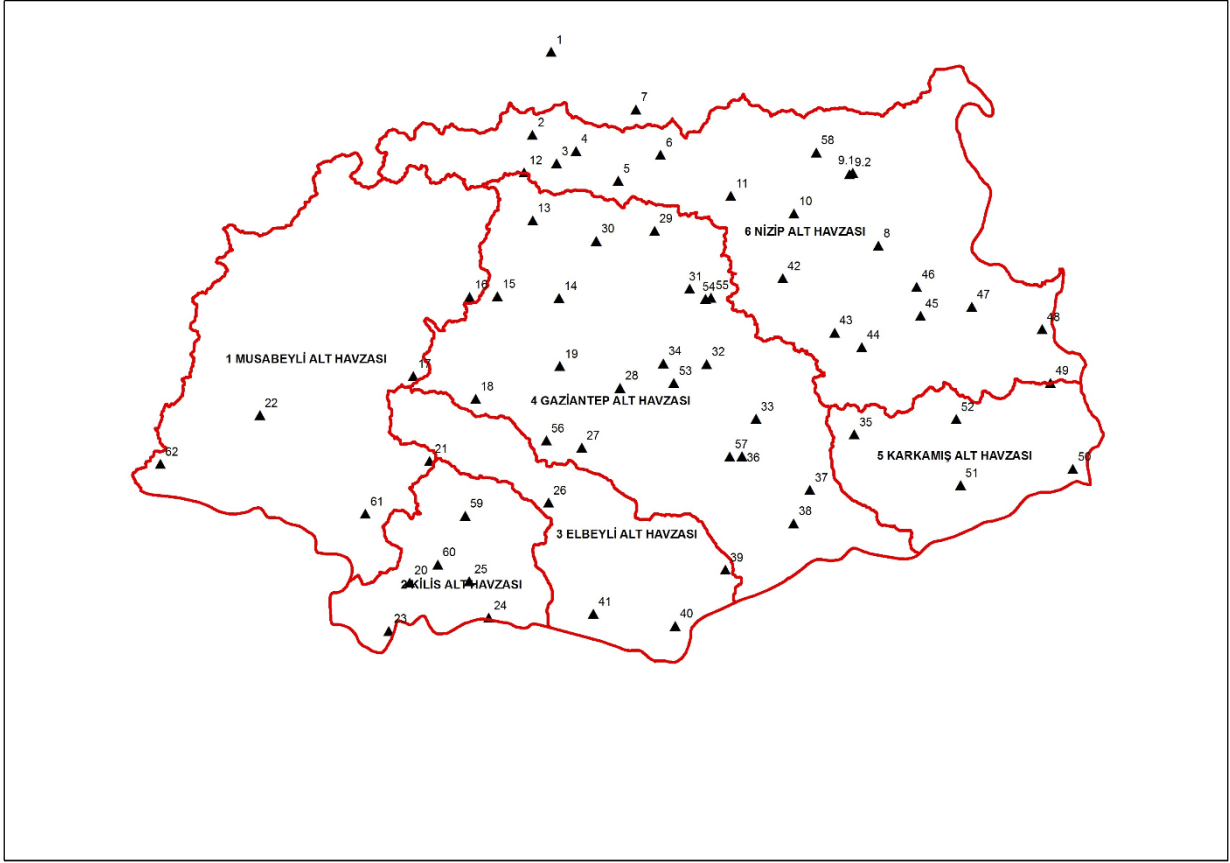
Çizelge B.12 - Musabeyli alt havzası 2014 yılı Nisan, Ekim ve 2015 yılı Nisan yeraltısuyu seviye ölçümleri

KÖYÜ	KOORDİNAT (WGS-84)		KOT (m)	ST.SEV. NİSAN 2014 (m)	ST.SEV. EKİM 2014 (m)	ST.SEV. NİSAN 2015 (m)	KUYU DERİNLİĞİ (m)	PAFTA
	X	Y						
Duruca	324391	4069461	494	10.19	19.94	16.63		038a4
Taşlıalan	329241	4077464	635	10.93	10.35	9.86	70	038a4
Ürünlü	330365	4078418	653	4.61	5.15	4.12		038a4
Bağarası	326877	4077464	561	10.36	9.65	9.58	50	038a4
Karbeyaz	318028	4081765	618	27.04	39.17	32.44	65	038b3
Üçpınar	317119	4082234	619	13.12	KURU	12.60	20	038b3
Bulamaçlı	304860	4076943	746	18.47	>80	60.18		038b4
Gül Baba	302881	4078575	665	70.1	>80	72.44	120	038b4
Cevizli	332253	4089155	814	21.96	28.02	25.36		038a1
Polateli	334457	4078905	850	27.51	26.84	22.70	70	038a3
Musabeyli	314531	4084119	696	16.52		14.78	22	037b2
Balıklı	315605	4084988	819	50.65	52.38	52.44	100	037b2

Hüseyinoğlu	315241	4088364	889	>100	>80	>80	160	037b2
Yedigöz	308339	4082568	782	80.12	>80	76.18	100	037b1
Burç	338611	4098436	927	4.6	>80	>70	80	N38d3
Budak	339469	4102639	983	17.95		13.56	50	N38d3
Yaylacık	334681	4105719	1063	36.27	39.92	33.60	50	N38d3
Çakalköy	340484	4105822	1017	19.75		12.50	60	N38d3
Zülfikar	339316	4109137	1041	20.47	34.6	18.25	75	N38d3
Sırasöğüt	331580	4102471	866	1.5	3.32	0.65	15	N38d4
Sırasöğüt	331733	4102822	907	33.62	47.83	34.24	100	N38d4
Burç	339166	4098137	960	26.42	29.13	21.35	100	N38d3

Çizelge B.13 - Elbeyli alt havzası 2014 Nisan-Ekim, 2015 Nisan ayları yeraltısuyu seviye ölçümleri

KÖYÜ	KOORDİNAT (WGS-84)		KOT (m)	ST.SEV. NİSAN 2014 (m)	ST.SEV. EKİM 2014 (m)	ST.SEV. NİSAN 2015 (m)	KUYU DERİNLİĞİ (m)	PAFTA
	X	Y						
Bozcayazı	350703	4065586	558	52.88	55.49	50.38	95	038c1
Yağızköy	353677	4061007	507	7.9	10.98	8.60	100	038c1
Dölek	351879	4066139	558	29.52	34	26.14		038c1
Karakoyunlu	351260	4067128	583	10.12	9.38	8.26	50	038c1
Yığmatepe	351939	4069766	611	21.94	19.7	16.14		038b4
Kazıklı	348344	4073801	631	5.28	7.1	3.89		038b4
Kürtüncük	346192	4075654	651	1.5	8.92	2.18	40	038b4
Mısırcık	348836	4077345	681	6.48	6.98	6.36	88	038b4
Kapçağız	350945	4075840	657	14	15.73	13.44	52	038b4
Ekinli	354208	4076206	670	3.64	KURU	2.96	keson	038b4
Evrentepe	342893	4080805	674	0	0	0		038a3
Yarımdağ	340420	4081961	695	9.83	10.33	9.64	80	038a3
Elbeyli	363211	4059406	518	2.95	3.72	3.90	keson	038c2
Taşlıbakar	357483	4062165	519	3.18	1.98	2.26	150	038c2
Erikliyayla	355610	4065445	554	13.45	15.54	14.32	60	038c2
Geçerli	369147	4065994	561	13.23	12.3	11.02	30	038c2

Harita B.2 - Analiz için su numunesi alınan yerlerin genel vaziyet planı

Çizelge B.14 - Su Numunesi Lokasyonları (WGS-84)

NUM NO	İSİM	İL	KÖY	MEVKİİ	KUZEY	DOĞU	KOT (m)	SU	AĞIR METAL
16	MUSTAFA ÇETİN	GAZİANTEP	BURÇ	ATA ZEYZİNYAĞI FAB.	4098137	339166	963	X	
17	MUSTAFA ASLAN	GAZİANTEP	CEVİZLİ	BEL.BAŞ.	4088887	332542	817	X	
20	HÜSEYİN SEVER	KİLİS	MERKEZ		4064680	332117	633	X	X
21	AKİF ÇELİK	KİLİS	POLATELİ		4078905	334457	860	X	X
22	HASAN AYTEKİN	KİLİS	MUSABEYLİ	PETROL KARSISI	4084285	314550	729	X	X
23	EDİP ERGEZEN	KİLİS	ÖNCÜPINAR		4059011	329687	598	X	X
24	BEKÇİ ALİ	KİLİS	AKINCI	KÖY İÇME SUYU	4060555	341409	512	X	X
25	MEHMET CERİTLİOĞLU	KİLİS	BEŞİKKAYA		4064814	339126	608	X	
26	METİN KAYHAN	KİLİS	KAZIKLI	BAĞ EVİ	4074045	348401	628	X	
39	SALİH KÖROĞLU	GAZİANTEP	GEÇERLİ	KÖY ORTAK KUYUSU	4066177	369142	562	X	X
40	İLÇE TARIM MÜD.	KİLİS	ELBEYLİ		4059595	363263	517	X	X
41	SAİT ÖZKAN	KİLİS	YAĞIZKÖY		4061007	353677	507	X	
59	NARLICA KAYNAĞI	KİLİS	NARLICA		4072498	338628	748	X	X
60	AKPINAR KAYNAĞI	KİLİS	MERKEZ		4066787	335411	663	X	X
61	BEŞENLİ KAYNAĞI	KİLİS	BEŞENLİ		4072741	326930	503	X	
62	KARAYOLLARI ŞANTİYESİ	KİLİS	GÜLBABA		4078575	302881	670	X	

B.2. Su Kaynaklarının Kalitesi

Kilis İline ait yüzey sularına ait kalite sınıflandırması;

- İnanlı Deresi yüzeysel su kalitesi sınıflandırmasında IV. Sınıf olarak değerlendirilmiş olup, kirlenme kaynağını evsel atıksular ve sanayi tesislerinin (zeytinyağı imalathanleri) atıksuları oluşturmaktadır.
- Sinnep Suyu – Seve Barajı yüzeysel su kalitesi sınıflandırmasında II. Sınıf olarak değerlendirilmiş olup, kirlenme kaynağı yerleşim yerlerinin atıksuları oluşturmaktadır.
- Afrin Çayı yüzeysel su kalitesi sınıflandırmasında A3 olarak değerlendirilmiş olup, kirlenme kaynağı tarımsal faaliyetler olarak görülmüştür.

Çizelge B.15 - Kilis ilinde 2019 yılı yüzey ve yeraltı sularında tarımsal faaliyetlerden kaynaklanan nitrat kirliliği ile ilgili analiz sonuçları
(Kilis Tarım ve Orman Müdürlüğü,2019)

Su Kaynağının Cinsi (Yüzey/ Yeraltı)	Adı	Kullanım amacı ve kullanılan miktar				Analiz Yapılan İstasyonun				
		İçme ve kullanma suyu	Enerji üretimi	Sulama suyu	Endüstriyel su temini	Akım gözlem istasyonu kodu	Analiz sonuçları YSKY (Tablo-5)	Yeri (İlçe, Köy, Mevkii)	Koordinatları	Yıllık Ortalama Nitrat Değeri (mg/L)
YÜZEY	SAPKANLI	-	-	SULAMA SUYU	-	79-029		MUSABEYLİ MARTAVAN GÜLBABA KÖYÜ	36,827461 36,848361	6,29
YÜZEY	ÜÇPINAR	-	-	SULAMA SUYU	-	79-014		MUSABEYLİ ÜÇPINAR KÖYÜ	36,936227 36,861569	8,90
YÜZEY	BALIKLI	-	-	SULAMA SUYU	-	79-015		MUSABEYLİ BALIKLI KÖYÜ	36,951679 36,904567	8,96
YÜZEY	AFRİN ÇAYI	-	-	SULAMA SUYU	-	79-016		MERKEZ DELİÇAY KÖYÜ CİVARI	36,982159 36,808252	12,94
YÜZEY	KONAK GÖLETİ	-	-	SULAMA SUYU	-	79-026		MERKEZ KONAK KÖYÜ	37,226344 36,777852	20,54
YÜZEY	SEVE BARAJI	-	-	SULAMA SUYU	-	79,028		MERKEZ KÜPLÜCE KÖYÜ	37,246265 36,750072	23,75
YERALTI	AKPINAR KAYNAK SUYU	İÇME VE KULLANMA SUYU	-	SULAMA SUYU	-	79-001		MERKEZ AKPINAR	37,157037 36,733639	10,80
YERLATI	RAVANDA	İÇME VE KULLANMA SUYU	-	SULAMA SUYU	-	79-022		POLATELİ BELENÖZÜ KÖYÜ	37,071157 36,875575	16,08
YERALTI	ARPAKESMEZ	İÇME VE KULLANMA SUYU	-	SULAMA SUYU	-	79-002		MERKEZ ARPAKESMEZ KÖYÜ	37,180785 36,67776	11,22

B.3. Su Kaynaklarının Kirlilik Durumu

B.3.1. Noktasal kaynaklar

B.3.1.1. Endüstriyel Kaynaklar

İlimizde Organize Sanayi Bölgesinde, işletmeler kuyu suyu kullanmaktadır. Geri dönüşüm suyu kullanılmamaktadır. Organize Sanayi Bölgesinde günlük ortalama 200 m³/gün atıksu oluşmakta olup, kanalizasyon hattı sonunda bulunan betonarme fosseptikte bekletilip, (Enlem: 36.72066248997791- Boylam: 37.21685187891126) Kilis Belediyesi ile yapılan protokol gereği, Kilis Belediyesi tarafından vidanjör ile çekilerek, Kilis Belediyesi AAT verilmektedir.

B.3.1.2. Evsel Kaynaklar

İlimizde merkez atıksu arıtma tesisi, 2013 yılının Temmuz ayı içinde çalışmaya başlamıştır. Proje değerleri esas alındığında, 23.504 m³/gün debi değeri mevcuttur. Deşarj noktası, İl Merkezinin Güneyinde yer alan İnanlı Deresi'dir.

B.3.2. Yayılı Kaynaklar

B.3.2.1. Tarımsal Kaynaklar

İlimizde tarımsal üretim yapılan arazi varlığımız 105.500 ha olur bu alanlardan 88.044 ha kuru tarım yapılan alan, 17456 ha sulu tarım yapılan alandır. Bunlar dışında 8.597 ha mera alanı, 18.650 ha ormanlık alanlar ve 19.358 ha diğer alanlar olmak üzere ilimizin toplam tarımsal alanı 152.105 ha'dır. Toplam 15,17 ton kimyevi ilaç 55.580 ha'lık alanda kullanılmıştır. Ayrıca 2019 yılı içerisinde azot, fosfor ve potasyum içerikli 2.912,7 ton gübre 29.756 ha'lık alanda uygulanmıştır.

- Yoğun olarak Merkez İlçe Doğu Köyleri, Polateli İlçesi Köyleri ve çok az Elbeyli İlçesi Köyleri **Damla Sulama Sistemi**, (Büyükkonak, Küçükkonak, Karamelik ve Çörten Köyleri Tarımsal Sulama Kooperatifi)
- Yoğun olarak Merkez İlçe Batı Köyleri, Musabeyli İlçesi Köyleri ve çok az Elbeyli İlçesi Köyleri **Yağmurlama Sulama Sistemi**, (Gözkaya Tarımsal Sulama Kooperatifi, Hıncıpoğlu Tarımsal Sulama Kooperatifi ile Karbeyaz-Yuvabaşı-Üçpınar Köyleri Tarımsal Sulama Kooperatifi, Gaziantep Hacıarslan Göleti)
- Genellikle Elbeyli İlçesi ve Köyleri ile kısmen diğer ilçeleri ve Köyleri **Salma Sulama Sistemi** ile arazi sulaması yapılmaktadır.(Gaziantep Kayacık Sulama Birliği)
- **Toplam Sulanan Alan = 17.456,00 Hektar,**

Sulama yapılan alanlarda kullanılan sulama yöntemleri,

- Elbeyli ilçesinde Kayacık Sulama Birliği sulama sahasında salma sulama yapılan alanlarda DSİ tarafından kısmen drenaj kanalları yapılmış olup sınırdan Suriye'ye akmaktadır.
- Diğer ilçelerde drene sitemi bulunmamaktadır. Yeraltına karışan sular civardaki derelere oradan da Afrin deresine akmaktadır.

B.3.2.2. Diğer

İl içerisinde vahşi depolama sahaları varsa bunlar hem yerüstü suları hem de yer altı sularını etkileyecektir. Bu sahaların yerleri ve etkileyebilecekleri su kaynakları belirtilmelidir.

B.4. Denizler

Kilis İlinin denize kıyısı bulunmamaktadır.

B.4.1. Deniz Kıyı Sularının Kirlilik Durumu

B.4.2. Plajların Su Kalitesi ve Mavi Bayrak Durumu

B.4.3. Acil Müdahale Planları

B.4.4. Atık Kabul Tesisleri ve Atık Alma Gemileri

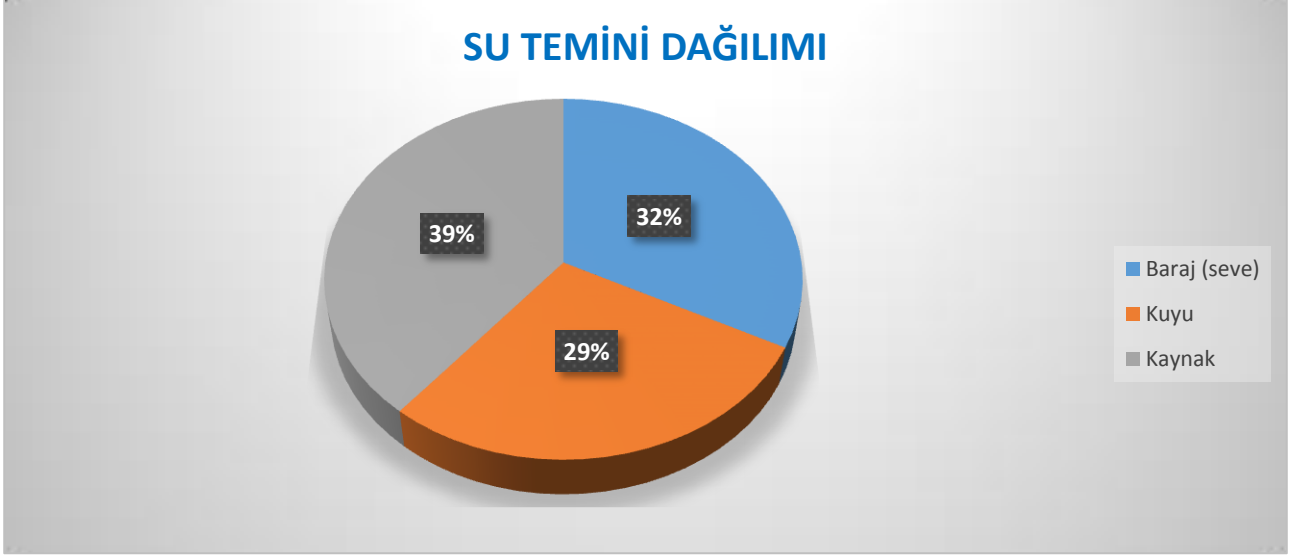
B.4.5. Denizdeki Balık Çiftlikleri

B.5. Sektörel Su Kullanımları ve Yapılan Su Tahsisleri

B.5.1. İçme ve Kullanma Suyu

B.5.1.1 Yüzeysel su kaynaklarından kullanılan su miktarı ve içme suyu arıtım tesisi mevcudiyeti

İlimizdeki 2010 (Temmuz sonrası)-2019 yılları kentsel su temini için çekilen suyun kaynaklara göre %'lik dağılımı aşağıdaki gibidir.

Grafik B.5 - Kilis ilinde 2019 yılı belediyeler tarafından içme ve kullanma suyu şebekesi ile dağıtılmak üzere temin edilen su miktarının kaynaklara göre dağılımı
(Kilis Belediye Başkanlığı, 2019)

İlimizde içme ve kullanma suyu şebekesi ile hizmet verilen nüfus, 100.675 ve Suriyeli misafir (115.934) kişidir.

YILLAR	1998	1999	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Kanalizasyon şebekesi ile hizmet verilen belediye sayısı	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Kanalizasyon şebekesi ile hizmet verilen nüfusun belediye nüfusu içindeki oranı	0%	0%	80%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	%100	%100	%100

- İl genelinde rekreasyonel amaçlı kullanılan su bulunmamaktadır.
- Kentsel kanalizasyon sistemi ve bu sistem hizmeti alan nüfus, 100.675 kişidir.
- İldeki 1998 yılı ve sonrası kanalizasyon şebekesi ile hizmet verilen belediye sayısı 1 tane'dir.

B.5.1.2. Yeraltı su kaynaklarından temin edilen su miktarı ve içme suyu arıtım tesisi mevcudiyeti

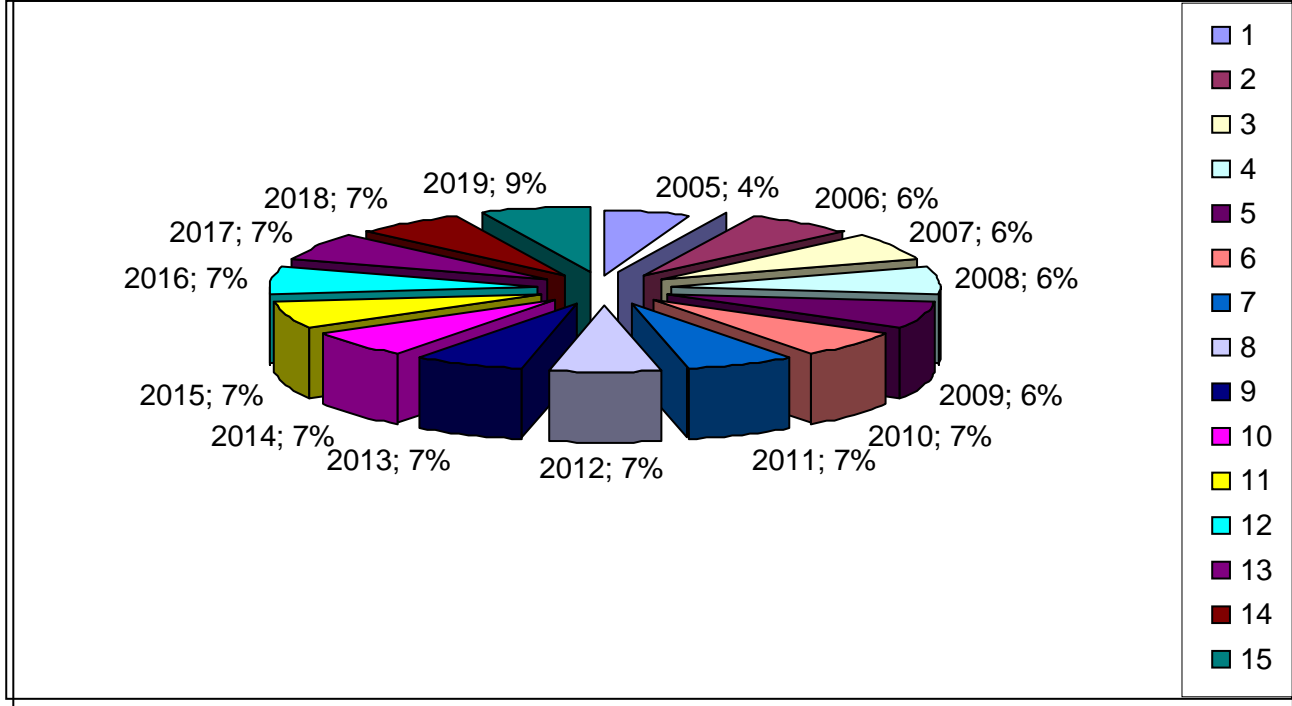
En önemlileri Narlıca Köyü çevresindeki Narlıca Kaynakları, Ömeroğlu Köyü çevresindeki Kırkpınar Kaynakları, Yeniyan Köyü'ndeki Keleken Kaynağı, Kilis il merkezi doğusundaki Akpınar Kaynakları ile Yeşiloba ve Belenözü köylerindeki kaynaklardır.

Halk, basit kuyular ve sondajlar vasıtası ile yeraltı suyundan istifadeye çalışır. Bu kuyuların derinlikleri 20-25 m'yi geçmediği için, kuyu verimleri, yağışların yok denecek kadar az, buharlaşmanın ise iyice şiddetlendiği, buna karşılık su ihtiyacının en fazla olduğu Temmuz ve Ağustos aylarında iyice azalır. Yeraltı suyundan diğer bir istifa şeklide *garaf* adı verilen kuyular vasıtası ile olmaktadır. Bunlar, boyutları 5-6 m derinlikleri 8-10 m kadar olan kare veya dikdörtgen, hatta bazen dikdörtgen şeklinde olabilen geniş kuyulardır. Bu kuyularda biriken yeraltısuyu, motopomp veya bostan dolapları ile 3-4 saat çekilerek bahçe sulamada kullanılırlar ve dolmaları için yeniden 3-4 saat beklenir.

Sözü edilen basit kuyulardan başka D.S.İ. ve Köy Hizmetleri tarafından da içme suyu temini ve araştırma amacı ile Kilis Ovası'nda 14 civarında su kuyusu açılmış ve bu kuyuların ancak yarısından su elde edilebilmiştir. Derinlikleri 36-227 m, statik seviyeleri, 3-20 m arasında değişen bu kuyulardan su bulunanların akımları 0.5-3 lt kadardır. Balık ve Sinnep Suları arasındaki düzlükler üzerinde ise henüz sondaj kuyusu açılmamış, hatta yeraltısuyu potansiyelinin belirlenmesi amacı ile tam bir etüt dahi yapılmamıştır. Kilis Ovası'nda ise yukarıda sözü edilen, içme suyu teminine yönelik birkaç kuyu dışında sulama amacına yönelik, devlet kuruluşları tarafından yapılmış hiçbir tesis bulunmamaktadır. Sulama suyu bir tarafa içme suyu yetersizliği çeken 25 civarında yerleşme birimi vardır. Bunların yarısını plato üzerindeki köylerde, diğer yarısını ise ova veya alçak düzlüklerdeki köyler oluşturmaktadır. Sahada içme suyu büyük çoğunlukla kaynaklardan sağlanmaktadır. Nitekim içme suyu bulunmayan köylerin % 90 a yakın bir kısmı su ihtiyaçlarını kaynaklardan, %10 u da basit kuyulardan veya sondaj kuyularından sağlamaktadır. İldeki toplam emniyetli yer altı suyu rezervi 1 hm³/yıl 'dır. İl merkezinde Kilis Belediyesine ait 1 adet içme suyu arıtma tesisi bulunmaktadır.

B.5.1.3. İçme Suyu temin edilen kaynağın adı, mevcut durumu, potansiyeli vb.

İlimizdeki 2005-2019 yılları kentsel su temini için çekilen suyun yıllara göre %'lik dağılımı aşağıdaki gibidir.

B.5.2. Sulama

Yoğun olarak Merkez İlçe Doğu Köyleri, Polateli İlçesi Köyleri ve çok az Elbeyli İlçesi Köyleri **Damla Sulama Sistemi**, (Büyükkonak, Küçükkonak, Karamelik ve Çörten Köyleri Tarımsal Sulama Kooperatifi)

Yoğun olarak Merkez İlçe Batı Köyleri, Musabeyli İlçesi Köyleri ve çok az Elbeyli İlçesi Köyleri **Yağmurlama Sulama Sistemi**, (Gözkaya Tarımsal Sulama Kooperatifi, Hıçıpoğlu Tarımsal Sulama Kooperatifi ile Karbeyaz-Yuvabaşı-Üçpınar Köyleri Tarımsal Sulama Kooperatifi, Gaziantep Hacıarslan Göleti)

Genellikle Elbeyli İlçesi ve Köyleri ile kısmen diğer ilçeleri ve Köyleri **Salma Sulama Sistemi** ile arazi sulaması yapılmaktadır.(Gaziantep Kayacık Sulama Birliği)

Toplam Sulanan Alan = 17.456,00 Hektar,

B.5.2.1. Salma sulama yapılan alan ve kullanılan su miktarı

Salma Sulama Yapılan Alan = 9.529,00 Hektar olup **Kullanılan Su Miktarı** = Sulanan Alan*Sulama Modülü = 9.529,00 Hektar * 1,2 Litre/Sn/Hektar = 11.434,80 Litre/Sn = 41.165,28 Ton/Saat olarak hesap edilmiştir.

B.5.2.2. Damlama, yağmurlama veya basınçlı sulama yapılan alan ve kullanılan su miktarı

Damla Sulama ile Sulanan Alan = 4.514,00 Hektar olup **Kullanılan Su Miktarı** = Sulanan Alan*Sulama Modülü = 4.514,00 Hektar * 0,6 Litre/Sn/Hektar = 2.708,40 Litre/Sn = 9.750,24 Ton/Saat olarak hesap edilmiştir.

Yağmurlama Sulama İle Sulanan Alan = 3.413,00 Hektar olup **Kullanılan Su Miktarı** = Sulanan Alan*Sulama Modülü = 3.413,00 Hektar * 0,8 Litre/Sn/Hektar = 2.730,40 Litre/Sn = 9.829,44 Ton/Saat olarak hesap edilmiştir.

Sulama Yapılan Alanlarda Kooperatif - Birlik ve Drenaj Durumu;

Elbeyli ilçesinde Kayacık Sulama Birliği sulama sahasında salma sulama yapılan alanlarda DSİ tarafından kısmen drenaj kanalları yapılmış olup sınırdan Suriye'ye akmaktadır.

Diğer ilçelerde drene sistemi bulunmamaktadır. Yeraltına karışan sular civardaki derelere oradan da Afrin deresine akmaktadır.

B.5.3. Endüstriyel Su Temini

İlimizde Organize Sanayi Bölgesinde, işletmeler kuyu suyu kullanmaktadır. Geri dönüşüm suyu kullanılmamaktadır

Grafik B.6 - Kilis ilinde 2019 yılında endüstrinin kullandığı suyun kaynaklara göre dağılımı
(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2019)

Geri dönüşüm suyu, sektör olarak hazır beton tesisleri tarafından kullanılmaktadır. Diğer sektörlerde kullanılmamaktadır.

B.5.4. Enerji Üretimi Amacıyla Su Kullanımı

Su kaynakları üzerinde enerji üretme amacıyla kurulan hidroelektrik santralleri bulunmamaktadır.

B.5.5. Rekreatif Su Kullanımı

İl genelinde rekreatif amaçlı kullanılan su bulunmamaktadır.

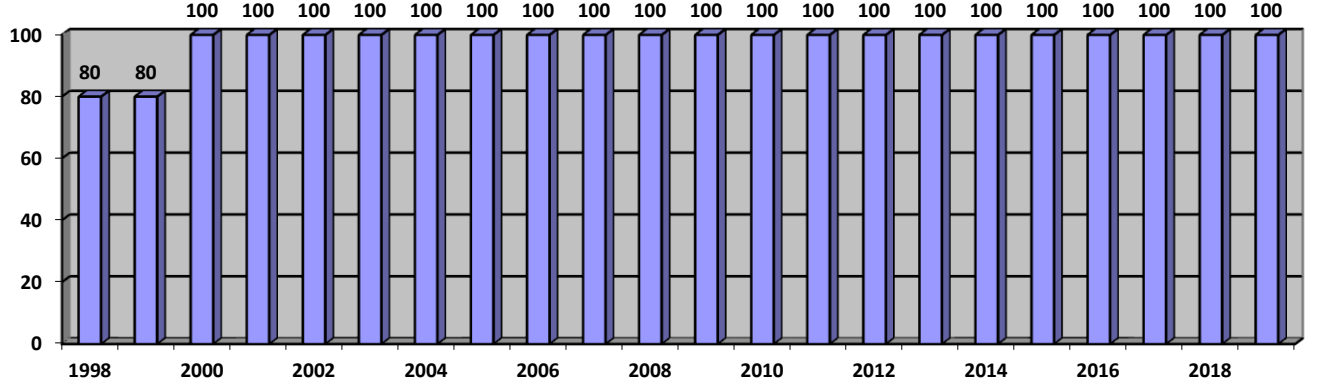
B.6. Çevresel Altyapı

B.6.1. Kentsel Kanalizasyon Sistemi ve Atıksu Arıtma Tesisi Hizmetleri

Kilis İlinde 1994 yılı ve sonrasında kanalizasyon şebekesi hizmete girmiştir. Kilis'te kanalizasyon şebekesi hizmeti veren 3 belediye bulunmaktadır. Kanalizasyon şebekesi ile hizmet verilen nüfusun belediye içindeki oranının dağılımı aşağıdaki gibidir. (1994 – 1998 yılları arasında veri bulunamadığı için gösterilememiştir.)

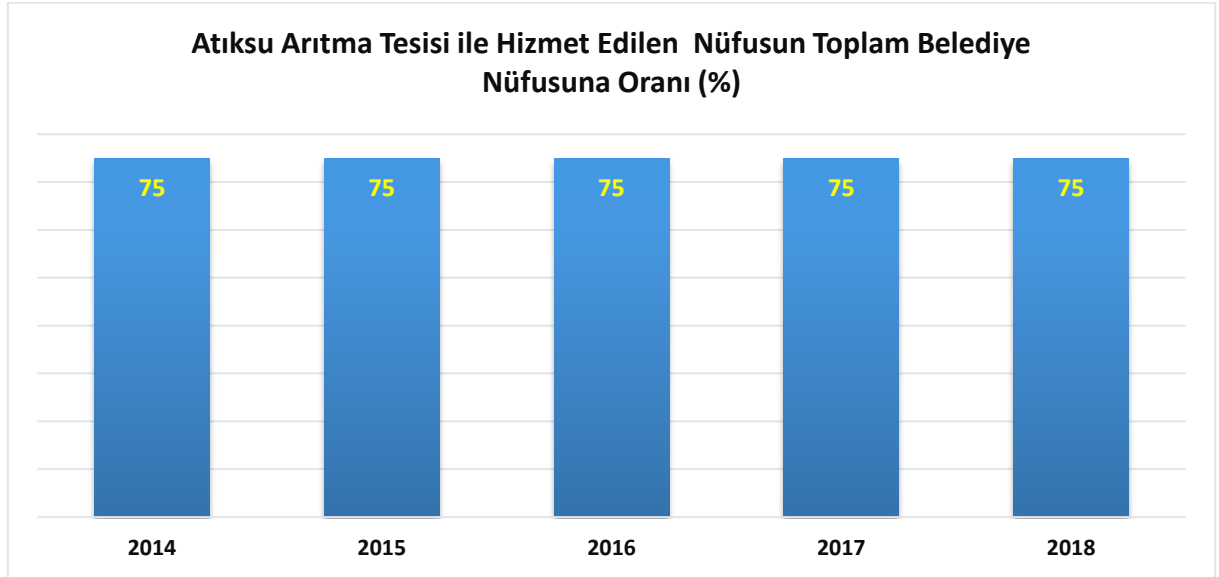
YILLAR	1998	1999	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Kanalizasyon şebekesi ile hizmet verilen belediye sayısı	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Kanalizasyon şebekesi ile hizmet verilen nüfusun belediye nüfusu içindeki oranı	0%	0%	80%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	%100	%100	%100

- İl genelinde rekreasyonel amaçlı kullanılan su bulunmamaktadır.
- Kentsel kanalizasyon sistemi ve bu sistem hizmeti alan nüfus, 100675 kişidir.
- İldeki 1998 yılı ve sonrası kanalizasyon şebekesi ile hizmet verilen belediye sayısı 1 tane'dir.
- Kanalizasyon şebekesi ile hizmet verilen nüfusun belediye içindeki oranının % 'lik dağılımı şöyledir.(1998-1999 yılları veriler bulunmadığından %0 gösterilmiştir)
- İlimizdeki kanalizasyon şebekesi ile hizmet verilen nüfusun belediye nüfusu içindeki %'lik oranının yıllara göre dağılım grafiği şöyledir.

Grafik B.7 – 2019 yılında Kilis ilinde kanalizasyon hizmeti verilen nüfusun belediye nüfusuna oranı

(Kilis Belediye Başkanlığı, 2019)

Grafik B.8 – 2019 yılında Kilis ilinde atıksu arıtma tesisi ile hizmet edilen nüfusun toplam belediye nüfusuna oranı

(Kilis Belediye Başkanlığı, 2019)

Kilis Belediyesi evsel atıksu arıtma tesisinden çıkan arıtma çamurunun analizi de aşağıda verilmiştir.

ARTEK MÜHENDİSLİK
Çevre Ölçüm ve Danışmanlık Hiz. Tic. A.Ş.
ÇEVRE LABORATUVARI

AB-0012-T

ART TÇ -
14.05.236

05 14

ANALİZ RAPORU

Mehmet Akif Mah. Elalınış Cad. Tark Buğra Sok. No: 15 - Ümraniye / İSTANBUL
Tel: 0216 499 0 249 (Pbx) Faks: 0216 499 28 68
www.artekcevre.com.tr

Rapor No / Tarihi	ART.TÇ.14.05.236/27.05.2014		
Talep Eden	KİLİS ATIKSU ARITMA TESİSİ		
Talep Edenin Adresi	Kerkeçlik Mevkii Arpakesmez Köyü Yolu Üzeri - KİLİS		
Örnek Kayıt No	TÇ.14.05.236		
Örnek / Durum	Arıtma Çamuru / Kab	Örneğin Alındığı Yer	Çamur Bekleme Sahası
Örneği Alan	ARTEK	Örnek Alınma Tarihi	09.05.2014 - 13:30
Örneğin Alınma Şekli	Anlık	Örneğe Uyg.İşlemler	Soğuk Zincir
Örneğin Getirilişi	Yerinden Alınma	Lab.Kabul Tarihi	09.05.2014 - 19:09
Örnek Sayısı/Ambalajı	1 Adet / 5000 g / Mühürlü / Plastik Kap	Analiz Tarihi	09.05.2014 - 20.05.2014

Firmamız yetkili numune alma personeli tarafından, "Çamur Bekleme Sahası"ndan anlık olarak laboratuvarımıza ulaştırılan Arıtma Çamuru numunesine ilişkin TS EN 12457- 04 eluata geçirme ön işlemi ile ve Y-34/073/2010 T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Yeterlilik Belgesi kapsamında yapılan analiz sonuçları Atıkların Düzenli Depolanmasına İlişkin Yönetmelik'te verilen İnert, Tehlikesiz ve Tehlikeli Atıkların Düzenli Depolanabilme Kriterleri ile birlikte aşağıda sunulmuştur.

Metot No: Tarih	Metot Adı
EPA 200.7:1994	Determination of Metals and Trace Elements in Water and Wastes by Inductively Coupled Plasma-Atomic Spectrometry
EPA 3540C:1996 / EPA 3665A:1996 / EPA 8082A:2007	Soxhlet Extraction / Sulfuric Acid-Permanganate Cleanup / Polychlorinated Biphenyls (PCBs) by Gas Chromatography
EPA 5021A:2003/EPA 8015D:2003	Volatile Organic Compounds in Various Sample Matrices Using Equilibrium Headspace Analysis
SM 2540:C:2012	Standard Methods for the Examination of Water and Wastewater Total Dissolved Solids Dried at 180oC
SM 3112.B:2012	Standard Methods for the Examination of Water and Wastewater Mercury - Cold-Vapor Atomic Absorption Spectrometric Method
SM 4110.B:2012	Standard Methods for the Examination of Water and Wastewater Determination of Anions by Ion Chromatography with Chemical Suppression of Eluent Conductivity
SM 4500-CI-B:2012	Stand. Methods for the Examination of Water and Wastewater Argentometric Method
SM 4500-SO4(-2):E:2012	Standard Methods for the Examination of Water and Wastewater Turbidimetric Method
SM 5310.B:2012	Stand. Method for the Ex. of Water and Wastewater High Temp. Combustion Method
TS 12089 EN 13137:2003	Atıkların Özellikleri - Atık, Çamur ve Sedimentlerde Toplam Organik Karbon (TOK) Tayini
TS 6227 ISO 6439:2005	Su Kalitesi - Fenol İndeksi Tayini - Damıtma Sonrası 4-Aminoantipirin Kullanılarak Uygulanan Spektrometrik Metotlar
TS 9546 EN 12880:2002	Çamurların Karakterizasyonu - Kuru Kalıntı ve Su Muhtevası Tayini
TS EN 12879:2003	Çamurların Özellikleri - Kuru Kütlenin Kızdırma Kaybının Tayini
TS EN 14039:2004	Atıkların Nitelendirilmesi - C10-C40 Aralığındaki Hidrokarbon Muhtevasının Gaz Kromatografisi ile Tayini
TS ISO 10390:2013	Toprak Kalitesi - pH Tayini

İnteraktif ve kesintisiz raporlar geçersizdir. Raporde yer alan sonuçlar sadece incelenen numuneye aittir. Analiz yapılan numunede, numunenin alınıncadan laboratuvarımıza teslimine kadar olan prosedürleri ve bakılması istenen grup ve parametrelerin belirlenmesinde teknik ve hukuki sorumluluk numuneyi, örneklemeyi alana aittir. Bu rapor laboratuvarımızın yazılı izni olmadan kimsenin kopyalanıp çoğaltılması.

FORM NO: FR.510.01-01
YAYIN TARİHİ: 14.02.2013

REV. NO: 3
REV. TAR.: 03.03.2014

Sayfa 1 / 2

Yeterlilik Belge No
Y-34/07/3/2010

ARTEK MÜHENDİSLİK
Çevre Ölçüm ve Danışmanlık Hiz. Tic. A.Ş.
ÇEVRE LABORATUVARI
ANALİZ RAPORU

AB-0012-T

ART.Ç. -
14.05.236

05.14

Yapılan Analizler	Analiz Sonucu	Analiz Metodu	III.sınıf depolama sınır değerleri-İnerit	II.sınıf depolama sınır değerleri-(Tehlikesiz)	I.sınıf depolama sınır değerleri-Tehlikeli
Arsenik (mg/L)	0,02	EPA 200.7.1994	≤0,05	0,05-0,2	<0,2-2,5
Baryum (mg/L)	0,6	EPA 200.7.1994	≤2	2-10	<10-30
Kadmiyum (mg/L)	0,001	EPA 200.7.1994	≤0,004	0,004-0,1	<0,1-0,5
Toplam Krom (mg/L)	0,04	EPA 200.7.1994	≤0,05	0,05-1	<1-7
Bakır (mg/L)	0,056	EPA 200.7.1994	≤0,2	0,2-5	<5-10
Çinko (mg/L)	0,00024	SM 3112 B.2012	≤0,001	0,001-0,02	<0,02-0,2
Molibden (mg/L)	0,015	EPA 200.7.1994	≤0,05	0,05-1	<1-3
Nikel (mg/L)	0,137	EPA 200.7.1994	≤0,04	0,04-1	<1-4
Kurşun (mg/L)	<0,015	EPA 200.7.1994	≤0,05	0,05-1	<1-5
Antimon (mg/L)	<0,006	EPA 200.7.1994	≤0,006	0,006-0,07	<0,07-0,5
Selenyum (mg/L)	0,028	EPA 200.7.1994	≤0,01	0,01-0,05	<0,05-0,7
Çinko (mg/L)	0,982	EPA 200.7.1994	≤0,4	0,4-5	<5-20
Klorür (mg/L)	18	SM 4500-CL-B.2012	≤80	80-1500	<1500-2500
Florür (mg/L)	1,7	SM 4110 B.2012	≤1	1 - 15	<15 - 50
Sülfat (mg/L)	5	SM 4500-SO4(-2)E.2012	≤100-600	600-2000	<2000-5000
Çözünmüş Organik Karbon (ÇOK) (mg/L)	1810	SM 5310 B.2012	≤50	50-80	<80-100
Fenol İndeksi (mg/L)	0,07	TS 8227 ISO 8439:2005	0,1	-	-
Toplam Çözünen Katı (TÇK) (mg/L)	1300	SM 2540 C.2012	≤400	400-6000	<6000-10000
Toplam Organik Karbon (TOK) (mg/kg)	42100 % 4,21	TS 12069 EN 13137.2003	≤ 30000 (%3)	%5	%6
BTEX (mg/kg)	0,032	EPA 5021A-2003/EPA 8015D-2003	6	-	-
PCBs (mg/kg)	<0,003	EPA 3540C:1996 / EPA 3685A:1996 / EPA 8082A:2007	1	-	-
Mineral Yağ (mg/kg)	1864,22	TS EN 14039 2004	500	-	-
Kızılma Kaybı (%)	91,2	TS EN 12679 2003	-	-	%10
pH	7,70	TS ISO 10390 2013	-	≥6	-
Kuru Madde (ve Nem Oranı) (%)	68732	TS 9546 EN 12890.2002	-	-	-

EPA: Environmental Protection Agency TS: Türk Standartları ISO: International Organization for Standardization EN: European Norms SM: Standard Methods for the Examination of Water and Wastewater, 22th Edition (2012)

Açıklamalar : Bu rapor 3 nüsha asıl olarak hazırlanmış olup, 2 nüshası müşteriye gönderilmiştir.
Tüm parametrelerin analizi AB-0012-T TÜRKAKK Akreditasyon Belgesi kapsamında gerçekleştirilmiştir.

Sorumlu İmzalar:
Ozlem GULER
Laboratuvar Birim Yöneticisi

Birkan ISHAN
Laboratuvar Birim Yöneticisi
ARTEK MÜHENDİSLİK
ÇEVRE ÖLÇÜM VE DANIŞMANLIK

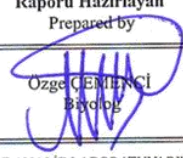

İmza ve kaşe raporlar geçerlidir. Raporun yer alan sonuçlar sadece incelenen numaneyi sıtır. Analiz yapılmıyorsa, numunenin alınmadığı laboratuvarımıza teslimine kadar olan prosedürlerin ve bakılması istenen grup ve parametrelerin belirtilmesinde teknik ve hukuki sorumluluk numaneyi, örneklemeyi alana aittir. Bu rapor laboratuvarımızca yazılı izni olmadan kimsenin kopyalanıp çoğaltılması.

Sayfa 2 / 2

FORM NO: FR.510 01-01
YAYIN TARİHİ: 14.02.2013

REV. NO: 3
REV. TAR.: 03.03.2014

EKOSİSTEM
ÇEVRE ANALİZ LABORATUVARI

 T.C. ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI Belge No 01/090/2013		 Test TS EN ISO/IEC 17025 AB-0144-T
Ekosistem Analiz Prj. Dan. Hiz. Peyz. Müh. İnş. Çevre Lab. Taah. Tic. Ltd. Şti. Mahfesiğmaz Mah. 79008 Sk. No:3 Çukurova/ADANA Tel: 0322 232 99 57-232 99 67 Fax: 0322 232 99 27 Web: www.ekosistemcevre.com Email: ekosistem@ekosistemcevre.com		
Deney Raporu Test Report		
AB-0144-T N-3122/17 09.10.2017		
Müşteri Adı/Adresi Customer Name/Adress	KİLİS BELEDİYESİ ATIKSU ARITMA TESİSİ - KERKEZLİK MEVKİİ ARPAKESMEZ KÖYÜ YOLU ÜZERİ - KİLİS	
Barkod ve Numune Numarası Barcode and Sample Number	T1042/17-3122/17, N-3122/17	
Numune Cinsi ve Kabı Type of Sample and Container	ATIK(Aritma Çamuru) - C	
Numunenin Alım-Kabul Tarihi Sampling and Acceptance Date	28.07.2017 - 28.07.2017	
Deneyin Yapıldığı Tarih Date of the Test	28.07.2017 - 09.08.2017	
Numunenin Teslim Koşulları Delivery Conditions of the Sample	NUMUNE, EKOSİSTEM ÇEVRE ANALİZ LABORATUVARI PERSONELİ TARAFINDAN TS EN ISO 5667-13, ÇAMUR NUMUNESİ ALMA KLAVUZU, GT - 05 NUMUNE ALMA TALİMATINA GÖRE ALINMIŞ OLUP; GT - 06 NUMUNELERİN MUHAFAZA VE LABORATUVARA TAŞINMA TALİMATINA GÖRE LABORATUVARIMIZA GETİRİLMİŞTİR.	
Açıklamalar Remarks	Florür, Bakır, Su Muhtevası, LOİ (Kızdırma Kaybı), Mineral Yağ(C10-C40'a kadar), BTEX (Benzen,toluen,etilbenzen ve ksilen), PCBs (7 Türdeş), Eluat pH Değeri, Toplam Organik Karbon, Toplam Çözünmüş Katı Madde, Çözünmüş Organik Karbon, Fenol İndeksi, Sülfat, Klorür, Çinko, Selenyum, Antimon, Kurşun, Nikel, Molibden, Civa, Toplam Krom, Kadmiyum, Baryum, Arsenik analiz talebi.	
Raporun Sayfa Sayısı Number of pages of the Report	4 (EK: 2 Sayfa ARTEK Mühendislik Çevre Analiz Lab. Analiz Sonuçları)	
Deney ve/veya ölçüm sonuçları, genişletilmiş ölçüm belirsizlikleri (olması halinde) ve deney metodları bu sertifikann tamamlayıcı kısmı olan takip eden sayfalarda verilmiştir. The testing and/or measurement results, the uncertainties (if applicable) with confidence probability and test methods are given on the following pages which are part of this report.		
Raporu Hazırlayan Prepared by	Onaylayan Subscriber	
 Ozge CEMİLENCİ Başçöğ	 SÖZLÜK GEDİK Çevre Mühendisi 09.10.2017 ADANA	
Bu Rapor EKOSİSTEM ÇEVRE ANALİZ LABORATUVARI'nın yazılı izni olmadan kısmen kopyalanıp çoğaltılamaz. İmzasız ve mühürsüz raporlar geçersizdir. This report cannot be reproduced partly without written permission. Reports without signature and seal are not valid.		
F32	Rev.No:08/Rev.Tarihi: 16.12.2016	İlk Yayın Tarihi: 20.11.2006 Sayfa 1/2

EKOSİSTEM
ÇEVRE ANALİZ LABORATUVARI

Ekosistem
Analiz Prj. Dan. Hiz. Peyz. Müh. İnş. Çevre Lab. Taahh. Tic. Ltd. Şti.
Mahfesiğmaz Mah. 79008 Sk. No:3 Çukurova/ADANA
Tel: 0322 232 99 57-232 99 67 Fax: 0322 232 99 27
Web: www.ekosistemcevre.com Email: ekosistem@ekosistemcevre.com

AB-0144-T

N-3122/17

09.10.2017

Deney Raporu
Test Report

Proje Adı ve Rapor No (Project Name and Number): KİLİS BELEDİYESİ ATIKSU ARITMA TESİSİ'NE AİT ARITMA ÇAMURU - DEKANTÖR ÇIKIŞI (Atıkların Düzenli Depolanmasına Dair Yönetmelik EK-2 - ANLIK) N-3122/17

Parametre Parameter	Birim Unit	Analiz Sonucu Test Result	İnert Atık Depolama Tesisleri İçin Sınır Değerler	Tehlikesiz Atık Depolama Tesisleri Sınır Değer	Tehlikeli Atık Depolama Tesisleri İçin Sınır Değer	Analiz Metodu Test Method
Cıva	mg/l	<0,001	0,001	0,02	0,2	SM 3112 B
Bakır	mg/l	<0,1	0,2	5	10	SM 3111 B
Çinko	mg/l	1,08	0,4	5	20	SM 3111 B
Nikel	mg/l	0,008	0,04	1	4	SM 3113 B
Florür	mg/l	3,82	1	15	50	SM 4500 F-B, D
Sülfat	mg/l	121,9	100	2000	5000	SM 4500 SO4-2 E
Klorür	mg/l	122	80	1500	2500	SM 4500 Cl- B
Kurşun	mg/l	<0,002	0,05	1	5	SM 3113 B
Baryum	mg/l	<1	2	10	30	SM 3111 D
Antimon	mg/l	<0,002	0,006	0,07	0,5	SM 3113 B
Arsenik	mg/l	<0,002	0,05	0,2	2,5	SM 3114 C
Selenyum	mg/l	<0,005	0,01	0,05	0,7	SM 3114 C
Molibden	mg/l	<0,005	0,05	1	3	SM 3113 B
Kadmiyum	mg/l	0,0004	0,004	0,1	0,5	SM 3113 B
Toplam Krom	mg/l	0,007	0,05	1	7	SM 3113 B, SM 3030 K
Su Muhtevası	%	24,65	-	-	-	TS 9546 EN 12880
Fenol İndeksi	mg/l	<0,015	0,1	-	-	TS 6227 ISO 6439
PCBs (7 Türdeğ)	mg/kg	<0,2	1	-	-	EPA 8082 A - EPA 3665 A - EPA 3540 C
Eluat pH Değeri	-	7,27	-	-	-	TS ISO 10390
LOI (Kızdırma Kaybı)	%	5,49	-	-	10	TS EN 12879
Toplam Organik Karbon**	%	<1,57	3	5	6	TS 12089 EN 13137
Çözünmüş Organik Karbon**	mg/l	15,27	50	80	100	SM 5310 B
Toplam Çözünmüş Katı Madde	mg/l	720	400	6000	10000	SM 2540 C
Mineral Yağ(C10-C40'a kadar)	mg/kg	194,55	500	-	-	TS EN 14039
BTEX (Benzen,toluen,etilbenzen ve ksilen)	mg/kg	<0,3	6	-	-	EPA 5021 A - EPA 8015 D

Not: ** İşaretili Dencyler Akreditasyon Kapsamı Dahilinde Değildir.** İşaretili parametreler ARTEK Mühendislik Çevre Analiz Laboratuvarı Tarafından Analiz Edilmiştir.

"Sonuçlar sadece deneyi yapılan numunelere aittir." " The results belong to the tested sample". Gelen numuneler raporu çıktıktan sonra 15 iş günü muhafaza edilecektir.

Görüşler ve Yorumlar (Ideas and Comment):

 Zeynep GEBİK
 Çevre Mühendisi
 Mühür/İmza
 ADANA

Bu Rapor EKOSİSTEM ÇEVRE ANALİZ LABORATUVARI'nın yazılı izni olmadan kısmen kopyalanıp çoğaltılamaz. İmzasız ve mühürsüz raporlar geçersizdir.
This report cannot be reproduced partly without written permission. Reports without signature and seal are not valid.

F32

Rev.No:08/Rev.Tarihi: 16.12.2016

İlk Yayın Tarihi: 20.11.2006 Sayfa 2/2

ARTEK MÜHENDİSLİK
Çevre Ölçüm ve Danışmanlık Hiz. Tic. A.Ş.
ÇEVRE LABORATUVARI

ANALİZ RAPORU

Mehmet Akif Mah. Elalmış Cad. Tank Buğra Sok. No: 15 - Ümraniye / İSTANBUL
Tel: 0216 499 0 246 (Pbx) Faks: 0216 499 28 68
www.artekcevre.com.tr

Tesit
TS EN ISO/IEC 17025
AB-0012-T

AB-0012-T

080817.014

09/10/2017

Rapor No / Tarihi	080817.014 / 09/10/2017		
Müşterinin Adı	EKOSİSTEM ÇEVRE ANALİZ LABORATUVARI		
Müşterinin Adresi	MAHFESİĞMAZ MAHALLESİ ADNAN KAHVECİ BULVARI 79008 SOKAK NO: 3 Çukurova/Adana/Türkiye		
Numune No	080817.014	Numunenin Alındığı Yer	N-3122/17
Numune/Durum	ARITMA ÇAMURU/Atık (Eluat)	Numunenin Alınma Tarihi - Saati	28/07/2017 08:00:00 28/07/2017 08:00:00
Numuneyi Alan	Ekosistem	Numuneye Uygulanan İşlemler	Soğuk Zincir - Kimyasal Koruma
Numunenin Alınma Şekli	Anlık	Numunenin Kabul Tarihi-Saati	08/08/2017 - 09:56:09
Numunenin Getirilişi	Kargo	Analiz Başlangıç/Bitiş Tarihi	09/08/2017 09/08/2017
Numune Sayısı / Ambalajı	500 ml Orjinal Ambalaj		

Metot Numarası	Metot Adı - Tarih
TS 12089 EN 13137	Atıkların özellikleri-Atık, çamur ve sedimentlerde toplam organik karbon (TOK) tayini-(2003)
SM 5310 B	Total Organic Carbon (TOC) - High Temperature Combustion Method-(2014)

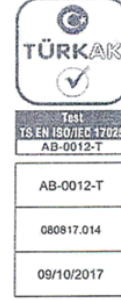
ARTEK MÜHENDİSLİK
ÇEVRE ÖLÇÜM VE DANIŞMANLIK HİZ. TİC. A.Ş.

İmzasız ve kağıtsız raporlar geçersizdir. Rapor da yer alan sonuçlar sadece incelenen numuneye aittir. Bu rapor laboratuvarımızın yazılı izni olmadan kısmen kopyalanıp çoğaltılamaz. Bu raporun hiçbir bölümü tek başına veya ayrı ayrı kullanılmaz. Numune alma ve taşıma işlemleri Numune Alma Prosedürüne, Numune Alma Talimatına ve numune alma planına uygun olarak gerçekleştirilmelidir. Analiz yapılan numunede, numunenin alındığından laboratuvarımıza teslimine kadar olan prosedürlerin ve bakılması istenen grup ve parametrelerin belirlenmesinde teknik ve hukuki sorumluluk numuneyi, örnektmeyi alana aittir.

Sayfa (1 / 2)

FORM NO:FR.510.01-01
YAYIN TARİHİ:14.02.2013

REV.NO: 3
REV.TAR.: 03.03.2014

ARTEK MÜHENDİSLİK
Çevre Ölçüm ve Danışmanlık Hiz. Tic. A.Ş.
ÇEVRE LABORATUVARI

ANALİZ RAPORU

Firma Adı	EKOSİSTEM ÇEVRE ANALİZ LABORATUVARI					
Rapor No / Tarihi	080817.014 / 09/10/2017					
Analiz Parametreleri	Analiz Metodu	Birim	Analiz Sonucu	Atıkların Düzenli Depolanmasına Dair Yönetmelik- I. sınıf (Tehlikeli)	Atıkların Düzenli Depolanmasına Dair Yönetmelik- II. sınıf (Tehlikesiz)	Atıkların Düzenli Depolanmasına Dair Yönetmelik- III. sınıf (İnert)
Çözünmüş Organik Karbon (DOC) Tayini (*)	SM 5310 B	mg/L	15,27	80 <- ≤100	50 <- ≤80	≤50
Toplam Organik Karbon (TOC) Tayini (*)	TS 12089 EN 13137	%	<1,57	5 <- ≤6	3 <- ≤5	≤3

* İşaretili parametreler bakanlık ve Türkak kapsamında raporlanmıştır.

Açıklamalar : Bu rapor 2 nüsha halinde hazırlanıp, müşteriye gönderilmiştir. Bu rapor laboratuvarımız tarafından elektronik ortamda arşivlenmektedir.
Tüm parametreleri analizin AB-0012-T TÜRKAK Akreditasyon Belgesi kapsamında gerçekleştirilmiştir.

Sorumlu İmzalar:

Özlem GÜLER
Laboratuvar Birim Yöneticisi

Melahat AYDIN U.
Laboratuvar Müdürü

ARTEK MÜHENDİSLİK
ÇEVRE ÖLÇÜM VE DAN. HİZ. TİC. A.Ş.

İmzasız ve kaşesiz raporlar geçersizdir. Raporlarda yer alan sonuçlar sadece incelenen numuneye aittir. Bu rapor laboratuvarımızın yazılı izni olmadan kısmen kopyalanıp çoğaltılamaz. Bu raporun hiçbir bölümü tek başına veya ayrı ayrı kullanılamaz. Numune alma ve taşıma işlemleri Numune Alma Prosedürüne, Numune Alma Talimatına ve numune alma planına uygun olarak gerçekleştirilmiştir. Analiz yapılan numunede, numunenin alınışından laboratuvarımıza teslimine kadar olan prosedürlerin ve bakılması istenen grup ve parametrelerin belirlenmesinde teknik ve hukuki sorumluluk numuneyi, örnekleme yapılandıranıdır.

Sayfa (2 / 2)

FORM NO:FR.510.01-01
YAYIN TARİHİ:14.02.2013

REV.NO: 3
REV.TAR.: 03.03.2014

Çizelge B.16 – Kilis ilinde 2019 yılı itibariyle kentsel atıksu arıtma tesislerinin durumu

(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü-Kilis Belediyesi, 2019)

Yerleşim Yerinin Adı	Belediye Atıksu Arıtma Tesisi Olup Olmadığı?			Belediye Atıksu Arıtma Tesisi Türü			Mevcut Kapasitesi (ton/gün)	SAİS Kabini Durumu (var/yok)	Arıtılan /Deşarj Edilen Atıksu Miktarı (m ³ /sn)	Deşarj Noktası	Deniz Deşarjı (var/yok)	Hizmet Verdiği Nüfus	Oluşan AAT Çamur Miktarı (ton/yıl)
	Var	İnşa/plan aşamasında	Yok	Fiziksel	Biyolojik	İleri							
İl Merkezi	Merkez	X			X		23.504 m ³ / gün	Var		36.669-37.156		91458	15-20 ton/gün
İlçeler	Elbeyli			X									
	Musabeyli			X									
	Polateli			X									

*22.03.2015 tarih ve 29303 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren “Sürekli Atıksu İzleme Sistemleri (SAİS) Tebliği” kapsamında ülke genelinde kurulu kapasitesi 10.000 m³/gün ve üzerinde olan atıksu arıtma tesisinin çıkış sularında debi, pH, İletkenlik, Çözünmüş Oksijen, Sıcaklık ve KOİ (Kimyasal Oksijen İhtiyacı) ile AKM (Askıda Katı Madde) parametreleri 7/24 online izlenmektedir. Bu sayede tesislerin atıksularını arıtmadan su kaynaklarımıza deşarj etmeleri engellenmektedir.

B.6.2. Organize Sanayi Bölgeleri ve Münferit Sanayiler Atıksu Altyapı Tesisleri

Kilis ili Merkez İlçesi, Gaziantep Yolu üzeri Organize Sanayi Bölgesi, mevcut durumda 90 hektar alan üzerine kurulu olup, 300 hektar genişleme alanına sahiptir. 300 hektar genişleme alanının 128 hektarı için kamulaştırma tamamlanmıştır. 90 hektar mevcut durum için 43 adet, 128 hektarlık kamulaştırma çalışmaları devam eden genişleme alanı için ise 48 adet olmak üzere toplamda 91 adet sanayi parselinden oluşmaktadır. 17.10.2017 tarihinde Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı ile Çevre ve Şehircilik Bakanlığı kontrollüğünde yapılacak olan “Atıksu Arıtma Tesisi Fizibilite raporu ve Uygulama Projeleri Hazırlanması” işi için ” Kilis Organize Sanayi Bölgesi Müdürlüğü” ve “İÖ Çevre Çözümleri Araştırma ve Geliştirme Ltd. Şti” taraflar arasında sözleşme imzalanmıştır.

Yapılan fizibilite çalışmalarında atıksu arıtma tesisi kapasitesinin 1.kademe 2.000 m³/gün, 2.kademe 2.000 m³/gün toplamda 4.000 m³/gün kapasiteli olarak planlanmıştır. İlk aşamada 1. Kademe yapılacak olup sonrasında ihtiyaca göre 2. Kademe inşa edilerek faaliyete alınacaktır.

Kilis İli Acar Köyü, Kayalar Mevkii, Pafta No: O38-d-05-a-3-c Ada No:103 numarasında kayıtlı, 72.094,07 m² yüzölçümlü alanın, yaklaşık 14.000,00 m² (1. Kademe ve 2. Kademe dahil toplam alan) yüzölçümlü alanında tesis faaliyet gösterecektir.

Kilis İlinde proje aşamasında olan atıksu arıtma tesisi ile ilgili bilgiler Çizelge B.18 ile verilmiştir.

Çizelge B.17 – Kilis ilinde 2019 yılı OSB, Serbest Bölgeler ve Sanayi Sitelerinde atıksu arıtma tesislerinin (AAT) durumu

(Kilis OSB Bölgesi Müdürlüğü,2019)

OSB/Serbest Bölge/Sanayi Sitesi Adı	Mevcut Durumu	Kapasitesi (m ³ /gün)	SAİS Kabini Durumu (var/yok)	AAT Türü	AAT Çamuru Miktarı (ton/gün)	Deşarj Ortamı
Kilis OSB	Proje	1.Kademe:2.000 2.Kademe:2.000	yok	-	-	Vidanjör ile Kilis Belediyesi AAT'ne verilmektedir.

*22.03.2015 tarih ve 29303 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren “Sürekli Atıksu İzleme Sistemleri (SAİS) Tebliği” kapsamında ülke genelinde kurulu kapasitesi 10.000 m³/gün ve üzerinde olan atıksu arıtma tesisinin çıkış sularında debi, pH, İletkenlik, Çözünmüş Oksijen, Sıcaklık ve KOİ (Kimyasal Oksijen İhtiyacı) ile AKM (Askıda Katı Madde) parametreleri 7/24 online izlenmektedir. Bu sayede tesislerin atıksularını arıtmadan su kaynaklarımıza deşarj etmeleri engellenmektedir.

Çizelge B.18 – Kilis ilinde 2019 yılı itibariyle münferit sanayiye ait atıksu arıtma tesisi (AAT) sayısı

(Kilis Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü,2019 yılı)

Tesis Statüsü	Toplam Tesis Sayısı	AAT'si Olan Tesis Sayısı
Üretim Sektörü/Sanayi Tesisi		4
Turizm Tesisi veya Site Yönetimi	0	0
Diğer		

B.6.3. Katı Atık (Düzenli) Depolama Tesisleri Atıksuları İçin Önlemler

Katı atık depolama sahalarının çevreye olan en büyük olumsuz etkisi, taban izolasyonunun düzgün yapılmadığı durumlarda yüzey ve yeraltı sularının çöp sızıntı suları ile kirletilmesidir. Bu olumsuz etkiyi önlemek için katı atık depolama sahasının tabanında bir geçirimsizlik tabakası oluşturulmuştur.

Taban kaplama sistemi en alttan üste doğru şu şekilde oluşturulmuştur:

- ❖ Tesviye edilmiş doğal zemin
- ❖ Geosentetik kil örtü
- ❖ HDPE Geomembran
- ❖ Koruma tabakası, Geotekstil
- ❖ Drenaj tabakası

2011 yılına kadar ilde vahşi depolama yapılmaktaydı. Katı Atık Düzenli Depolama Tesisi yapılırken aynı ihale kapsamında Vahşi Depolama Alanının rehabilitasyonu da yapılmıştır.

İldeki Katı Atık Düzenli Depolama Tesisi Kilis Çukuroba Köyü mevkiinde bulunmaktadır. Haritada yerinin gösterimi aşağıdaki gibidir.

Harita B.3 - Katı Atık Düzenli Depolama Alanı

B.6.4. Atıksuların Geri Kazanılması ve Tekrar Kullanılması

Atık su geri kazanım yöntemleri, tarımda sulama maksatlı, yeşil alanların sulanmasında, endüstriyel geri kazanım, yer altı enjeksiyon, dinlenme maksatlı kullanılan bölgelerde (göller vb) geri kazanım, direkt olmayan (yangın suyu, tuvalet vb) geri kazanım ve direkt (içme suyu olarak) geri kazanım metotları bulunmakta olup, ilimizde arıtılmış atıksuyun yeniden kullanımı yapılan sektör ve miktarları çizelge halinde verilmiştir.

Çizelge B.19 – Kilis ilinde 2019 yılı itibariyle arıtıldıktan sonra bertaraf edilen atıksu durumu

(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2019)

ARITILDIKTAN SONRA BERTARAF EDİLEN ATIKSU DURUMU							
Alıcı Ortama Deşarj Edilen (m ³ /yıl)	Kanalizasyona Deşarj Edilen (m ³ /yıl)	Kentsel Yeniden Kullanım (m ³ /yıl)	Tarımsal Yeniden Kullanım (m ³ /yıl)	Endüstriyel Yeniden Kullanım (m ³ /yıl)	Çevresel/Ekolojik Yeniden Kullanım (m ³ /yıl)	Başka Bir Tesise Su Kaynağı (m ³ /yıl)	TOPLAM (m ³ /yıl)
				28			28

B.7. Toprak Kirliliği ve Kontrolü

B.7.1. Noktasal Kaynaklı Kirilenmiş Sahalar

“Toprak Kirliliğinin Kontrolü ve Noktasal Kaynaklı Kirilenmiş Sahalara Dair Yönetmelik” ve “Toprak Kirliliğinin Kontrolü ve Noktasal Kaynaklı Kirilenmiş Sahalara Dair Yönetmelik Yeterlilik Belgesi Tebliği” kapsamında noktasal kaynaklı toprak kirliliğine rastlanmamıştır.

Çizelge B.20 - Kilis ilinde 2019 yılı için tespit edilen noktasal kaynaklı toprak kirliliğine ilişkin veriler

(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü,2019)

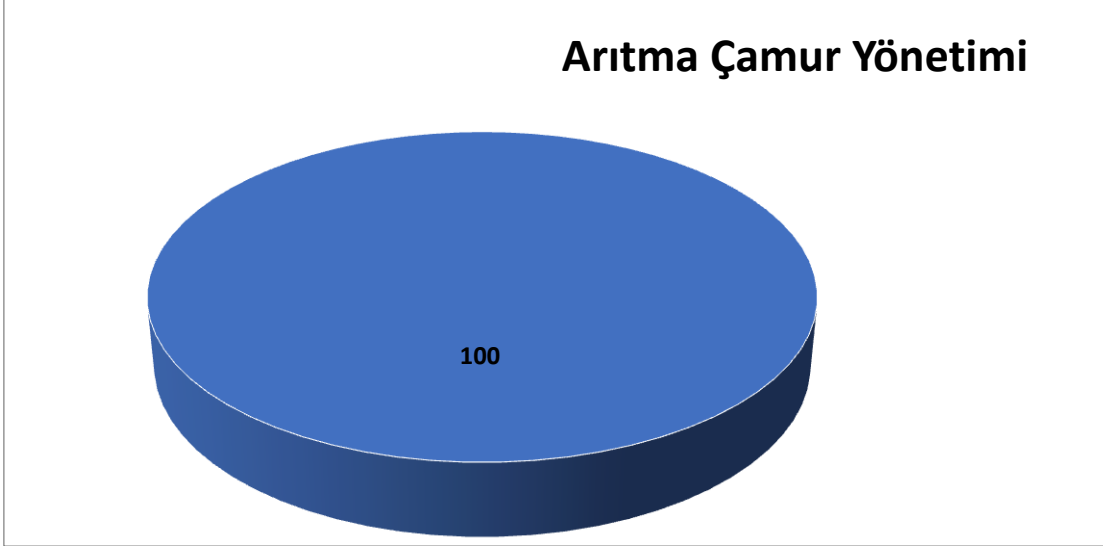
Şüpheli Saha Sayısı	Takip Gerektiren Saha Sayısı	Kirilenmiş Saha Sayısı

B.7.2. Arıtma Çamurlarının Bertaraf Yöntemi

Arıtma çamurlarının toprakta kullanımında gerekli tedbirlerin alınması esaslarını sürdürülebilir kalkınma hedefleriyle uyumlu bir şekilde belirlemeyi amaçlayan “Evsel ve Kentsel Arıtma Çamurlarının Toprakta Kullanılmasına Dair Yönetmelik” (EKAÇTKDY) kapsamındaki çalışmalar henüz proje aşamasındadır.

Sanayiye ait arıtma çamurları bulunmamaktadır.

Kilis ilinde Belediyeden ve Sanayiden kaynaklanan atıksu arıtma tesisin çamurları %100 Katı Atık Düzenli Depolama sahasına gönderilmektedir.

Grafik B.9 - Kilis ilinde 2019 yılında belediyelerden kaynaklanan arıtma çamurunun yönetimi
(Kilis Belediye Başkanlığı,2019)

Grafik B.10 - Kilis ilinde 2019 yılında sanayiden kaynaklanan arıtma çamurunun yönetimi
(Kilis Belediyesi,2019)

B.7.3. Madencilik faaliyetleri ile bozulan arazilerin doğaya yeniden kazandırılmasına ilişkin yapılan çalışmalar

İlimizde, Madencilik faaliyetlerinde dolayı ÇED Yönetmeliği gereğince hazırlanan ÇED Raporları / Proje Tanıtım Dosyaları ile birlikte istenmektedir. Bu kapsamda, madencilik faaliyetleri ile bozulan arazilerin doğaya yeniden kazandırılması ilişkin Yönetmelik gereğince işlemler yapılmakta olup, sahayı terk eden veya kaptama yapan madencilik faaliyeti müracaatı bulunmamaktadır.

B.7.4. Tarımsal Faaliyetler İle Oluşan Toprak Kirliliği

İlimizde kullanılan ticari gübre ve kimyasal ilaçlarla ilgili olarak veriler Çizelge B.21 ve Çizelge B.22 de gösterilmektedir.

Çizelge B.21 – Kilis ilinde 2019 yılında kullanılan ticari gübre tüketiminin bitki besin maddesi bazında ve yıllık tüketim miktarları

(Kilis Tarım ve Orman Müdürlüğü, 2019)

Bitki Besin Maddesi	Bitki Besin Maddesi Bazında Kullanılan Miktar (ton)	İlde Ticari Gübre Kullanılarak Tarım Yapılan Toplam Alan (ha)
Azot	2106,1	29756
Fosfor	780,5	
Potas	26,1	
TOPLAM	2912,7	

Çizelge B.22 - Kilis ilinde 2019 yılında tarımda kullanılan girdilerden gübreler haricindeki diğer kimyasal maddeleri (tarımsal ilaçlar vb)

(Kilis Tarım ve Orman Müdürlüğü, 2019)

Kimyasal Maddenin Adı	Kullanım Amacı	Miktarı (ton)	İlde Tarımsal İlaç Kullanılarak Tarım Yapılan Toplam Alan (ha)
İnsektisitler	Bitki Böcek İlacı	3,33	55.580
Herbisitler	Yabancı Ot İlacı	7,90	
Fungisitler	Bitki Mantar İlacı	3,87	
Rodentisitler	Tarla Faresi İlacı	0,070	
Nematositler			
Akarisitler			
Kışlık ve Yazlık Yağlar			
Diğer			
TOPLAM		15,17	55.580

Çizelge B.23 - Kilis ilinde 2019 yılında topraktaki pestisit vb tarım ilacı birikimini tespit etmek amacıyla yapılmış analizin sonuçları

(Tarım ve Orman İl Müdürlüğü,2019)

Analizi Yapan Kurum/Kuruluş	Analiz Yapılan Yer (İlçe, Köy, Mevkii, Koordinatları)	Analiz Tarihi	Analiz Edilen Madde	Tespit Edilen Birikim Miktarı (µg/kg- fırın kuru toprak)
*				

*Veriler elde edilememiştir.

B.8. Sonuç ve Değerlendirme

İlimizdeki sektörlerden kaynaklanan atıkların mevzuat kapsamında bertarafına yönelik çalışmalar içerisinde denetimler yapılmakta olup, Çevre İzin ve Lisans almaları gereken tesisler tespit edilerek işlemleri yürütülmektedir.

Kaynaklar

DSİ

MİGEM

Kilis Belediye Başkanlığı

Kilis Tarım ve Orman İl Müdürlüğü

Kilis OSB Bölge Müdürlüğü

C. ATIK

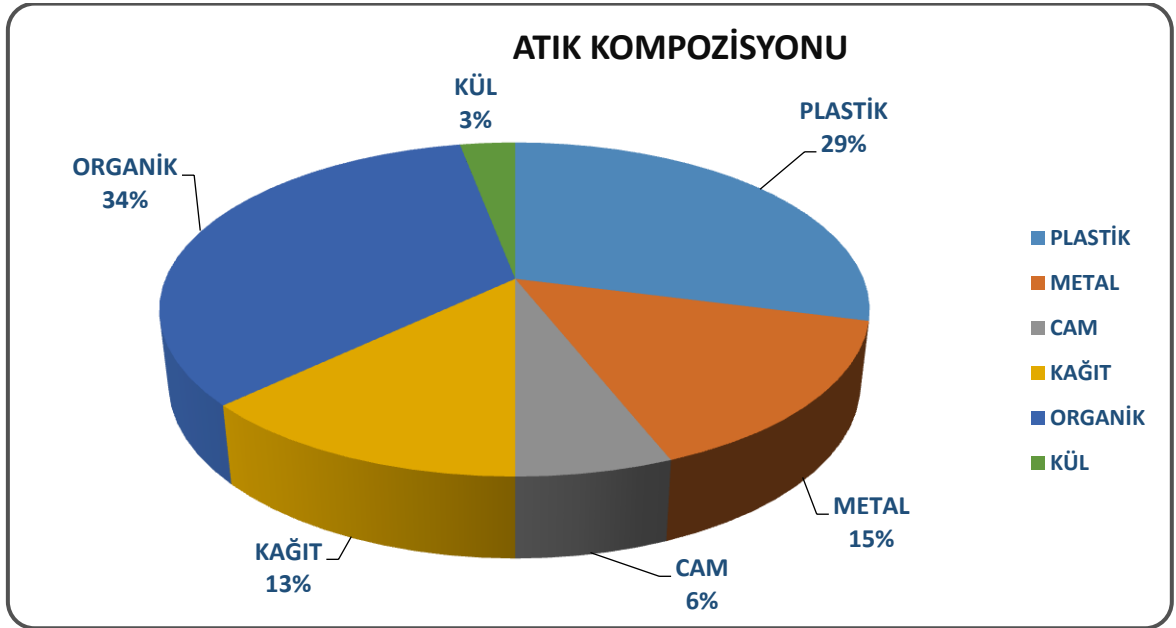
C.1. Belediye Atıkları (Katı Atık Bertaraf Tesisleri)

İlde, üretilen belediye atık miktarı ve toplanan atık miktarı 62.900 ton/yıldır. İldeki katı atık düzenli depolama tesisi yeri Çukuroba Köyü Mevkiindedir.

Katı atık depolama sahalarının çevreye olan en büyük olumsuz etkisi, taban izolasyonunun düzgün yapılmadığı durumlarda yüzey ve yeraltı sularının çöp sızıntı suları ile kirletilmesidir. Bu olumsuz etkiyi önlemek için katı atık depolama sahasının tabanında bir geçirimsizlik tabakası oluşturulmuştur.

Kilis ili için Atık kompozisyonu yıllık ortalama yüzdesi aşağıdaki şekildedir.

Atık Kompozisyonu (yıllık ortalama, %)

Grafik C.11 - Kilis ilinde 2019 yılı itibariyle katı atık kompozisyonu
(Kilis İli Belediyeleri Katı Atık Birliği, 2019)

Çizelge C.24 - Kilis ilinde 2019 yılı için il/ilçe belediyelerince toplanan ve yerel yönetimlerce (büyükşehir belediyesi/ belediye/ birliklerce) yönetilen belediye atığı miktarı ve toplanma, taşınma ve bertaraf yöntemleri
(Kilis Belediyesi, 2019)

Büyükşehir/İl/İlçe Belediye veya	Birliğin Adı Büyükşehir Belediyesi/ Birlik ise birliğe üye olan belediyeler	Nüfus		Üretilen Katı Atık Miktarı (ton/gün)	Toplanan Katı Atık Miktarı (ton/gün)		Kişi Başına Üretilen Ortalama Katı Atık Miktarı (kg/gün)		Transfer İstasyonu Varsa Sayısı	Atık Yönetimi Hizmetlerini Kim Yürütüyor? (Belediye (B), Özel Sektör (OS), Belediye Şirketi (BŞ))	Mevcut Belediye Atığı Yönetim Tesisi				
		Yaz	Kış		Yaz	Kış	Yaz	Kış			Düzenli Depolama	Ön İşlem (Mekanik Ayırma/ Biyokurutma/ Kompost/ Biyometanizasyon)	Yakma	Düzensiz Depolama	Depo Gazından Enerji Üretimi
Kilis Belediyesi	Kilis İli Belediyeleri Katı Atık Birliği	100.675 + Sığınmacı nüfusu	100.675 + Sığınmacı nüfusu		170	175	1.49	1.54	0	Özel Sektör	Var. Birlik adına	Yok	Yok	Yok	Var
Musabeyli Belediyesi		1598	1598		12	13			0	Belediye					
Polateli Belediyesi		1181	1181		10	11			0	Belediye					
Elbeyli Belediyesi		2607	2607		14	15			0	Belediye					
İl Geneli		5386	5386		206	214									

C.2. Hafriyat Toprağı, İnşaat Ve Yıkıntı Atıkları

Hafriyat Toprağı İnşaat ve Yıkıntı Atıklarının Kontrolü Yönetmeliği kapsamında Kilis Belediyesi tarafından döküm alanı belirlenmiş olup, bu alanda bertarafı sağlanmaktadır. Bu alan dışına herhangi bir hafriyat toprağı veya yıkıntı atığı bırakılmasına izin verilmemektedir. Aksi davranış durumunda Zabıta Müdürlüğü gereğince gerekli işlem Belediyesince tesis edilmektedir.

Çizelge C.25 – 2019 yılı itibariyle hafriyat toprağı, inşaat ve yıkıntı atıkları yönetimi
(Kilis Belediyesi, 2019)

Belediye Adı	Üretilen İnşaat /Yıkıntı Atığı Miktarı (m ³ /yıl)	Ortaya Çıkan Hafriyat Toprağı Miktarı (m ³ /yıl)	İnşaat ve Yıkıntı Atıklarının Yönetimi		Hafriyat Toprağı Yönetimi
			Geri Kazanım Tesisi Sayısı	Düzenli Depolama Tesisi Sayısı	Döküm Sahası Sayısı
Kilis Belediyesi	600	300	0	0	1
İl Geneli (Toplam)	600	300	0	0	1

C.3. Sıfır Atık Yönetimi

C.3.1. Eğitimler

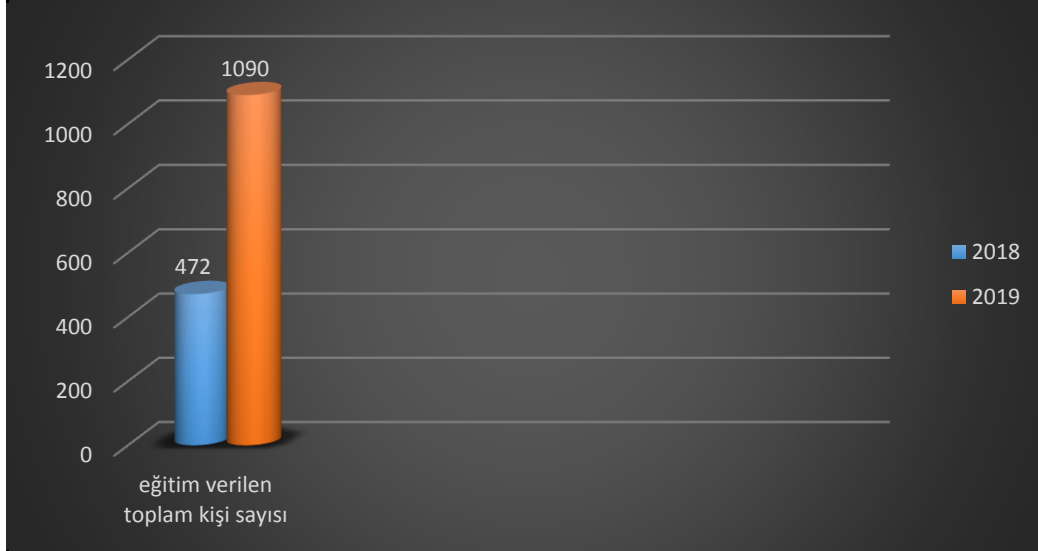
İlimizde bulunan tüm kamu-kurum ve kuruluşlarına eğitim verilmiş ve “Sıfır Atık Sistemi” kurulması ve yönetimi hakkında ayrıntılı bilgi verilmiştir.

Bu kapsamda, kurumlar teker teker ziyaret edilmiş olup, konu hakkında daha detaylı bilgi verilerek sıfır atık sistemi kurulması konusunda yerinde yardımcı olunmuştur.

2019 yılı içinde İlimizde bulunan tüm kamu, kurum ve kuruluşlarına eğitim verilmiş olup, toplam eğitim alan kişi sayısı 1.090 kişidir. 2019 yılı içinde 78 adet kurum sıfır atık sistemine geçmiştir.

Çizelge C.26 – 2019 yılında sıfır atık yönetimi kapsamında verilen eğitimler
(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2020)

Hedef Kitle	Düzenlenen Eğitim Sayısı	Eğitim Verilen Kişi Sayısı
Kurum Temsilcileri	4	141
Öğrenci	7	949

Grafik C.12 – Yıllar bazında sıfır atık yönetimi kapsamında verilen eğitimlere katılan kişi sayısı

(Kilis Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2020)

C.3.2. Atık Getirme Merkezleri

Çizelge C.27 – 2019 yılı itibariyle Atık Getirme Merkezleri

(Kilis Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2020)

Atık Getirme Merkezi (AGM)	Belediye/AVM/OSB/Üniversite/Site/havaalanı	İlçesi	Toplanan Atık Türü Sayısı	Toplanan Atık Grupları
1. Sınıf AGM Belediye	0	0	0
2. Sınıf AGM AVM	0	0	0
3. Sınıf AGMOSB, Üniversite, Site, havaalanı	0	0	0
Mobil Atık Getirme MerkeziBelediye	0	0	0

2019 yılı itibari ile İlimizde atık getirme merkezi bulunmamaktadır.

C.3.3. Atık Miktarları

İlde toplanan atık miktarlarına ilişkin bilgiler aşağıda Çizelge C.28’de verilmektedir.

Çizelge C.28 – 2019 yılında sıfır atık yönetimi kapsamında toplanan atık miktarı
(Kilis Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2020)

	İlçe	Toplanan Atık Miktarı (Kg)
Kağıt, karton (15 01 01, 15 01 05, 20 01 01)		46.331
Plastik (15 01 02, 15 01 05, 17 02 03, 20 01 39)		10.594
Metal (15 01 04, 17 04 07, 20 01 40)		4472
Cam (15 01 07, 17 02 02, 20 01 02)		6097
Ahşap (15 01 03, 17 02 01, 20 01 38)		
Tekstil (15 01 09, 20 01 10, 20 01 11)		
Pil(16 06 01*)		5
Akü (16 06 02*, 16 06 03*, 16 06 04, 16 06 05, 20 01 33*, 20 01 34)		
Toner-Kartuş (08 03 17*, 20 01 27*)		
Aydınlatma (20 01 21*)		
Elektrikli ve Elektronik Eşyalar (20 01 23*, 20 01 35*, 20 01 36, 16 02 13*, 16 02 14*, 09 01 10, 09 01 11, 09 01 12)		
İlaçlar (20 01 31*, 18 01 08*, 18 02 07*, 20 01 32)		
Bitkisel atık yağ (20 01 25, 20 01 26*)		
Hacimli atıklar (20 03 07)		
Araç bakım/onarım(16 01 03, 16 01 07*)		
Tehlikeli atık (20 01 13*, 20 01 14*, 20 01 15*, 20 01 17*, 20 01 19*, 20 01 27*, 20 01 29*, 20 01 37*)		
Organik atık		
Karışık (plastik, kağıt, cam, metal)		
TOPLAM		67.499

Grafik C.13 – Yıllar bazında sıfır atık yönetimi kapsamında toplanan atık miktarı
(Kilis Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2020)

C.3.4. Sisteme Geçen Kuruluş Sayısı

İlimizde sıfır atık sistemini uygulayan kurum/kuruluşlara ilişkin çizelge aşağıdadır.

Çizelge C.29 – 2019 yılı itibariyle sıfır atık sistemini uygulayan kurum/kuruluş sayısı
(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2020)

Hedef Kitle	Toplam Kurum Sayı	Sisteme Geçen Kurum	%
Belediye Geneli		22	
Belediye Hizmet Binası			
Okul		31	
Kurum/kuruluş		19	
AVM	0	0	
Otel			
Hastane	1	1	
Sanayi		2	
Diğer			

Grafik C.14 – Yıllar itibariyle sıfır atık sistemine geçen kurum/kuruluş binası sayısı
(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2020)

C.3.5. Ekipman

İlimizde sıfır atık yönetimi kapsamındaki ekipmanlara ilişkin bilgiler Çizelge C.30'da verilmektedir.

Çizelge C.30 – 2019 yılı itibariyle sıfır atık yönetimi kapsamındaki ekipmanlar
(Kilis Belediyesi, 2019)

Kurumlardaki Kumbara Sayısı	Kurumlardaki Konteyner Sayısı	Belediye Genelindeki Konteyner Sayısı
2.000		1.400

C.3.6. Kompost

İlimizde kompost üretimi bulunmamaktadır.

Çizelge C.31 – 2019 yılı itibariyle sıfır atık yönetimi kapsamında kompost üretimi bilgileri

(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2020)

	Kompost Tesisi Sayısı	Toplam Kapasitesi	Yıllık Üretilen Kompost Miktarı (kg)
Belediye Geneli	0	0	0
Kurum/Kuruluşlar	0	0	0

C.4. Ambalaj Atıkları

Kilis ilinde 3 adet ambalaj üreticisi ve 68 adet piyasaya süren işletme vardır. Bu işletmelere ait 2018 yılı üretilen ve piyasaya sürülen ambalaj miktarları aşağıdaki gibidir.

Çizelge C.32 - Kilis ilinde 2018 yılı ambalaj ve ambalaj atıkları istatistik sonuçları*

(Kilis Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2020)

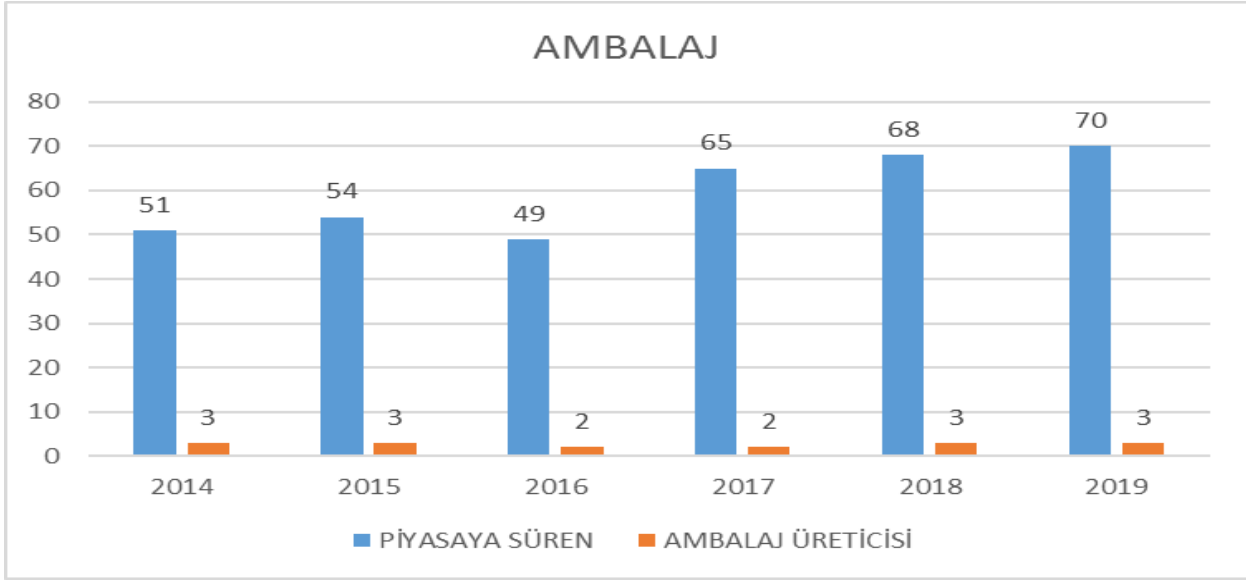
Ambalaj Cinsi	Toplanan Ambalaj Atığı Miktarı	Geri Kazanılan Ambalaj Atığı Miktarı
Plastik	1.913.530	1.913.530
Metal	85.680	85.680
Kompozit	-	-
Kağıt Karton	2.939.160	2.939.160
Cam	31.840	31.840
Ahşap	92.860	92.860
Karışık	-	-
Toplam	5.063.070	5.063.070

*Ambalaj Bilgi Sisteminde 2019 yılı istatistikleri henüz değerlendirme ve inceleme süreci devam eden ham veriyi içerdiğinden, çizelge ve grafikler son veri olarak 2018'i içermektedir. Söz konusu süreç sona erdiğinde, doğrulanmış istatistiki veriye Çevre Yönetimi Genel Müdürlüğü internet sayfasında Ambalaj Bülteninden ulaşılabilir.

Çizelge C.33 - 2019 yılında Kilis ilinde kayıtlı ekonomik işletme sayısı

(Kilis Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2020)

Piyasaya Süren İşletme Sayısı	70
Ambalaj Üreticisi Sayısı	3
Tedarikçi Sayısı	

Grafik C.15 – Yıl bazında Kilis ilinde kayıtlı ekonomik işletme sayısı
(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2020)

Çizelge C.34- 2019 yılında Kilis ilinde kayıtlı ambalaj atığı toplama ayırma tesisi sayısı
(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2020)

Ambalaj Atığı Toplama Ayırma Tesisleri (TAT) Sayısı Toplam	1. Tip TAT Sayısı	2. Tip TAT Sayısı	3. Tip TAT Sayısı
0	0	0	0

Çizelge C.35 - 2019 yılında Kilis ilinde ambalaj atığı geri kazanım tesisi sayısı
(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2020)

Ambalaj Atığı Geri Kazanım Tesisleri (GKT) Sayısı Toplam*	Plastik Ambalaj Atığı GKT Sayısı	Kağıt-Karton Ambalaj Atığı GKT Sayısı	Cam Ambalaj Atığı GKT Sayısı	Metal Ambalaj Atığı GKT Sayısı	Ahşap Ambalaj Atığı GKT Sayısı	Kompozit Ambalaj Atığı GKT Sayısı	Tekstil Ambalaj Atığı GKT Sayısı
0	0	0	0	0	0	0	0

*Bir geri kazanım tesisi birden fazla ambalaj atığı işleyebileceğinden toplam Geri Kazanım Tesis Sayısı farklı olabilir.

Grafik C.16 – Yıl bazında Kilis ilinde bulunan ambalaj atığı geri kazanım tesisi sayısı
(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2020)

Çizelge C.36 – 2019 yılında Kilis ilinde Belediyelerin Ambalaj Atık Yönetim Planı (AAYP) durumu

(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2020)

Belediye Adı	Nüfusu	AAYP Durumu (Var-Yok)	AAYP Onay Tarihi
Kilis Belediyesi		Var	18/12/2018

Çizelge C.37 - 2019 yılında Kilis ilinde Atık Getirme Merkezleri ile ilgili durum

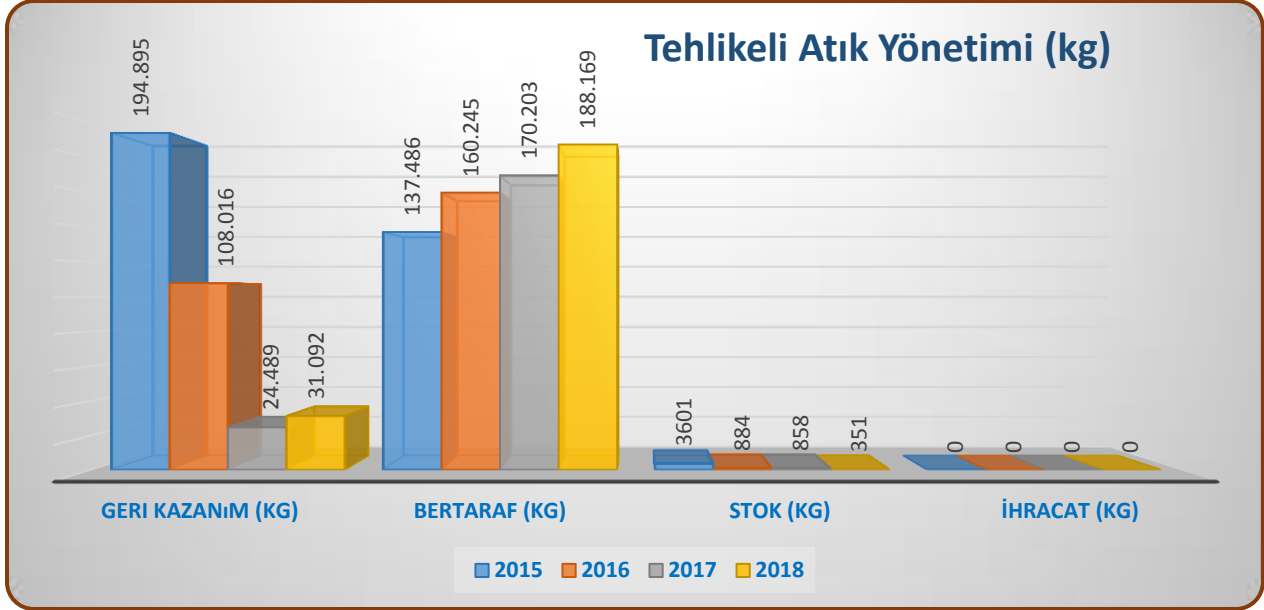
(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2020)

Atık Getirme Merkezi (AGM)	Sahibi	Kurucu Türü (Belediye-AVM-OSB- Havalimanı-Satış Noktası vd.)	Adresi	İzin/Onay tarihi	Atık Grupları
1. Sınıf AGM	0	0	0	0	0
2. Sınıf AGM	0	0	0	0	0
3. Sınıf AGM	0	0	0	0	0

C.5. Tehlikeli Atıklar

İlimizde tehlikeli atık bertaraf tesisi mevcut değildir.

Tehlikeli atık üreten 126 adet tesis sistemde kayıtlı olup, bunların tehlikeli atık dağılımı; 2018 yılı itibari ile, Bertaraf: 188.169 kg, Geri Kazanım:31.092 kg' dır.

Grafik C.17 – Atık yönetim uygulaması verilerine göre ilimizdeki tehlikeli atık yönetimi*

(Atık Yönetim Uygulaması, 2020)

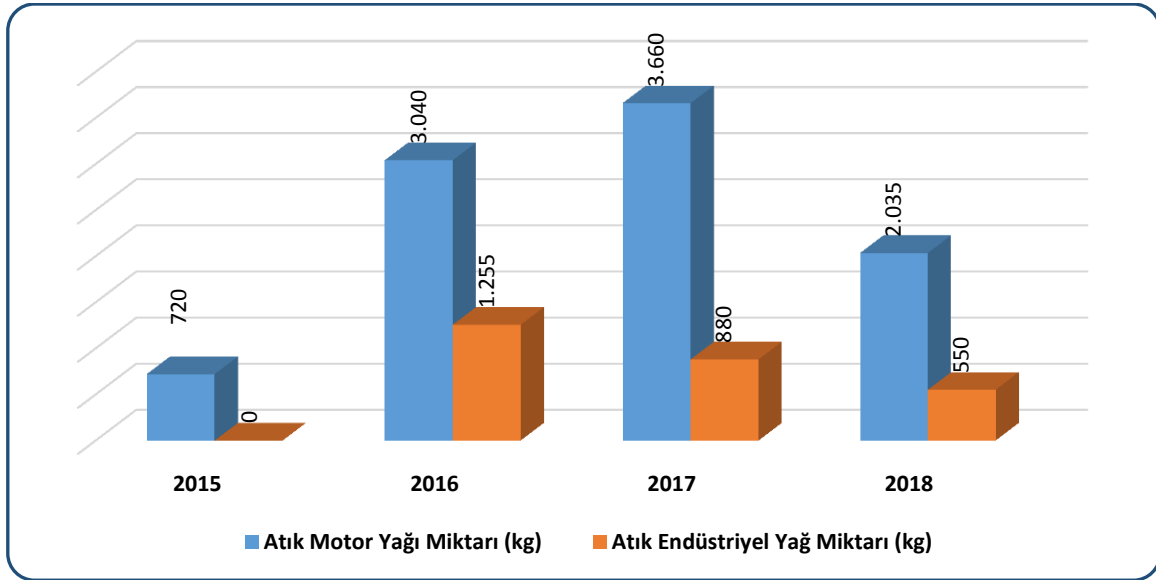
Çizelge C.38 - Kilis ilinde 2018 yılında atık işleme ve miktarı*

(Atık Yönetim Uygulaması, 2020)

ATIK İŞLEME YÖNTEMİ	ATIK İŞLEME YÖNTEMİ ADI	MİKTAR (kg)
D10	Yakma (Karada)	170
D5	Özel mühendislik gerektiren düzenli depolama	1
D9	D1 ıla D8 ve D10 ıla D12 arasında verilen işlemlerden herhangi biri yoluyla atılan nihai bileşiklerin veya karışımların oluşmasına neden olan fiziksel kimyasal işlemler	187.998
R1	Enerji üretimi amacıyla başlıca yakıt olarak veya başka şekilde kullanma	1.085
R12	Atıkların R1 ıla R11 arasındaki işlemlerden herhangi birine tabi tutulmak üzere değişimi	7.015
R13	R1 ıla R12 arasında belirtilen işlemlerden herhangi birine tabi kadar atıkların ara depolanması	10.477
R4	Metallerin veya metal bileşiklerin ıslahı/geri dönüşümü	3.750
R9	Yağların yeniden rafine edilmesi veya diğer yeniden kullanımları	8.765
-	Stok	351

* Atık Yönetim Uygulamasında 2019 yılı atık istatistikleri henüz değerlendirme ve inceleme süreci devam eden ham veriyi içerdiğinden, çizelge ve grafikler son veri olarak 2018'i içermektedir. Söz konusu süreç sona erdiğinde, doğrulanmış istatistiki veriye ÇED, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü internet sayfasında Resmi İstatistikler - Atık İstatistikleri bölümünden ulaşılabilir.

C.6. Atık Madeni Yağlar

Grafik C.18 – Yıllar itibariyle Kilis ilinde atık madeni yağ toplama miktarları &*& (Atık Yönetim Uygulaması, 2020)

& Atık Yönetim Uygulamasında beyan edilen atık miktarı stok ve tesis içi hariç olarak değerlendirilmektedir.

Atık motor yağı kodları : 13 02 04*, 13 02 05*, 13 02 06*, 13 02 07*, 13 02 08*

Atık endüstriyel yağ kodları : 12 01 06*, 12 01 07*, 12 01 10*, 12 01 12*, 13 01 01*, 13 01 04*, 13 01 05*, 13 01 09*, 13 01 10*, 13 01 11*, 13 01 12*, 13 01 13*, 13 03 01*, 13 03 06*, 13 03 07*, 13 03 08*, 13 03 09*, 13 03 10*, 13 05 06*, 19 02 07*

Çizelge C.39 – Kilis ilinde 2018 yılı için atık madeni yağ geri kazanım ve bertaraf miktarları*

(Atık Yönetim Uygulaması, 2020)

Geri kazanım ^{&&} (kg)	Nihai bertaraf (kg)	İhracat (kg)	Stok (kg)	Atık Minimizasyonu (Tesis İçi) (kg)
2.410	0	0	175	0

&& Ek yakıt olarak kullanım dahildir.

* Atık istatistikleri Atık Yönetim Uygulaması - Atık Beyan Sistemine (TABS) atık üreticileri Atık Yönetim Uygulamasında 2019 yılı atık istatistikleri henüz değerlendirme ve inceleme süreci devam eden ham veriyi içerdiğinden, çizelge ve grafikler son veri olarak 2018'i içermektedir. Söz konusu süreç sona erdiğinde, doğrulanmış istatistiki veriye ÇED, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü internet sayfasında Resmi İstatistikler - Atık İstatistikleri bölümünden ulaşılabilir.

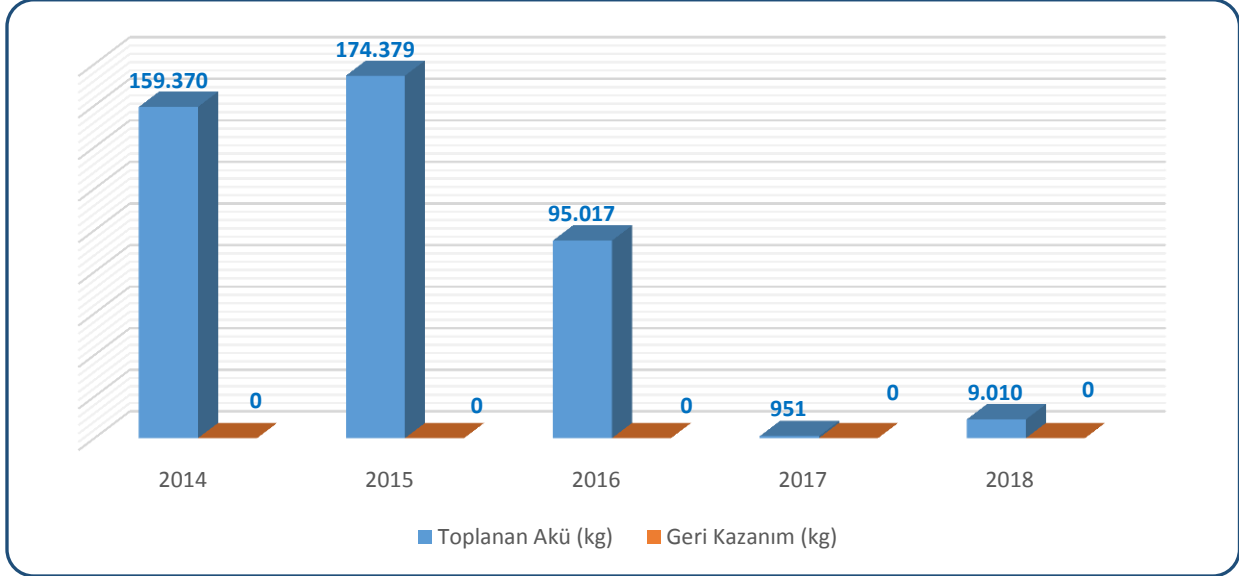
C.7. Atık Pil ve Akümülatörler

Kilis ilinde atık pil ve akümülatör toplama, depolama, bertaraf ve geri kazanım yapan tesis mevcut değildir

Çizelge C.40 –Kilis ilinde 2018 yılında toplanan akümülatörlerle ilgili veriler*
(Atık Yönetim Uygulaması, 2020)

ATIK AKÜMÜLATÖRLER				
Atık Akümülatör Geçici Depolama İzni Verilen Geçici Depolama Alanı Sayısı	Toplanan Atık Akümülatör Miktarı (kg)	İldeki Atık Akümülatör Geri Kazanım Tesisleri Sayısı	Geri kazanım Tesislerinde İşlenen Atık Akümülatör Miktarı	
			Miktarı (kg)	%
0	9.010	0	0	0

16 06 01*: Kurşunlu Akümülatörler için kullanılan atık kodu

Grafik C.19 – Kilis ilinde yıllar itibariyle atık akü toplama ve geri kazanım miktarı (kg)*

(Atık Yönetim Uygulaması, 2020)

Çizelge C.41 – Kilis ilinde yıllar itibariyle toplanan atık akü miktarı (kg)*

(Atık Yönetim Uygulaması, 2020)

2014	2015	2016	2017	2018
159.370	174.379	95.017	951	9.010

Kurşunlu Akümülatörler için kullanılan atık kodu 16 06 01*

Çizelge C.42 - Kilis ilinde yıllar itibariyle toplanan atık pil miktarı (kg)*

(Atık Yönetim Uygulaması, 2020)

2014	2015	2016	2017	2018
444	174	21	951	

Atık piller için kullanılan atık kodları: 16 06 02*, 16 06 03*, 16 06 04, 16 06 05

* Atık Yönetim Uygulamasında 2019 yılı atık istatistikleri henüz değerlendirme ve inceleme süreci devam eden ham veriyi içerdiğinden, çizelge ve grafikler son veri olarak 2018'i içermektedir. Söz konusu süreç sona erdiğinde, doğrulanmış istatistik veriye ÇED, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü internet sayfasında Resmi İstatistikler - Atık İstatistikleri bölümünden ulaşılabilir.

C.8. Bitkisel Atık Yağlar

Kilis İlinde bitkisel atık yağ geri kazanım ve ara depolama yapan tesis mevcut değildir

Çizelge C.43 – Kilis ilinde 2018 yılı için atık bitkisel yağlarla ilgili veriler

(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2018)

Bitkisel Atık Yağ Ara Depolama Lisansı Verilen Tesis Sayısı ¹	Toplanan Bitkisel Atık Yağ Miktarı (kg) ²		Lisans Alan Geri Kazanım Tesis Sayısı
	Kullanılmış Kızartmalık Yağ (20 01 26*)	Kullanım Ömrü Dolmuş Yağlar (20 01 25)	
0	6.705	0	0

¹ Bitkisel atık yağlar için 6.6.2015 tarihinden önce verilen Bitkisel Atık Yağ Geçici Depolama İzinleri dahil

² Atık Yönetim Uygulamasında beyan edilen atık miktarı stok ve tesis içi hariç olarak değerlendirilmektedir.

*Atık Yönetim Uygulamasında 2019 yılı atık istatistikleri henüz değerlendirme ve inceleme süreci devam eden ham veriyi içerdiğinden, çizelge ve grafikler son veri olarak 2018'i içermektedir. Söz konusu süreç sona erdiğinde, doğrulanmış istatistiki veriye ÇED, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü internet sayfasında Resmi İstatistikler - Atık İstatistikleri bölümünden ulaşılabilir.

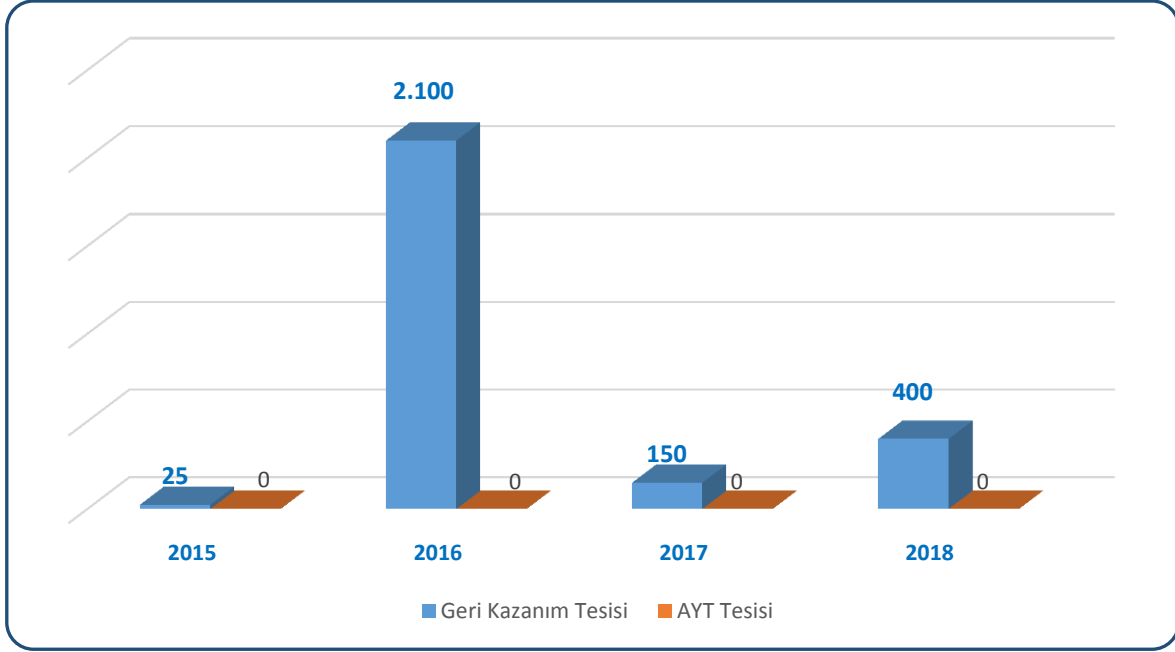
C.9. Ömrünü Tamamlamış Lastikler

İlimizde "Ömrünü Tamamlamış Lastiklerin Kontrolü Yönetmeliği" kapsamında 2018 yılında oluşan ömrünü tamamlamış atık lastikler yetkili firma tarafından toplanmış ve geri kazanım tesislerine taşınmıştır.

Çizelge C.44 – Kilis ilinde 2018 yılında oluşan ömrünü tamamlamış lastikler ile ilgili veriler*

(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2020)

ÖMRÜNÜ TAMAMLAMIŞ LASTİKLER (ÖTL)					
ÖTL Geçici Depolama Alanı Sayısı	Geçici Depolama Alanlarındaki ÖTL Miktarı (ton)	ÖTL Geri Kazanım Tesisi Sayısı	Geri Kazanılan ÖTL Miktarı (ton)	ÖTL Bertaraf Tesisi Sayısı	Bertaraf Edilen ÖTL Miktarı (ton)
0	0	0	0.4	0	0

Grafik C.20 – Yıllar itibariyle Kilis ilinde geri kazanım tesislerine ve Atık Yakma Tesislerine gönderilen toplam ÖTL miktarları (kg/yıl)
(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2020)

Çizelge C.45 – Yıllar itibariyle Kilis ilinde geri kazanım tesislerine ve Atık Yakma Tesislerine gönderilen toplam ÖTL miktarları (kg/yıl)
(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2020)

	2014	2015	2016	2017	2018
Geri Kazanım Tesisi	1650	25	2100	150	400
AYT Tesisi	0	0	0	0	0

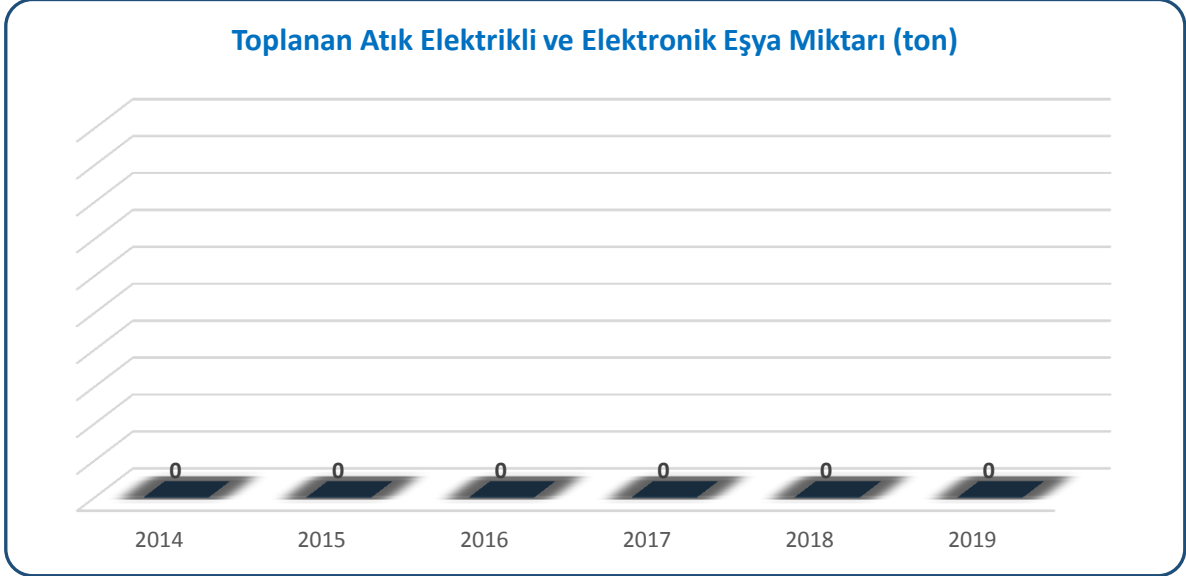
* Atık Yönetim Uygulamasında 2019 yılı atık istatistikleri henüz değerlendirme ve inceleme süreci devam eden ham veriyi içerdiğinden, çizelge ve grafikler son veri olarak 2018'i içermektedir. Söz konusu süreç sona erdiğinde, doğrulanmış istatistikleri veriye ÇED, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü internet sayfasında Resmi İstatistikler - Atık İstatistikleri bölümünden ulaşılabilir.

C.10. Atık Elektrikli ve Elektronik Eşyalar

Avrupa Birliği'nin 2002/96/EC sayılı Atık Elektrikli ve Elektronik Eşya Direktifi ile elektrikli ve elektronik eşyaların üretiminde kullanılan tehlikeli maddelerin kullanılmasını yasaklayan 2002/95/EC sayılı elektrikli ve elektronik eşyalarda bazı zararlı maddelerin kullanımının sınırlandırılmasına ilişkin direktiflerin ulusal mevzuatımıza uyumlaştırılması çalışmaları kapsamında "Atık Elektrikli ve Elektronik Eşyaların Kontrolü (AEEE) Yönetmeliği" hazırlanarak 22.05.2012 tarih ve 28300 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

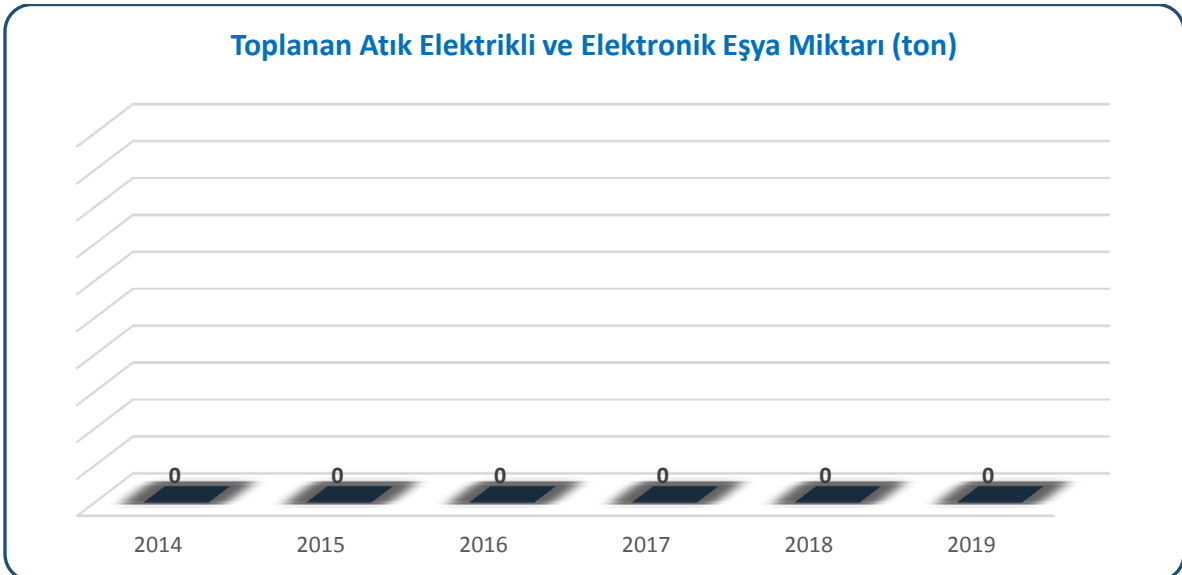
İlimizde yönetmelik kapsamında giren firma bulunmamaktadır.

Yönetmelik büyük ev eşyaları, küçük ev aletleri, bilişim ve telekomünikasyon ekipmanları, tüketici ekipmanları, aydınlatma ekipmanları, elektrikli ve elektronik aletler (büyük ve sabit sanayi aletleri hariç olmak üzere), oyuncaklar, eğlence ve spor aletleri, tıbbi cihazlar (emplantasyon ürünleri ve hastalık bulaşıcı temaslarda bulunan ürünler hariç), izleme ve kontrol aletleri ve otomat sınıflarına dâhil olan elektrikli ve elektronik eşyalar ile elektrik ampulleri ve evsel amaçlı kullanılan aydınlatma gereçlerini kapsamaktadır.

Grafik C.21 - Kilis ilinde yıllar itibariyle atık elektrikli ve elektronik eşya toplama miktarları (ton)

(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2020)

Grafik C.22 - Yıllar itibariyle Kilis ilinde AEEE işleyen tesis sayısı

(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2020)

Çizelge C.46 – Kilis ilinde 2019 yılı AEEE toplanan ve işlenen miktarlar

(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2020)

Belediyeler Tarafından Oluşturulan AEEE Getirme Merkezleri Sayısı	AEEE'lerin Toplanması Amacıyla Oluşturulan Aktarma Merkezleri Sayısı	Getirme Merkezlerinde ve Aktarma Merkezlerinde Biriken AEEE Miktarı (ton)	AEEE İşleme Tesisi Sayısı	İşlenen AEEE Miktarı (ton)
0	0	0	0	0

C.11. Ömrünü Tamamlamış Araçlar**Çizelge C.47 - Kilis ilinde 2019 yılı hurdaya ayrılan araç sayısı**

(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2020)

Oluşturulan ÖTA Teslim Yerleri Sayısı	ÖTA Geçici Depolama Alanı Sayısı	ÖTA İşleme Tesisi Sayısı	İşlenen ÖTA Miktarı (ton)
2	0	0	0

C.12. Tehlikesiz Atıklar

“Atık Yönetimi Genel Esaslarına İlişkin Yönetmelik” 05 Temmuz 2008 tarih ve 26927 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Söz konusu Yönetmelik ile atıkların oluşumlarından bertarafına kadar çevre ve insan sağlığına zarar vermeden yönetimlerinin sağlanmasına yönelik genel esaslar belirlenmiştir. Aynı zamanda Yönetmeliğin yürürlüğe girmesi ile Avrupa Birliği mevzuatının ulusal mevzuatımıza uyumlaştırılması sağlanmıştır.

Yönetmelikte “atık”, “üretici”, “sahip”, “yönetim”, “toplama”, “bertaraf” ve “geri kazanım” tanımları yapılmakta, atık yönetimi ilkeleri sıralanmakta, geri kazanım ve bertaraf faaliyetlerini yapan işletmeler için lisans ve kayıt tutma zorunluluğu getirilmekte, atık yönetim maliyetinin finansmanı ile ilgili hükümlere yer verilmektedir. Ayrıca atık kategorileri, atık bertaraf ve geri kazanım faaliyetleri ile 839 atık türü liste olarak verilmiştir.

Söz konusu 839 atık türünden 434 tanesi tehlikesiz atık özelliğindedir. Bu atıklardan tehlikeli atıklar, ambalaj ve evsel atıklar gibi atık türlerinin yönetimine ilişkin usul ve esaslar ilgili Yönetmeliklerle belirlenmiştir. Ancak, üretimden kaynaklanan bazı tehlikesiz atıkların yönetimi boşlukta kalmıştır. Bu aşamada bazı tehlikesiz atıkların çevre ve insan sağlığına zarar vermeden geri kazanım faaliyetlerinin yönetilebilmesi amacıyla Bakanlığımızca “Bazı Tehlikesiz Atıkların Geri Kazanımı Tebliği” hazırlanmış ve 17 Haziran 2011 tarih ve 27967 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Tehlikesiz atıkların düzenli depolama faaliyetleri, 26 Mart 2010 tarih ve 27533 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren “Atıkların Düzenli Depolanmasına Dair Yönetmelik” kapsamında yürütülmektedir. Yönetmeliğin Ek-2 kapsamında yapılan analiz sonuçlarına göre atıklar, I. Sınıf, II. Sınıf ya da III. Sınıfı Düzenli Depolama Sahalarında bertarafı sağlanmaktadır.

Türkiye’de tehlikesiz atık statüsünde olan ve miktar olarak oldukça fazla olan demir çelik sektöründen kaynaklanan, cüruf atıkları; Termik santrallerden kaynaklanan, kül atıkları ve daha çok biyolojik arıtma tesislerinden kaynaklanan arıtma çamurları bu atık grubunda değerlendirilmektedir.

Çizelge C.48 – Kilis ilinde 2018 yılı için sanayi tesislerinde oluşan tehlikesiz atıkların toplanma ve bertaraf edilmesi ile ilgili verileri

(Atık Yönetim Uygulaması, 2019)

Atık Kodu	Atık İşleme Yöntemi Kodu	Toplam (kg)
170407-070213-070213-160103	Geri kazanım	13.895

* Atık Yönetim Uygulamasında 2019 yılı atık istatistikleri henüz değerlendirme ve inceleme süreci devam eden ham veriyi içerdiğinden, çizelge ve grafikler son veri olarak 2018’i içermektedir. Söz konusu süreç sona erdiğinde, doğrulanmış istatistiki veriye ÇED, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü internet sayfasında Resmi İstatistikler - Atık İstatistikleri bölümünden ulaşılabilir.

C.12.1 Demir ve Çelik Sektörü ve Cüruf Atıkları

İlde demir çelik sektörü mevcut olmadığından, bu tesislerden ortaya çıkan herhangi bir atık da bulunmamaktadır.

C.12.2 Kömürle Çalışan Termik Santraller ve Kül

İlde kömürle çalışan termik santral mevcut olmadığından, bu termik santralden kaynaklanan kül de bulunmamaktadır.

C.12.3 Atıksu Arıtma Tesisi Çamurları

Atıksu Arıtma Tesisinden günlük ortalama 15-20 ton arıtma çamuru çıkmaktadır. Susuzlaştırılan bu çamurun tamamı Katı Atık Düzenli Depolama Alanında depolanmaktadır.

C.13. Tıbbi Atıklar

Çizelge C.49 – 2019 yılında Kilis ili sınırları içinde oluşan yıllık tıbbi atık miktarı
(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2020)

İl/ilçe Belediyesinin Adı	Tıbbi Atık Yönetim Planı		Tıbbi Atıkların Taşınması		Toplanan tıbbi atık miktarı ton/yıl	Bertaraf Yöntemi		Bertaraf Tesisi Sterilizasyon/ Yakma		
	Var	Yok	Özel	Kamu		Yakma	Sterilizasyon	Belediyenin	Yetkili Firmanın	Tesisin Bulunduğu İl
Kilis Belediyesi	X		X		196,374		X		X	Kilis
Musabeyli Belediyesi	X		X		1,303		X		X	Kilis
Elbeyli Belediyesi	X		X		1,719		X		X	Kilis
Polateli Belediyesi	X		X		0,071		X		X	Kilis

*Tıbbi atık taşıma aracı sayısı "adet" olarak belirtilecektir.

Çizelge C.50 - Kilis ilinde yıllara göre tıbbi atık miktarı
(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2020)

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Tıbbi Atık Miktarı (ton)	123,321	138,107	164,249		192,096	199,467

C.14. Maden Atıkları

İlimizde faal durumda maden zenginleştirme tesisi bulunmamaktadır.

Çizelge C.51 – Kilis ilinde 2019 yılında maden zenginleştirme tesislerinden kaynaklanan atık miktarı

(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2020)

İşlenen Cevherin Adı	Toplam Tesis Sayısı	Zenginleştirme Atığı Miktarı (ton/yıl)	Kategori A Tesis Sayısı	Kategori B Tesis Sayısı
-----	-----	-----	-----	-----

C.15. Sonuç ve Değerlendirme

Tekniğine göre uzaklaştırılamayan ve depolanamayan katı atıklar ve çöpler önemli derecede çevre kirlenmesine neden olmakta, halk sağlığını olumsuz yönde etkilemektedir. Atıkların yeterince iyi bir şekilde yönetilememesi çevre ve insan sağlığı için riskler oluşturmaktadır. Bu nedenlerle katı atık yönetimi için Katı Atık Yönetimi Birliği tarafından düzenli depolama tesisi yapılmış Kilis ili katı atıkları bu alanda uygun koşullarda toplanılmakta ve bertaraf edilmektedir. Kilis ilinde oluşabilecek diğer

atıkların toplanması, taşınması ve bertarafı için diğer kurum ve kuruluşlarla ortak çalışmalar yürütülmektedir.

Çizelge C.52 – 2018 yılı itibariyle Kilis ilinde bulunan atık işleme tesisi sayısı
(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2020)

Katı Atık Bertaraf Tesisi Sayısı (Belediye)	1
Lisanslı Ambalaj Atığı Toplama Ayırma Tesisi ve Geri Kazanım Tesisi Sayısı	0
Tehlikeli Atık Geri Kazanım Tesisi Sayısı	0
Atık Yağ Geri Kazanım Tesisi Sayısı	0
Bitkisel Atık Yağ Geri Kazanım Tesisi Sayısı	0
Atık Pil ve Akümülatör Geri Kazanım Tesisi Sayısı	0
Ömrünü Tamamlamış Lastik Geri Kazanım Tesisi Sayısı	0
Tıbbi Atık Sterilizasyon Tesisi Sayısı	0
Tehlikesiz Atık Geri Kazanım Tesisi Sayısı	0
Atık Elektrikli ve Elektronik Eşya İşleme Tesisi Sayısı	0
Maden Atığı Bertaraf Tesisi Sayısı	0

Kaynaklar

Atık Yönetim Uygulaması
Gaziantep Büyükşehir Belediyesi
Kilis Belediyesi
MİGEM
Kilis Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü

Ç. BÜYÜK ENDÜSTRİYEL KAZALARIN ÖNLENMESİ ÇALIŞMALARI

Ç.1. Büyük Endüstriyel Kazalar

Meydana gelen felaketler ve ülkemizde de yaşanan benzer kazalar sonucunda, ülkemizde de "Tehlikeli Maddeleri İçeren Büyük Kaza Risklerinin Kontrolüne İlişkin AB Konsey Direktifi/Seveso II Direktifi"ni Türkiye mevzuatına uyumlaştıran "Büyük Endüstriyel Kazaların Önlenmesi ve Etkilerinin Azaltılması Hakkında Yönetmelik" 30 Aralık 2013 tarihli ve 28867 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Yönetmelik, tehlikeli maddeler duran kuruluşlarda büyük endüstriyel kazaların önlenmesi ve muhtemel kazaların insanlara ve çevreye olan zararlarının en aza indirilmesi amacıyla, yüksek seviyede, etkili ve sürekli korumayı sağlamak için alınması gereken önlemler ile ilgili usul ve esasları belirlemeyi amaçlamaktadır. "Büyük Endüstriyel Kazaların Önlenmesi ve Etkilerinin Azaltılması Hakkında Yönetmelik" hükümleri, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ile müştereken yürütülmektedir. Bildirim maddesi, Yönetmeliğin yayımı tarihinde yürürlüğe girmiş olup, diğer hükümleri 1/1/2016 tarihinde yürürlüğe girecektir. Tehlikeli madde içeren kuruluşlar, öncelikle Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Çevre Bilgi Sistemi altında kurulmuş olan Seveso (BEKRA) Bildirim Sistemi'ne bildirim yapmakla yükümlüdür.

Bu kapsamda ilimizde seveso direktifi kapsamında alt ve üst seviyeli kuruluş bulunmamaktadır.

Çizelge Ç.53 – Kilis ilinde 2019 yılında BEKRA kuruluşlarının sayısı
(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2020)

KURULUŞ	SAYISI
Alt Seviye	0
Üst Seviye	0
TOPLAM	0

Çizelge Ç.54 – Kilis ilinde 2019 yılında BEKRA bildirimleri sorgulanan kuruluş sayıları
(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2020)

KURULUŞ	DENETİM SAYISI
Alt Seviye	0
Üst Seviye	0
Kapsam Dışı	0
TOPLAM	0

Ç.2. Sonuç ve Değerlendirme

İlimizde BEKRA kapsamında alt ve üst kuruluş bulunmamaktadır.

Kaynaklar

BEKRA Bildirim Sistemi

D. DOĞA KORUMA VE BİYOLOJİK ÇEŞİTLİLİK

D.1. Flora

Güneydoğu Anadolu Bölgesi ülkemizin en kurak ve yaz aylarında en sıcak bölgesidir. Bu yönüyle kısmen Doğu ve İç Anadolu'ya benzemektedir. Bununla beraber iklim, toprak ve vejetasyon yönünden, Anadolu'nun kurak, yarı kurak bölgelerinden önemli ölçüde farklıdır.

Ova yüzeylerinde sıcak iklim şartları altında oksidasyonun şiddetli olmasından ötürü topraklar kıvılcımlı renkli olup kurak bölge toprakları (aridisol) grubuna girer. Yağış yetersizliğinden dolayı topraktaki kireç miktarı yüksektir.

Bölgenin alçak kısımlarında kurakçıl ve zayıf otsu türler bulunur. Batıda Kahramanmaraş-Gaziantep hattı, doğuda Siirt arasındaki yayın güneyi, vejetasyon sahasıdır. Bilhassa güneye doğru çölümsü step manzarası görülür.

Kilis İlinde bulunan endemik bitkiler şunlardır:

Araceae

Arum L.

Arum detruncatum C.A.MEYER var. CAUDATUM (ENGLER) K.ALPINAR ET

R.MILL

Asteraceae

Anthemis L.

Anthemis pauciloba BOISS. var. MICROSTEPHANA (EIG) GRIERSON

Brassicaceae

Hesperis L.

Hesperis aintabika POST

Dipsacaceae

Scabiosa L.

Scabiosa kurdica POST

Fabaceae

Astragalus L.

Astragalus aintabicus BOISS.

Astragalus dipodurus BENGGE

Dorycnium MILLER

Dorycnium Pentaphyllum SCOP.subsp.HAUSSKNECHTII (BOISS) GAMS Liliaceae

Fritillaria L.

Fritillaria viridiflora POST

Çizelge D.55 - Kilis ilindeki yaygın flora familya ve türleri

Bitki Türleri (Familya, Latince Adı)	Türkçe Adı	Bitki Türleri (Familya, Latince Adı)	Türkçe Adı
AMARANTHACEAE			
<i>Amaranthus albus</i>	Tilki Kuyruğu	LEGUMINOSAE	
BORAGINACEAE		<i>Lathyrus pratensis</i>	Mürdümük
<i>Cynoglossum creticum</i>		<i>Medicago radiata</i>	Yonca
<i>Echium italicum</i>		<i>Medicago rigudula</i>	Yonca
<i>Onosma rascheyanum</i>	Emzik otu	<i>Prosopis farcta</i>	
<i>Symphytum kurdium</i>		<i>Trifolium campestre</i>	Çayır üçgülü
CARYOPHYLLACEAE		<i>Trifolium purpureum</i>	Tiftil
<i>Minuartia lineata</i>		<i>Vicia assvrica</i>	Fiğ
<i>Silene compacta</i>	Nakıl	LILIACEAE	
CHENOPODLUACEAE		<i>Allium paniculatum</i>	Yabani soğan
<i>Atriplex lasiantha</i>	Kazayağı	<i>Allium nigrum</i>	Yabani soğan
<i>Chenopodium foliosum</i>	Kazayağı	LINACEAE	
CISTACEAE		<i>Linum nodiflorum</i>	Keten
<i>Cistus creticus</i>	Laden (Pembe çiçekli)	MALVACEAE	
<i>Cistus laurifolius</i>	Laden (Defne çiçekli)	<i>Malve neglecta</i>	Küçük ebegümeçi
COMPOSITAE (ASTERACE)		PAPAVERACEAE	
<i>Achillea biebersteinii</i>	Civanperçemi	<i>Fumaria asepsala</i>	Şahtere
<i>Anthemis cotula</i>	Papatya	<i>Hypercium pendulum</i>	
<i>Anthemis altissima</i>	Papatya	<i>Papaver macrostomum</i>	Gelincik
<i>Centaurea solstitialis</i>	Peygamber çiçeği	PLANTAGINACEAE	
<i>Cicorium inthybus</i>	Karahindiba	<i>Plantago lanceolata</i>	Yıldanlı
<i>Cousinia aintabensis</i>		<i>Plantago afra</i>	Beşdamar otu
<i>Cousinia stenocephala</i>		RANUNCULACEAE	
<i>Leontodon asperimus</i>	Yemlik	<i>Adonis annua</i>	Kandamlası
<i>Onopordum carduchorum</i>	Eşek dikenli	<i>Consolida oliveriana</i>	Morçişek
<i>Xeranthemum annum</i>	Pıtrak	<i>Delphinium peregrinum</i>	Hazaran
<i>Senecio vernalis</i>	Kanarya otu	<i>Nigella unguicularis</i>	Çörek otu
CONVOLVULACEAE		<i>Ranunculus neocuneatus</i>	Düğün çiçeği
<i>Convolvulus arvensis</i>	Kahkaha çiçeği	RESEDACEAE	
CRUCIFERAE		<i>Reseda lutea</i>	Sevgi çiçeği
<i>Alyssum armenum</i>	Yoğurt otu	ROSACEAE	
<i>Arabis caucasica</i>		<i>Potentilla reptans</i>	Başparmak otu
<i>Aubrieta parviflora</i>		RUBIACEAE	
CUCURBITACEAE		<i>Rubia tinctorum</i>	Kök boya
<i>Bryonia multiflora</i>		<i>Galium verum</i>	Yoğurt otu
DIPSACACEAE		SCROPHULARIACEAE	
<i>Scabiosa argentea</i>	Uyuz otu	<i>Scrophularia umbrosa</i>	
EUPHORBIACEAE		<i>Verbascum orientale</i>	Sığır kuyruğu
<i>Euphorbia fistulosa</i>	Sütleşen	<i>Veronica viscosa</i>	Mine çiçeği
GENTIANACEAE		SOLONACEAE	
<i>Centaureum erythraea</i>	Kantaron	<i>Datura stramonium</i>	Boru çiçeği
GERANIACEAE		VALERIANACEAE	
<i>Geranium rotundifolium</i>	Turna gagası	<i>Valerianella coronata</i>	
GRAMINEAE		UMBELLIFERAE (APIACEAE)	
<i>Aegilops crassa</i>		<i>Amni visnaga</i>	Kibrit otu

Avena sterilis	Yulaf	Eryngium creticum	Eşek diken
Hordeum bulbosum	Arpa	Orlaya daucoides	
Poa bulbosa	Tavşan bıyığı	Torilis tenella	
Lolium rigidum	Delice		
GUTTIFERAE			
Hypericum perforatum	Binbirdelik otu		
LUBIATAE			
Lamium garganicum subsp.renif	Ballıbaba		
Marrubium anisodon			
Micromeria myrtifolia			
Molucella laevis			
Salvia multicaulis	Adaçayı		
Stachys menthoides			
Teucrium polium	Acı yavşan		
Thymus kotschyanus	Kekik		
Ziziphora capitata	Dağ reyhanı		

D.2. Fauna

Günümüzde yaban hayvanları yaşama ortamları insan etkileri nedeniyle gitgide daralmakta, gün geçtikçe sınırlanmaktadır. Özellikle yerel memeli türler ile diğer fauna elemanları daha uygun yaşama ortamlarına çekilmektedirler.

Çizelge D.56 - Kilis ili faunası

<u>AMFİBİLER</u>		
Latince Adı	Türkçe Adı	Açıklama
Bufonidae		
Bufo viridis	Kara Kurbağası	Yaygın, tehlikede olmayan

SÜRÜNGENLER

Latince Adı	Türkçe Adı	Açıklama
Testudinidae		
Tesdudo graeca terrestris	Tosbağa	Yaygın, tehlikede olmayan
Gekkonidae		
Cyrtodactylus scaber	Arap keleri	Yaygın, tehlikede olmayan
Agamidae		
Agama ruderata	Bozkır keleri	Yaygın, tehlikede olmayan
Scincidae		
Eumeces schneideri	Sarı kertenkele	Yaygın, tehlikede olmayan
Mabuya vittata	Şeritli kertenkele	Yaygın, tehlikede olmayan
Lacertidae		
Lacerta cappadocica urmiana	Kertenkele	Yaygın, tehlikede olmayan
Ophisops eleans	Toros kertenkelesi	Yaygın, tehlikede olmayan
Typhlopidae		
Typhlops vermicularis	Köryılan	Yaygın, tehlikede olmayan
Lentotyphlopidae		
Leptotyphlops marcorhyncus	İpliksi yılan	Nadir

Colubridae		
Coluber jugularis	Karayılan	Yaygın, tehlikede olmayan
Colubar ravergieri	Kocabaş yılan	Yaygın, tehlikede olmayan
Eirenis coronella	Halkalı yılan	Yaygın, tehlikede olmayan
Malpolon monspessulans insgnia	Çukurbaşı yılan	Yaygın, tehlikede olmayan
Rhynchoncalamus melanocephalus	Toprak yılanı	Yaygın, tehlikede olmayan
Spalerosophis diadema cliffordii	Urfa yılanı	Nadir
Viperidae		
Vipera lebetina	Koca engerek	Yaygın, tehlikede olmayan
<u>MEMELİLER</u>		
Soricidae		
Crociodura leucodon	Tarla sivri faresi	Yaygın, tehlikede olmayan
Erinaceidae		
Erinaceus concolor	*Kirpi	Yaygın, tehlikede olmayan
Latince Adı	Türkçe Adı	Açıklama
Hemiechnus auritus	Uzunkulaklı kirpi	Nadir
Leporidae		
Lepus europaeus	**Yabani tavşan	Yaygın, tehlikede olmayan
Cricetidae		
Mecocricetus auratus	Avurtlak	Yaygın, tehlikede olmayan
Vespertilionidae		
Pipistrellus kuhli	*Beyaz yakalı	Zarar görebilir
Pipistrellus pipistrellus	*Cüce yarasa	Zarar görebilir
Gerbillidae		
Meriones vinogradovi	Küçük çölsıçanı	Nadir
Meriones crassus	Çölsıçanı	Nadir
Spalacidae		
Spalax ehrenbergi	Körfare	Yaygın, tehlikede olmayan
Muridae		
Apedemus mystacinus	Kayalık faresi	Yaygın, tehlikede olmayan
Canidae		
Vulpes vulpes	**Kızıl tilki	Yaygın, tehlikede olmayan

<u>KUSLAR</u>		
Latince Adı	Türkçe Adı	Açıklama
Ciconiidae		
Ciconia ciconia	*Ak leylek	Sayıları 51-500 çift kalan türler, korunmalı
Accipitridae		
Accipiter nisus	*Atmaca	Sayıları 26-50 çift kalan türler, tehlike altında
Phasianidae		
Alectoris chukar	**Kınalı keklik	Sayıları 51-500 çift kalan türler, korunmalı
Coturnix coturnix	**Bildirecin	
Columbidae		
Streptopelia decaocta	*Kumru	
Columba livia	**Kaya güvercini	

Caprimulgidae		
Apus apus	*Ebabil	Sayıları 501-5000 çift ve yukarıdır
Meropidae		
Merops apiaster	*Arıkuşu	Sayıları 501-5000 çift ve yukarıdır
Alaudiae		
Galerida cristata	*Tepeli toygar	
Melanocorypa calandra	*Tarlakuşu	
Fringillidae		
Cardeuelis carduelis	*Saka	Sayıları 26-50 çift kalan türler, tehlike altında
Corvidae		
Corvus corena	***Leş kargası	
Pica pica	***Saksağan	
Hirundinidae		
Hirundo rustica	*Kırlangıç	
Motacillidae		
Motacilla alba	*Kuyruk sallayan	Sayıları 501-5000 çift ve yukarıdır
Muscicapidae		
Muscicapa striata	*Sinekkapan	
Passeridae		
Passer domesticus	*Serçe	
Sturnidae		
Sturnus vulgaris	*Sığırcık	
Turdidae		
Turdus merula	**Karatavuk	

Yanlarında (*) ile gösterilen türler belli zamanlarda avlanılmasına izin verilen türlerdir. Yanlarında (**) ile gösterilen türler Orman Bakanlığı Milli Parklar ve Av Yaban Hayatı Genel Müdürlüğünün 2003-2004 Av Dönemi Merkez Av Komisyonu kararı ile koruma altına alınmıştır. Yanlarında (***) ile gösterilen türler her vakit avlanabilen türlerdir.

D.3. Ormanlar ve Milli Parklar

D.3.1. Ormanlar

Kilis İlinde Orman varlığı, Kilis Orman İşletme Müdürlüğünden alınan veriye göre aşağıda çizelgede verilmiştir.

Çizelge D.57 - Kilis ilinde Orman varlığı
(Kilis Orman İşletme Müdürlüğü)

Kilis İşletme Şefliğimizin Toplam Orman Alanı	27.074,50	ha	
Kilis İli Toplam Orman Alanı	20.857,00	ha	
Kilis İli Koru Alanı	8.472,00	ha	
Kilis İli Bozuk Koru Alanı	12.385,00	ha	
Orman Varfına Göre	% 40 İbrelı Ağaçlar Oluşturuyor.		
Orman Varfına Göre	% 60 Yapraklı Ağaçlar Oluşturuyor.		
İbrelı Ağaçların Türleri	Kızılçam - Fıstık Çamı		
Yapraklı Ağaçların Türleri	Meşe ve Türleri		
Bozuk Ormandan Koruya Dönüşüm	Yıllık 150	ha	

Kilis ilinde 27.074,50 ha olan orman alanlarının %54 verimli orman ve %46 bozuk orman alanıdır. Mevcut orman alanında 16,741 ha kızılçam, 8,950 ha meşe, 46 ha fıstık çamı, 12 ha badem, 22 ha menengiç ve 1,261 ha diğer (ibreli+yapraklı) ağaçlar görünmektedir.

D.3.2. Milli Parklar

İlimizde Milli Park bulunmamaktadır. İl sınırları içerisinde Hisar Çamlığı Tabiat Parkı şuan Uzun Devreli Çalışma kapsamında olup, gelişme aşamasındadır.

D.3.3. Tabiat Parkları

İl sınırları içerisinde Hisar Çamlığı Tabiat Parkı şuan Uzun Devreli Çalışma kapsamında olup, gelişme aşamasındadır.

D.4. Çayır ve Mera

Ekstantif karakterde mera hayvancılığının sürdürüldüğü ilimizde mera alanları, tarım arazisi oluşturmak amacı ile yıllardır sürekli olarak daraltılmıştır. Eğimlerin kısa mesafede sıkça değiştiği, engebeli bir topografyaya sahip olan ve geniş sahaların genç bazalt akıntıları tarafından işgal edildiği sahada, tarım arazilerinin toplam alanının %60'a yakın bir kısmını oluşturması, çok eğimli ve taşlık-kayalık sahaların dahi tarım alanı haline dönüştürüldüklerine işaret etmektedir. Toprak örtüsünün bulunduğu hemen her saha, ya tarım arazisidir yâda tarım yapılamayacak kadar, eğimli veya taşlık-kayalıktır. Ayrıca en yüksek kısımları bile 1.250 m nin altında bulunan sahada, yaylacılık şeklinde kullanıma olanak verebilecek yüksek kısımlarda mevcut değildir. Böylece yörede verimli mera arazisi bulunmayıp, ormanlık-fundalık kısımlar, çok eğimli, sığ bir toprak örtüsüne sahip alanlar taşlık-kayalık bazalt platosu yüzeyleri ile hasat sonrası tahıl ve baklagil arazileri verimsiz otlak alanları olarak kullanılmakta ve iklimin kurak oluşu nedeniyle bu otlaklardan yılın ancak birkaç ayında yararlanılabilmektedir.

İlimizde 8.597 ha çayır ve mera arazisi bulunmaktadır. Arazinin tümü hayvan otlatmak amacıyla kullanılmaktadır.

Bölgede çayır ve meralarla ilgili herhangi bir çalışma bulunmamaktadır.

D.5. Sulak Alanlar

İlde Tarım ve Orman Bakanlığı Kilis Doğa Koruma ve Milli Parklar Şube Müdürlüğü sorumluluk alanı içerisinde sulak alan bulunmamaktadır

D.6. Tabiat Varlıklarını Koruma Çalışmaları

D.6.1. Tabiat Anıtları

İl sınırları içerisinde Tabiat Anıtı bulunmamaktadır.

D.6.2. Tabiatı Koruma Alanları

İl sınırları içerisinde Tabiatı Koruma Alanı bulunmamaktadır.

D.6.3. Anıt Ağaçlar

Kilis İlinde toplam 5 adet anıt ağaç bulunmaktadır. Bunlardan Polateli İlçesi Ravanda Köyü'nde 1 adet çam ağacı, Belenözü Köyünde 2 adet Çınar ağacı, Kilis Merkez Akcurun Mahallesinde 1 adet Çınar ağacı, Merkez Duruca Köyü sınırları içinde 1 adet çınar ağacı mevcuttur.

D.6.4. Özel Çevre Koruma Bilgileri

İl sınırları içerisinde özel çevre koruma bölgesi bulunmamaktadır.

D.6.5. Doğal Sit Alanları

İl sınırları içerisinde doğal sit alanları bulunmamaktadır.

D.7. Sonuç ve Değerlendirme

Doğal koruma ve biyolojik çeşitlilik kapsamında il genelinde yapılan tüm faaliyetlerin yasal izin ve kanunlar çerçevesinde yapılması sağlanmakta, gerekli izinleri alamayan faaliyetlere izin verilmemektedir.

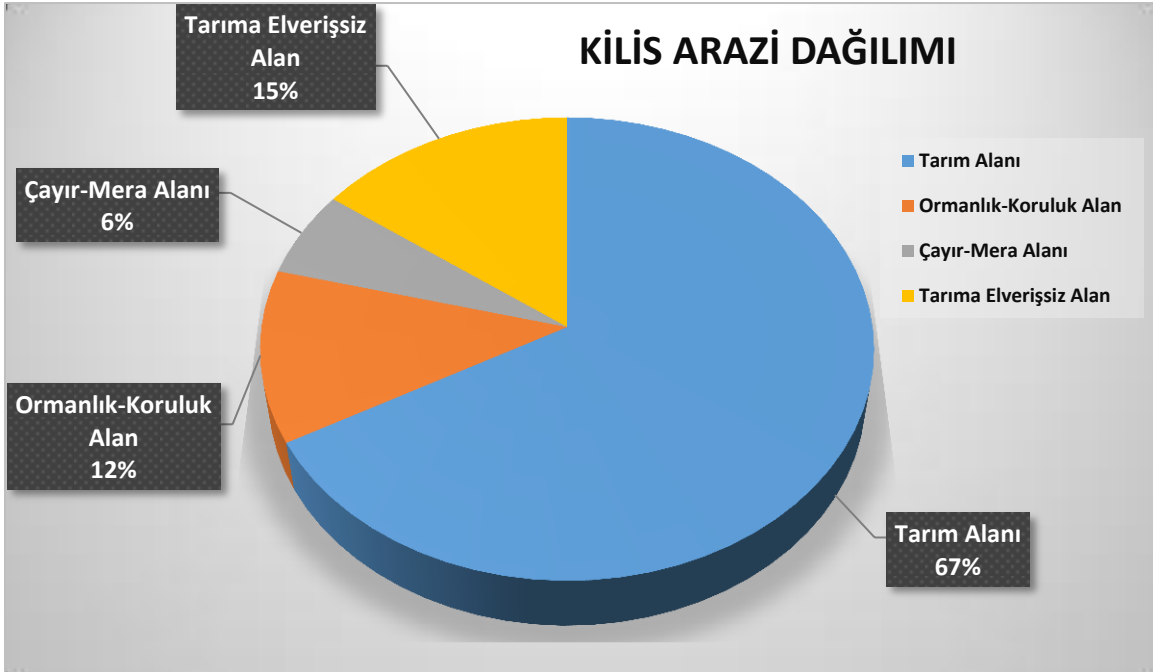
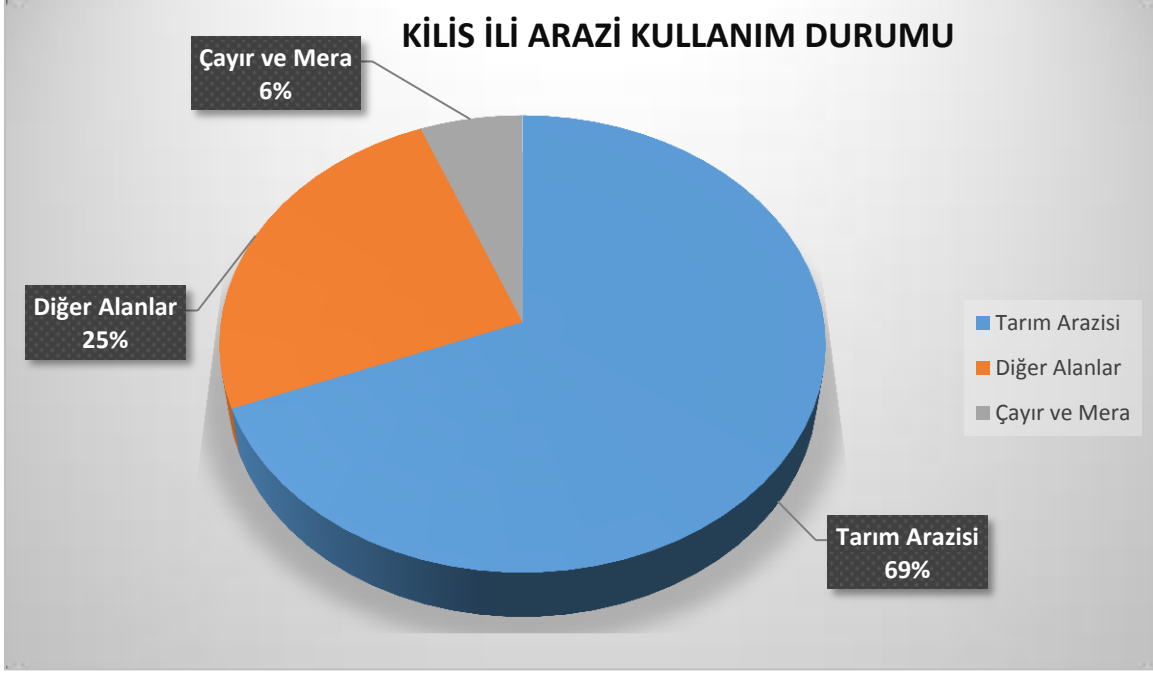
Kaynaklar

<http://www.milliparklar.gov.tr/korunan-alanlar/milli-parklar>
<http://www.turkiyesulakalanlari.com/>
<http://www.milliparklar.gov.tr/korunan-alanlar/ta>
<http://www.milliparklar.gov.tr/korunan-alanlar/tabiati-parklari>
<http://www.milliparklar.gov.tr/korunan-alanlar/tp>
<http://www.milliparklar.gov.tr/korunan-alanlar/tp3>
<http://www.milliparklar.gov.tr/korunan-alanlar/tp4>
<http://www.milliparklar.gov.tr/resmiistatistikler>

E. ARAZİ KULLANIMI

E.1. Arazi Kullanım Verileri

Tarım ve Orman Bakanlığı ve Tarım ve Orman İl Müdürlüğü, tarafından Kilis ili arazi varlığının durumu aşağıdaki grafikte verilmiştir.

Grafik E.23 – Kilis ilinde 2019 yılı arazi kullanım durumuna göre arazi sınıflandırması
(<https://corinecbs.tarimorman.gov.tr>, yıl)

	Elbeyli (da.)	Merkez (da.)	Musabeyli (da.)	Polateli (da.)	Toplam (da.)
Toplam alan	270.556	648.970	358.000	243.474	1.521.000
Tarım alanı	214.682	409.756	251.696	149.977	1.026.111
Ormanlık koruluk alan	41.180	82.300	43.120	19.910	186.510
Çayır mera alanı	7.582	30975	19907	27.512	85.977
Tarıma elverişsiz alan	7.112	125.939	43.277	46.075	222.403

Çizelge E.58 – Kilis ilinde arazi kullanım sınıflandırması

(https://corinecbs.tarimorman.gov.tr, Corine, 2020)

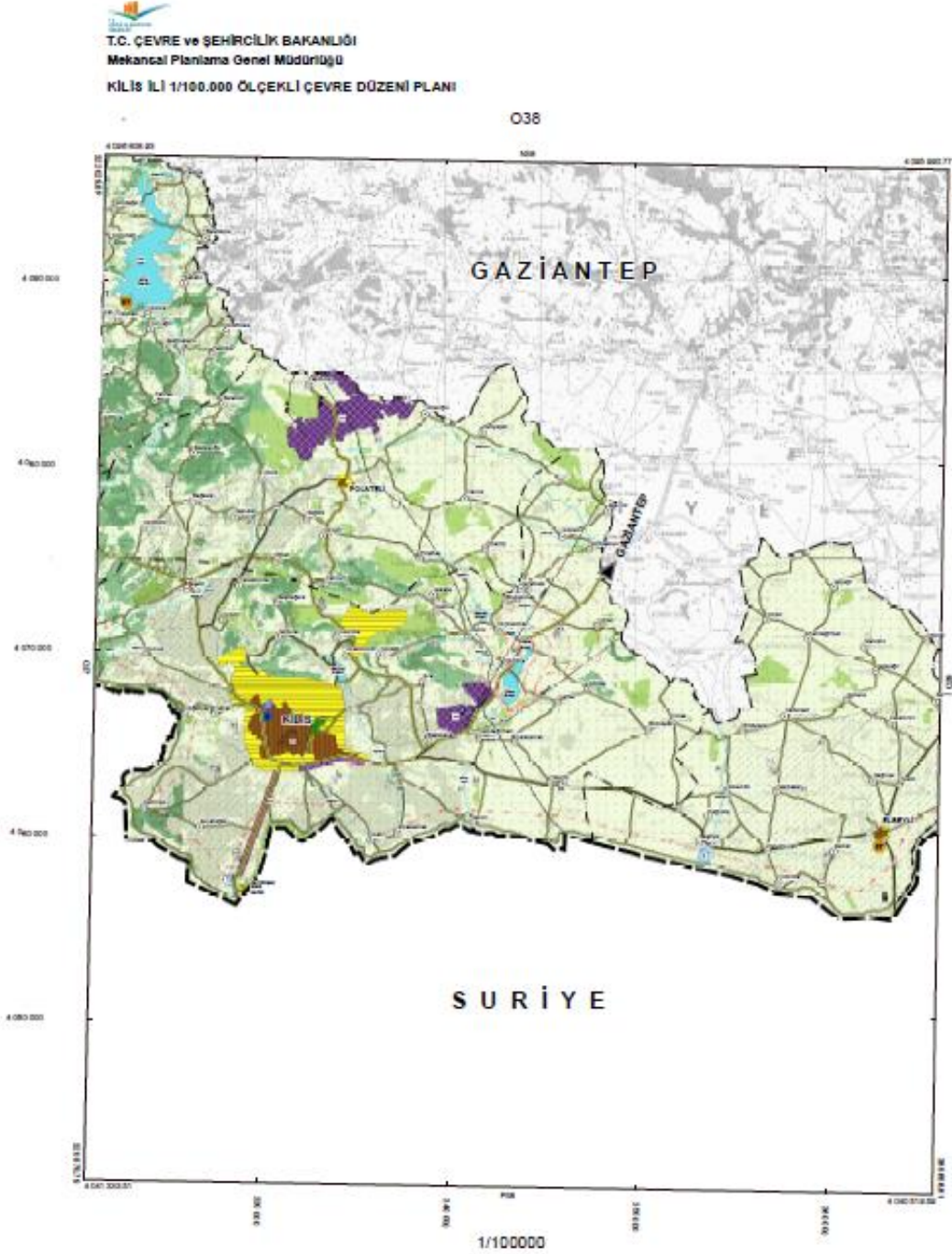
	ALAN BÜYÜKLÜĞÜ									
	1990		2000		2006		2012		2018	
Arazi Sınıfı	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%
1) Yapay Alanlar	1.138,57	0,81	838,01	0,6	1.278,25	0,91	1.421,51	1,01	1.689,06	1,2
2) Tarımsal Alanlar	125.032,93	88,8	125.891,01	89,41	112.833,42	80,13	111.796,78	79,4	111.606,98	79,26
3) Orman ve Yarı Doğal Alanlar	14.637,47	10,4	13.942,48	9,9	26.528,12	18,84	27.435,66	19,48	27.357,9	19,43
4) Sulak Alanlar	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
5) Su Yapıları	0	0	137,46	0,1	169,26	0,12	155,13	0,11	155,13	0,11
TOPLAM	140.808,97	100,01	140.808,96	100,01	140.809,05	100	140.809,08	100	140.809,07	100

Kaynaklar

Tarım Ve Orman Bakanlığı
 Tarım ve Orman İl Müdürlüğü
<https://corinecbs.tarimorman.gov.tr>

E.2. Mekânsal Planlama

E.2.1. Çevre Düzeni Planı

Harita E.4 – Kilis ilinin Çevre Düzeni Planı
(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü,2019)

644 Sayılı Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname' nin 7. maddesi uyarınca "Kilis İli 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı" ([N37](#), [N38](#), [O37](#), [O38](#), [O39](#) Plan Paftaları, [Lejant](#), [Plan Hükümleri](#), [Plan Açıklama Raporu](#)) 15.09.2017 tarihinde Bakanlığımızca onaylanmıştır.

E.3. Sonuç ve Değerlendirme

İl genelinde bulunan arazinin %69'i tarıma elverişli arazi olup, bu arazilerde tarım faaliyetleri gerçekleştirilmektedir.

Kaynaklar

Kilis Belediyesi

Tarım ve Orman İl Müdürlüğü

Kilis Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü

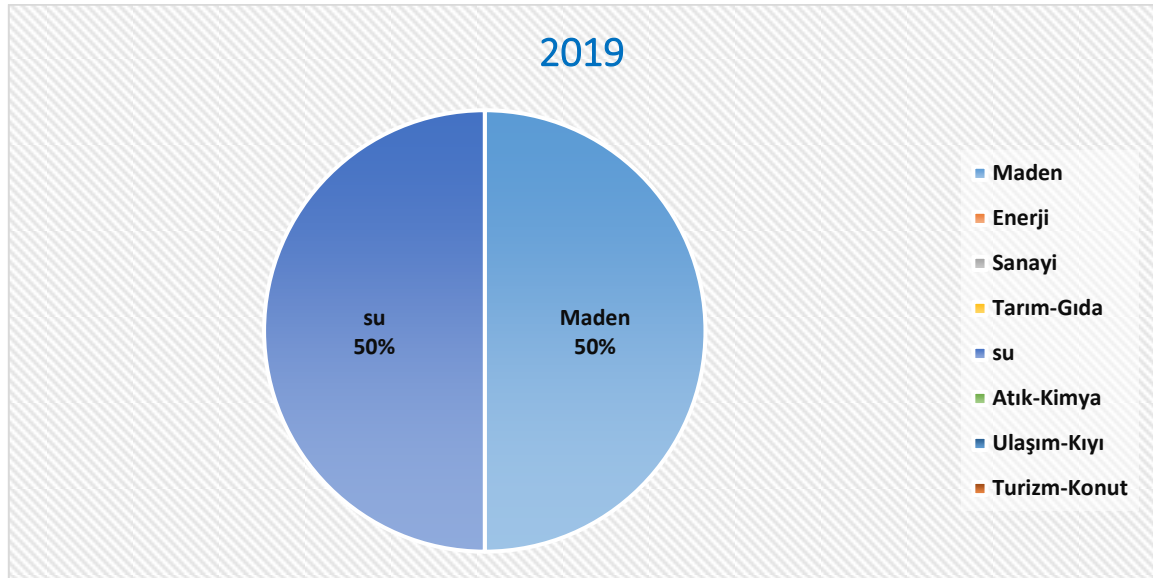
F. ÇED, ÇEVRE İZİN VE LİSANS İŞLEMLERİ

F.1. Çevresel Etki Değerlendirmesi İşlemleri

2019 Yılı içerisinde “Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği” kapsamında ÇŞİM tarafından verilen Ek-2 Listesi ÇED Gereklidir ya da Gerekli Değildir Kararları, sayıları ve bunların sektörel dağılımları çizelgede gösterilmiştir.

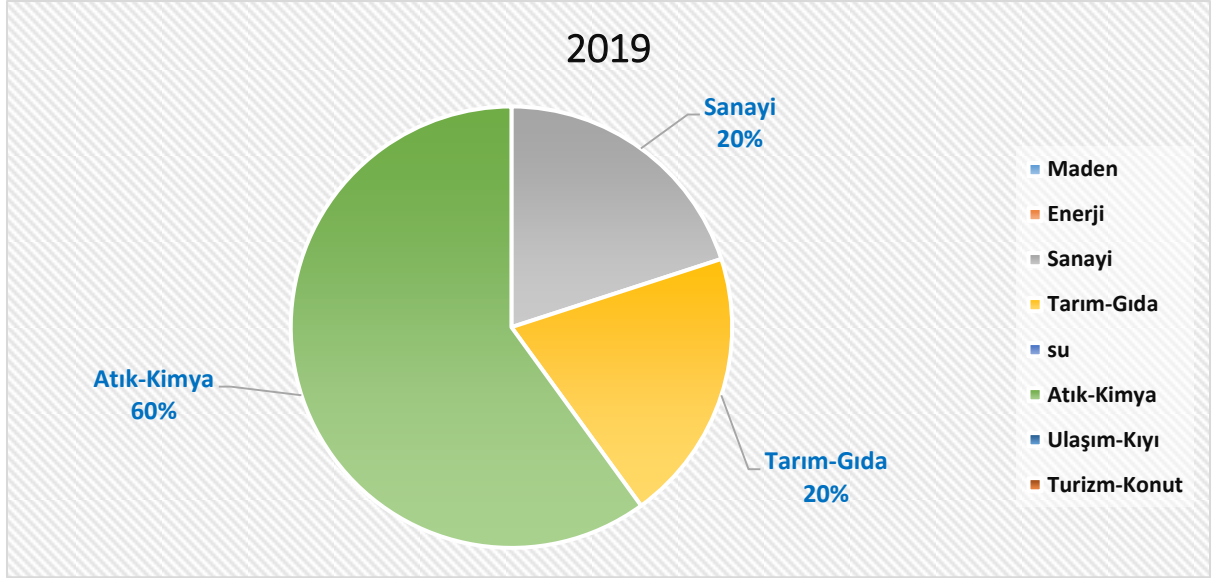
Çizelge F.59 – Kilis İlinde Bakanlık merkez ve ÇŞİM tarafından 2019 yılı içerisinde alınan ÇED Olumlu ve ÇED Gerekli Değildir Kararlarının sektörel dağılımı
(e-ÇED Yazılımı, 2020)

Karar	Maden	Enerji	Sanayi	Tarım-Gıda	su	Atık-Kimya	Ulaşım-Kıyı	Turizm-Konut	TOPLAM
ÇED Gerekli Değildir			1	1		3			5
ÇED Gereklidir									
ÇED Olumlu Kararı	1				1				2
ÇED Olumsuz Kararı									

Grafik F.24 – Kilis ilinde 2019 yılında ÇED Olumlu Kararı alınan projelerin sektörel dağılımı

(e-ÇED Yazılımı, 2020)

Grafik F.25 – Kilis ilinde 2019 yılında ÇED Gerekli Değildir Kararı alınan projelerin sektörel dağılımı
(e-ÇED Yazılımı, 2020)

Çizelge F.58 – Kilis ilinde Bakanlık merkez ve ÇŞİM tarafından 2014-2019 yılları arasında verilen muafiyet kararlarının sektörel dağılımı
(e-ÇED Yazılımı; 10/2020)

Maden	Enerji	Sanayi	Tarım-Gıda	Atık-Kimya	su	Ulaşım-Kıyı	Turizm-Konut	TOPLAM
11	63	31	80	13	11	8	16	233

Çizelge F.60 – Kilis ilinde 2014-2019 yılları arasında verilen iade/iptal kararlarının sektörel dağılımı
(e-ÇED Yazılımı; 10/2020)

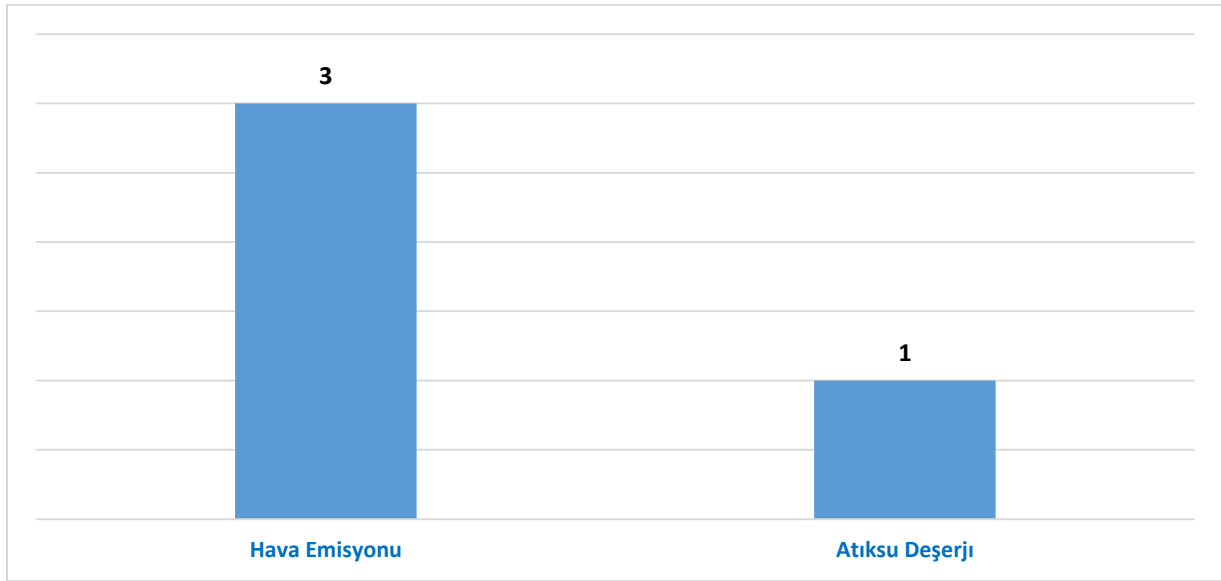
Maden	Enerji	Sanayi	Tarım-Gıda	Atık-Kimya	Ulaşım-Kıyı	Turizm-Konut	TOPLAM
4	1	1	3	0	0	0	9

F.2. Çevre İzin ve Lisans İşlemleri

Yönetmelik kapsamında verilen geçici faaliyet belgeleri, çevre izni ve çevre izni ve lisansı belgelerinin istatistiki bilgileri aşağıdaki çizelgede verilmiştir.

Çizelge F.61 – Kilis ilinde 2019 yılında Bakanlık Merkez teşkilatı ve ÇŞİM tarafından verilen Geçici Faaliyet Belgesi ve Çevre İzin/Çevre İzni ve Lisansı Belgesi sayıları
(e-İzin Yazılımı, 2020)

	EK-1	EK-2	TOPLAM
Geçici Faaliyet Belgesi	3	4	7
Çevre İzin/Çevre İzin ve Lisans Belgesi	0	4	4
Çevre İzni Muafiyet Sayısı			
TOPLAM			

Grafik F.26 – Kilis ilinde 2019 yılında verilen Çevre İzin/ Çevre İzin ve Lisans Belgelerinin konularına göre dağılımı
(e-izin yazılımı, 2020)

F.3. Sonuç ve Değerlendirme

2019 yılında 7 adet ÇED kapsamında yapılan müracaattan, 7 tanesi sonuçlanmıştır. 1 adet müracaat işlemleri devam etmektedir. 1 adet müracaat ise iptal ve iade edilmiştir. 4 adet Çevre İzin ve Lisans kapsamında yapılan başvurular değerlendirilmiştir. Başvurusu uygun bulunan faaliyetlere yasal çerçevede İzin, Lisans ve/veya ÇED Gerekli değildir kararı verilmektedir.

Kaynaklar

2019- Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü
e-ÇED Yazılımı
e-İzin Yazılımı

G. ÇEVRE DENETİMLERİ VE İDARİ YAPTIRIM UYGULAMALARI

G.1. Çevre Denetimleri

Bu rapor kapsamında denetim faaliyetleri değerlendirilirken, gerçekleştirilen denetimler planlı (rutin) ve ani (plansız-rutin olmayan) denetimler olarak ikiye ayrılmıştır. Planlı denetimler, bir ya da çok yıllık bir program çerçevesinde İl Müdürlüğü tarafından haberli veya habersiz olarak gerçekleştirilen denetimlerdir. Plansız denetimler ise;

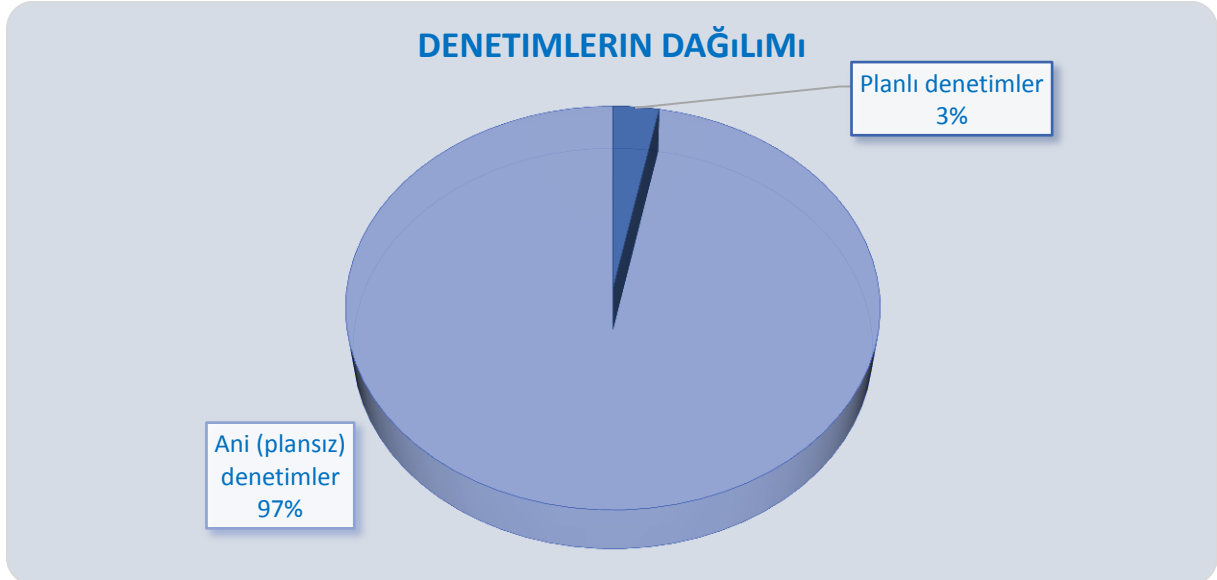
- izin yenileme prosedürünün bir parçası olarak,
- yeni izin alma prosedürünün bir parçası olarak,
- kaza ve olaylar sonrasında (yangın ve aniden ortaya çıkan kirlilikler gibi),
- mevzuata uygunsuzluğun fark edildiği durumlarda,
- Bakanlık ya da ÇŞİM tarafından gerek görülen durumlarda,
- ihbar veya şikâyet sonrasında

ani olarak gerçekleşen ve herhangi bir programa bağlı kalınmaksızın ÇŞİM tarafından yapılan denetimlerdir.

Çizelge G.62 - Kilis ilinde 2019 yılında ÇŞİM tarafından gerçekleştirilen denetimlerin sayısı

(e-denetim yazılımı, 2020)

Denetimler	Toplam
Planlı denetimler	5
Plansız (ani+şikayet) denetimler	159
Genel toplam	164

Grafik G.27 – Kilis ilinde ÇŞİM tarafından 2019 yılında gerçekleştirilen planlı ve ani çevre denetimlerinin dağılımı

(e-denetim yazılımı, 2020)

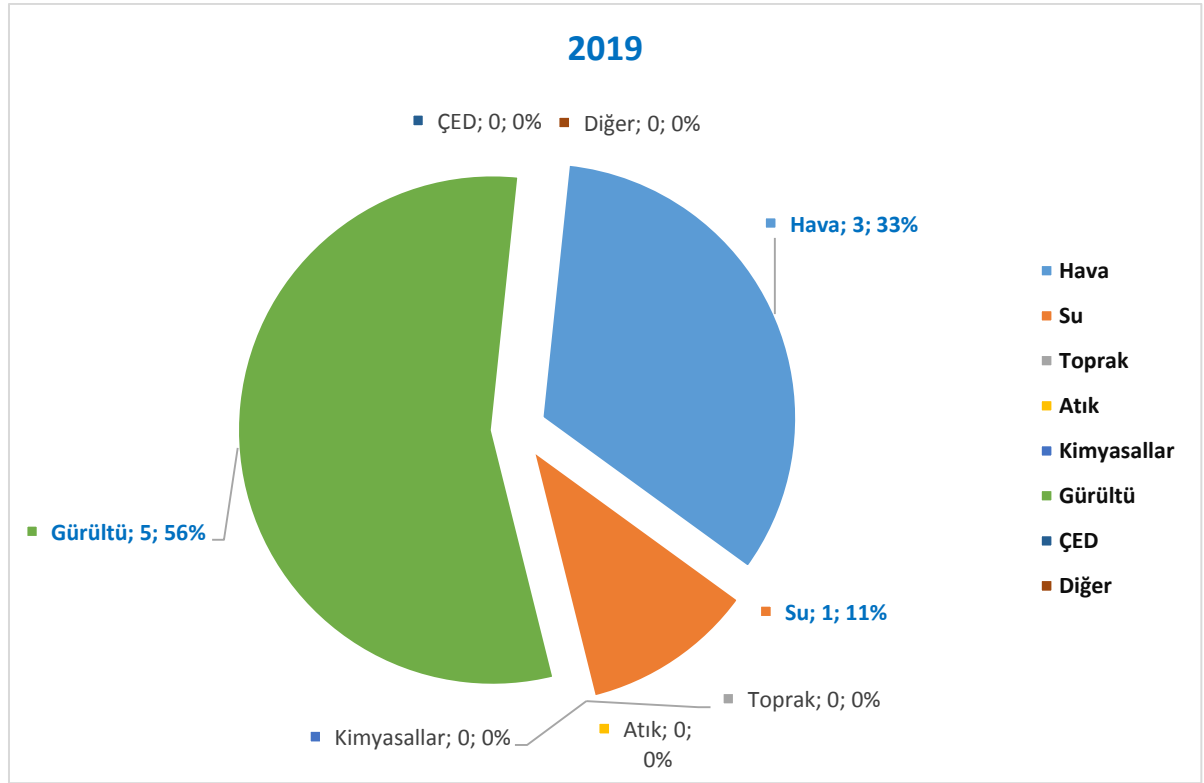
G.2. Şikâyetlerin Değerlendirilmesi

Kilis İlinde 2019 yılında toplam 9 şikâyet gelmiştir. Şikâyetlerin konusu ile ilgili bilgiler aşağıdaki çizelgede verilmiştir.

Çizelge G.63 – Kilis ilinde 2019 yılında ÇŞİM'e gelen tüm şikâyetler ve bunların değerlendirilme durumları

(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2020)

Şikâyetler	Hava	Su	Toprak	Atık	Kimyasallar	Gürültü	ÇED	TOPLAM
Şikâyet sayısı	3	1	0	0	0	5	0	9
Denetimle sonuçlanan şikâyet sayısı	3	1	0	0	0	5	0	9
Şikâyetleri denetimle sonuçlanma (%)	100	100				100		100

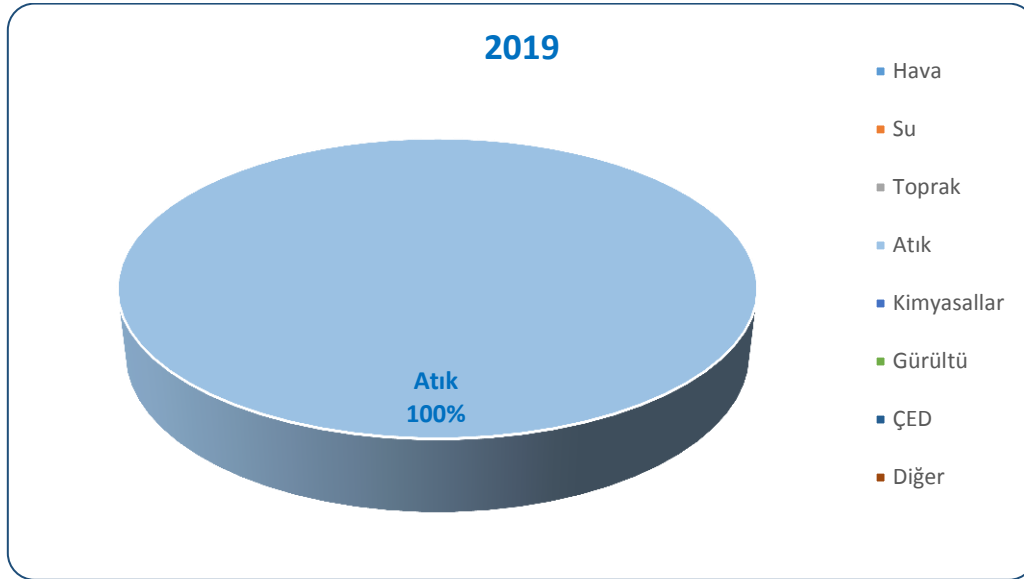
Grafik G.28 – Kilis ilinde 2019 yılında ÇŞİM gelen şikâyetlerin konulara göre dağılımı
(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2019)

G.3. İdari Yaptırımlar

Çizelge G.64 – Kilis ilinde 2019 yılında ÇŞİM tarafından uygulanan ceza miktarları ve sayısı

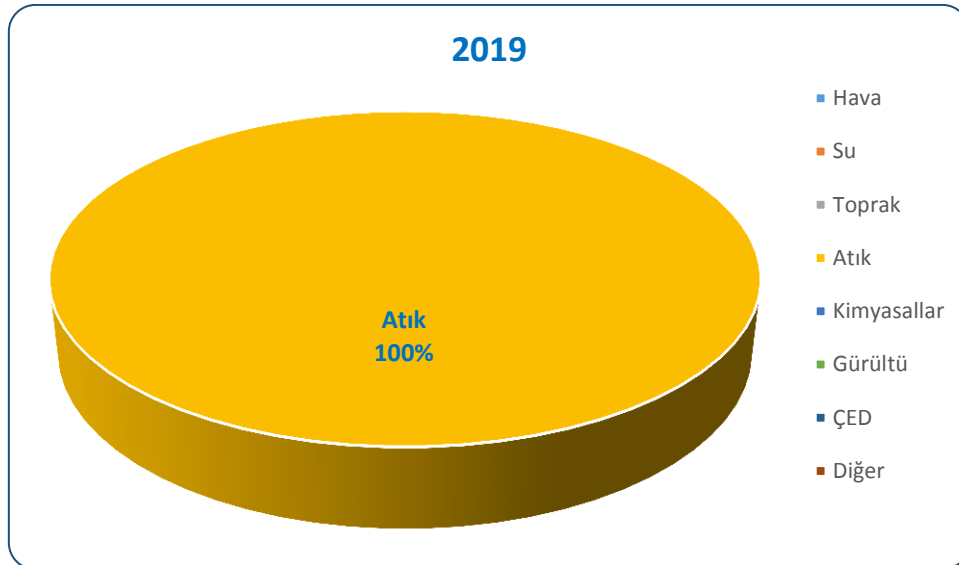
(e-denetim yazılımı, 2019)

	Hava	Su	Toprak	Atık	Kimyasallar	Gürültü	ÇED	Diğer	TOPLAM
Ceza Miktarı (TL)	0	0	0	58.351	0	0	0	0	58.351
Uygulanan Ceza Sayısı	0	0	0	1	0	0	0	0	1

Grafik G.29 – Kilis ilinde 2019 yılında ÇŞİM tarafından uygulanan idari para cezaları miktarının konulara göre dağılımı

(e-denetim yazılımı, 2019)

Grafik G.30 - Kilis ilinde 2019 yılında ÇŞİM tarafından uygulanan idari para cezaları sayısının konulara göre dağılımı

(e-denetim yazılımı, 2019)

G.4. Çevre Kanunu Uyarınca Durdurma Cezası Uygulamaları

2019 yılında ilde faaliyet durdurma cezası uygulanmamıştır.

G.5. Sonuç ve Değerlendirme

Kilis ilinde 2019 yılı içinde toplamda 164 denetim gerçekleştirilmiş, yapılan denetimlerin 159 ani denetim, 5 planlı kapsamındadır. Yıl içerisinde Müdürlüğe ulaşan 9 şikayetin tamamı sonuçlandırılmıştır.

Kaynaklar

Kilis Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü
e-Denetim Yazılımı

H. ÇEVRE EĞİTİMLERİ

2019 yılı içerisinde Çevre Eğitimleri verilmiştir.

Bu kapsamda, özellikle İlimde bulunan tüm kamu –kurum ve kuruluşlarına “Sıfır Atık” eğitimi 2019 yılı içinde verilmiştir. Bunun yanı sıra okullarda “Çevre ve Sıfır Atık” konulu eğitimler verilmiştir. 2019 yılı içinde 1.090 kişiye “Sıfır Atık “ eğitimi kapsamında eğitim verilmiştir.

5 Haziran Dünya Çevre Günü kutlamalarında, Milli Eğitim Müdürlüğü ile koordineli olarak, İlkokullar arası “Resim”, Ortaokullar arası “şiiir”, liseler arası “kompozisyon” yarışması düzenlenmiştir. Dereceye giren öğrencilere hediyeleri verilmiştir.

İlimizde bulunan Kamu-Kurumlarının tümüne Mart-2019 ‘da “Sıfır Atık” konulu eğitim verilmiştir. Ayrıca talep eden kurumlara, kurum personellerine eğitim verilmiştir.

Halen eğitim faaliyetleri devam etmektedir.

Kaynaklar

Kilis Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü